

Statenfractie PVV
Postbus 90151
5200 MC 'S-HERTOGENBOSCH

Brabantlaan 1
Postbus 90151
5200 MC 's-Hertogenbosch
Telefoon (073) 681 28 12
Fax (073) 680 76 80
www.brabant.nl
IBAN NL86INGB0674560043

Bereikbaarheid
openbaar vervoer en fiets:
www.brabant.nl/route

Onderwerp

Beantwoording technische vragen

Geachte heer, mevrouw,

Bij e-mail van 28 juni 2020 heeft u namens de PVV fractie technische vragen over wijzigingen Asv gesteld.

Onderstaand treft u de vragen en de antwoorden daarop.

1. Nogmaals verzoek ik mij ALLE gevraagde documenten te verstrekken rondom het advies van prof den Ouden. De ontvangen stukken zijn verre van compleet. Zo heeft u een offerte-uitvraag gedaan in 2016 met een aantal vraagstukken. Waar is de offerte? Waarom zie ik een advies van prof den Ouden dat slechts ingaat op één van de vraagstukken waarover uitsluitend wordt gevraagd? Is er op geen enkele manier in de organisatie gesproken, gerapporteerd, geadviseerd of gemaïld betreffende het advies van prof den Ouden? Kortom: incompleet. Ik ontvang graag alles.

Antwoord: Er is destijds een offerte-uitvraag (reeds in uw bezit) gedaan. Vervolgens is het traject mondeling doorlopen en is het advies om niet uitgebracht. Er is dus geen schriftelijke documentatie m.b.t. offerte en opdrachtverlening. Relevante mailwisseling treft u bijgevoegd aan. Overige vraagstukken die zijn opgenomen in de offerte-uitvraag zijn mondeling of via mail besproken met prof. Den Ouden.

2. In het statenvoorstel wordt op blz 1 gesproken over "in 2016 is de ASV zowel intern als door een extern bureau geëvalueerd". Ik ontvang graag ALLE documenten betreffende de interne en externe onderzoeken. Niet alleen de evaluaties zelf maar ook alle correspondentie daarover, alle adviezen en beslisdocumenten, etc etc.

Datum

1 juli 2020

Ons kenmerk

/

Uw kenmerk

-

Contactpersoon

A.A.B. (Janny) Nauta - van den Boom

Telefoon

(06) 52 79 40 77

Email

avdboom@brabant.nl

Bijlage(n)

19

Antwoord: Het interne evaluatieonderzoek waaraan wordt gerefereerd bestaat uit het wisselen van bevindingen en verbeter suggesties m.b.t. de praktische uitvoerbaarheid en juridische houdbaarheid van de Asv tijdens meerdere ambtelijk overleggen. De verbeter suggesties zijn verwerkt in het Statenvoorstel en het Ontwerpbesluit 21/17. Er is in 2016/2017 dus geen schriftelijk intern evaluatierapport opgesteld.
De documentatie m.b.t. het uitgevoerde externe evaluatieonderzoek treft u bijgevoegd aan.

Datum

1 juli 2020

Ons kenmerk

/

Met vriendelijke groet,

A.A.B. Nauta - van den Boom

Deze brief is automatisch aangemaakt en daarom niet voorzien van een handtekening.

juridisch en bestuurskundig
onderzoek / advies / onderwijs

Offerte voor de provincie Noord-Brabant

Evaluatie van de Algemene subsidieverordening

Groningen, september 2015

ADRES

EMAIL

INTERNET

rijksuniversiteit
groningen

Inleiding

Op 1 april 2013 is de Algemene subsidieverordening Noord-Brabant (Asv) in werking getreden. Na een jaar is de Asv naar aanleiding van de eerste ervaringen aangepast. Op grond van artikel 26 van de Asv dienen Gedeputeerde Staten (GS) twee jaar na de inwerkingtreding (en vervolgens om de vier jaar) verslag uit te brengen aan Provinciale Staten (PS) over de doeltreffendheid en effecten van de verordening. Omdat de verordening in 2014 is aangepast is de toezending van het verslag door GS aan PS verschoven naar het eerste kwartaal van 2016. De evaluatie wordt door de provincie extern uitbesteed.

De provincie heeft in voorbereiding op de uitbesteding vier externe bureaus benaderd om een verkennend gesprek mee te voeren en om mee te denken over de opzet van een offerte-uitvraag. Met [REDACTED] directeur van [REDACTED] is op 27 augustus 2015 een dergelijk gesprek gevoerd. Dit heeft geresulteerd in een enkelvoudige uitnodiging om offerte in te dienen voor de evaluatie. Met dit voorstel voldoen we graag aan de uitnodiging.

In het gesprek op 27 augustus heeft [REDACTED] zijn visie over de inhoud en aanpak van de evaluatie geschetst. Deze offerte is een weergave op hoofdlijnen daarvan. In deze offerte zijn de door u geformuleerde onderzoeksvragen gecategoriseerd binnen drie thema's, te weten juridische knelpunten, doelmatigheid en effectiviteit. Dat gebeurt in hoofdstuk 2, waarbij het thema steeds kort wordt toegelicht, de onderzoeksvragen worden geformuleerd en de daarbij passende onderzoekaankpak. In hoofdstuk 3 wordt ingegaan op de begroting en planning, waarna in hoofdstuk 4 het onderzoeksteam wordt gepresenteerd.

Onderzoeksvragen en –aanpak

2.1 Juridische knelpunten

2.1.1. Toelichting en onderzoeksvragen

Het eerste onderdeel van de evaluatie betreft de Asv en aanverwante beleidsregels. Bij de aanverwante beleidsregels gaat het om:

- regeling accountantsprotocol
- regeling uniforme kostenbegrippen en berekeningswijzen subsidies Noord-Brabant
- beleidsregel Begrotingssubsidies Noord-Brabant
- beleidsregel misbruik en oneigenlijk gebruik subsidies Noord-Brabant

De provincie Noord-Brabant kent naast de Asv dertien specifieke subsidieregelingen die betrekking hebben op specifieke beleidsterreinen.

In de Asv wordt onderscheid gemaakt tussen verschillende soorten subsidies (Op grond van de specifieke subsidieregelingen verstrekt de provincie (eenmalige) projectsubsidies, begrotingssubsidies (exploitatie, project) en (periodieke) exploitatiesubsidies. Op grond van de Asv verstrekt de provincie (eenmalige) incidentele subsidies), verschillende arrangementen en (periodieke) begrotingssubsidies. Er gelden subsidiearrangementen (< € 25.000, 25.000-125.000 en > € 125.000) en verschillende subsidiewijzen (geld, lening, garantstelling). Bij dit eerste onderzoeksthema gaat het in algemene zin om de vraag hoe de Asv en aanverwante regelingen/beleidsregels in juridische opzicht ervaren en beoordeeld kunnen worden. Dan gaat het bijvoorbeeld om duidelijkheid, onderlinge consistentie, juridische juistheid, etc. De specifieke subsidieregelingen vallen buiten het onderzoek.

2.1.2. Deelvragen

We onderscheiden de volgende onderzoeksvragen:

1. Zijn de Asv en aanverwante beleidsregels ~~en subsidieregelingen~~ volgens subsidieverstrekkende ambtenaren, subsidie-aanvragers en de onderzoekers duidelijk, rechtmatig, intern en onderling consistent? Zo nee, waarom niet?
2. Hoe verhoudt de Asv zich tot haar voorganger en is er sprake van verbeteringen op deze punten?

3. Hoe worden de verschillende subsidievormen, arrangementen, subsidiewijzen, ~~bezoldigingsnormen~~bezoldigingsnorm en de hardheidsclausule in juridisch opzicht ervaren door subsidieaanvragers en –verstrekkers?
4. Welke artikelen van de Asv en aanverwante beleidsregels ~~en regelingen~~ leiden volgens subsidieverstrekkende ambtenaren en/of subsidieontvangers in de praktijk tot juridische knelpunten en waarom?
5. Hebben bezwaar- en beroepsprocedures ~~in subsidiezaken~~die gericht waren op begrotings- en/of incidentele subsidies van de provincie juridische knelpunten aan het licht gebracht?

2.1.3.

Aanpak

De juridische beoordeling van de Asv en de eventuele bij de toepassing en in de praktijk ervaren juridische knelpunten vindt plaats volgens een (zoveel mogelijk ook chronologische) drieslag:

1. juridische analyse door ~~Pro Facto~~
2. meningen/ervaringen subsidieverstrekkende ambtenaren
3. meningen/ervaringen subsidieaanvragers

Ad 1: juridische analyse (desk research)

De Asv en aanverwante beleidsregels ~~en subsidieregelingen~~ worden juridisch geanalyseerd door Pro Facto. We hebben veel juridische kennis en vergelijkingsmateriaal op dit punt. Daarnaast worden de recente jaarverslagen van de commissie beroep en bezwaar bestudeerd om te achterhalen of de commissie knelpunten heeft gesignaleerd op het gebied van subsidies, bijvoorbeeld voortvloeiend uit onduidelijke regelgeving.

Ad 2: interviews subsidieverstrekkende ambtenaren

De provincie heeft een afdeling Subsidies. We gaan ervan uit dat deze afdeling vooral faciliterend is en dat de daadwerkelijke subsidieverstrekking door beleidsambtenaren binnen de vakdirecties gebeurt. Uiteraard wordt gesproken met een of meerdere medewerkers van deze afdeling. Met ambtenaren van de vakdirecties die subsidies verstrekken worden ook interviews gehouden. Daarnaast gaan we de secretaris van de commissie interviewen en vragen we hem/haar om ~~tien recente~~tien recente bezwaardossiers over begrotings- en incidentele subsidies aan ons te verstrekken die inzicht bieden in eventuele knelpunten. We gaan daarbij uit van in totaal tien face-to-face interviews, teneinde de verschillende beleids-terreinen ~~en onderwerpen van subsidieregelingen~~ zoveel mogelijk in het onderzoek te betrekken.

Ad 3a: digitale enquête aanvragers

Om de meningen en ervaringen van de subsidieaanvragers over de inhoud van de Asv en de ~~regelingen~~vier beleidsregels te inventariseren, voeren we een digitale enquête uit onder alle organisaties en instellingen die ~~in 2014~~sinds de inwerkingtreding van de huidige Asv een aanvraag voor een begrotings- of incidentele subsidie hebben aangevraagd. Dit is het meest recente jaartal waarbij het hele subsidietraject (van aanvraag tot vaststelling) is afgerond~~in~~gediend. De digitale vragenlijst voor de subsidieaanvragers zal beperkt in omvang zijn, omdat onze ervaring leert dat de respons op enquêtes waarvan het invullen meer dan 10 minuten vergt, laag is. Het is niet te verwachten dat aanvragers op de hoogte zijn van alle juridische ins en outs van de Asv en aanverwante ~~regelingen~~beleidsregels. Er zal daarom vooral in algemene zin worden gevraagd naar hun ervaringen met betrekking tot de juridische procedures in de aanvraag, verlening, verantwoording en vaststelling van de begrotings- of incidentele subsidie. Daarbij leggen we, mede op basis van de ervaringen van onze juridische analyse en de oordelen van de subsidieverstrekkende ambtenaren accenten in de

vragenlijst. Het is aannemelijk dat een substantieel deel van de subsidieaanvragers ook ervaring heeft met de oude Asv. We vragen daarom ook naar ontwikkelingen ten opzichte van het verleden. ~~In de enquête vragen we ten slotte ook naar ontwikkelingen in de laatste jaren.~~ Met nadruk vermelden we dat in de enquête geen zaken als de klantgerichtheid van de ambtenaren aan de orde komen. De enquête zal uiteraard eerst in concept ter bespreking aan de opdrachtgever worden voorgelegd voordat hij wordt uitgezet.

Voor de enquête hebben we de mailadressen nodig van instellingen en organisaties die in 2014 een begrotings- of incidentele subsidie bij de provincie Noord-Brabant hebben aangevraagd. Aanvragers van wie geen mailadres beschikbaar is, ontvangen een schriftelijke versie van de digitale vragenlijst. De meerkosten hiervan (briefpapier, enveloppen, porto, inzet uren administratie) zijn voor rekening van de provincie Noord-Brabant. Uiteraard zal alles binnen de kaders van de privacywetgeving gebeuren.

Ad 3b: telefonische interviews aanvragers

Om de informatie uit de enquête te kunnen verdiepen, worden tien telefonische interviews met ~~aanvragers~~ aanvragers gehouden. In de enquête gaan we na of de respondent bereid is tot een telefonisch interview en of men relevante aanvullende informatie heeft die niet in de enquête aan de orde is gekomen.

2.2 Doelmatigheid

2.2.1. Toelichting en onderzoeksvragen

Bij doelmatigheid gaat het erom dat subsidieprocedures zo efficiënt mogelijk verlopen, zowel voor de subsidieaanvrager als –verstrekker. Bij de Asv heeft de provincie Noord-Brabant aangesloten bij het zogenaamde Uniforme Subsidiekader (USK), waaraan alle rijkssubsidies moeten voldoen en die ook door veel provincies is overgenomen. Doelstellingen van het USK zijn onder meer ‘eenvoudig, kort en gestroomlijnd’. Dat zijn typische doelmatigheidsaspecten. Dat manifesteert zich bijvoorbeeld door beperktere verantwoordingseisen door subsidieontvangers en door doelgericht te controleren (via steekproeven) door de subsidieverstrekker. De beleidsregel ‘Misbruik en oneigenlijk gebruik van subsidies’ is vastgesteld om misbruik te voorkomen.

Een aantal subsidieregelingen dat onder de Asv hangt moet elke twee jaar geëvalueerd worden. Dit is een hoge frequentie, zeker in vergelijking met de Algemene wet bestuursrecht die op grond van art. 4:24 evaluatie elke vijf jaar voorschrijft.

In het kader van het onderzoeksthema ‘doelmatigheid’ onderscheiden we de volgende onderzoeksvragen:

2.2.2. Onderzoeksvragen

1. Zijn de Asv en aanverwante beleidsregels en ~~subsieregelingen~~ volgens subsidieverstrekken ambtenaren en subsidie-aanvragers eenvoudig toe te passen? Zo nee, waarom niet?
2. Heeft de huidige Asv (inclusief de wijziging in 2014) in vergelijking met de oude Asv geleid tot lastenvermindering voor subsidieaanvragers en –verstrekkers, bijvoorbeeld met betrekking tot de indiening, controle en verantwoording?
3. Hoe worden de verschillende subsidievormen, arrangementen, subsidiewijzen, ~~be-~~ zoldigingsnormen bezoldigingsnorm en de hardheidsclausule door subsidieaanvragers en -verstrekkers ervaren vanuit het oogpunt van doelmatigheid?

4. Is het ten aanzien van subsidiabele kosten mogelijk om te gaan werken met normbedragen? Wat kunnen daarbij ongewenste neveneffecten zijn voor subsidieaanvragers en –verstrekkers?
5. Hoe kan de periodieke evaluatie van de Asv en aanverwante subsidieregelingen beleidsregels op een doelmatige wijze ingebed en geborgd worden?

De eerder genoemde centrale subsidieafdeling heeft de afgelopen jaren, zo blijkt uit het Statenvoorstel over de wijziging van de Asv in 2014, onder meer gezorgd voor een integraal proces en uniforme handelwijzen. De interne werkprocessen binnen de provincie blijven echter buiten beschouwing in dit onderzoek. Het gaat puur om de juridische kaders van de Asv en aanverwante juridische regelingen beleidsregels.

2.2.3.

Aanpak

De eerder genoemde onderzoeksmethoden om de juridische knelpunten te onderzoeken worden ook toegepast om de doelmatigheid te onderzoeken. In de interviews met subsidieaanvragers en provincieambtenaren en in de digitale enquête besteden we dus ook aandacht aan doelmatigheid. Om een beeld te krijgen van de subsidiepraktijk in Noord-Brabant gaan bestuderen we daarnaast van een tiental subsidiedossiers bestuderen. De ervaring leert dat daarmee de gesprekken beter toegespitst verlopen. Inbegrotings- en incidentele subsidies het dossier (bestaande uit – indien van toepassing – de aanvraag, de verlening, verantwoording, verzoek om vaststelling, vaststelling en eventuele andere documenten). Bij de selectie van de dossiers zal niet worden gekeken of de regels goed worden toegepast (rechtmatigheid). In de te bestuderen dossiers, die we bij voorkeur digitaal aangeleverd krijgen, zou variatie aanwezig moeten zijn maken we onderscheid tussen beleidsterrein, type subsidie en omvang van de subsidie. drie subsidiearrangementen en de verschillende beleidsterreinen en er zullen ook enkele afwijzingen worden geselecteerd. Met tien dossiers zullen niet alle combinaties van variabelen in de selectie betrokken kunnen worden, maar dat is geen bezwaar. De dossierstudie is niet bedoeld om een representatief beeld te krijgen van bijvoorbeeld de rechtmatigheid, maar met name om in de gesprekken accenten te kunnen leggen en opvallende zaken te bespreken.

2.3

Effectiviteit

2.3.1.

Toelichting en onderzoeksvragen

Een van de belangrijkste ontwikkelingen van de laatste jaren op het gebied van subsidies is de sterk toegenomen aandacht voor de effectiviteit ervan. Bij de effectiviteit van een subsidie gaat het om de mate waarin de prestaties van een gesubsidieerde organisatie bijdragen aan de verwezenlijking van de doeleinden van de subsidieverstrekker. Het begrip 'effectiviteit' legt een koppeling tussen de effecten en de beoogde doelstellingen van activiteiten.

Het meten van de effectiviteit van subsidies is niet eenvoudig. Uit eerdere onderzoeken van Pro Facto over dit thema is gebleken dat subsidies over het algemeen gebrekkig op effectiviteit (kunnen) worden geëvalueerd, onder meer omdat er geen toetsbare maatschappelijke of beleidsdoelen zijn afgesproken. In welk licht de verstrekte subsidie op effectiviteit moet worden beoordeeld is dan onbekend. Daarnaast zijn er ook diverse andere factoren die effectmeting lastig maken, zoals het feit dat er vaak geen nulmeting is, dat de causaliteit tussen subsidie en de effecten niet altijd duidelijk is en dat er vaak meerdere activiteiten op een beleidsterrein worden ondernomen ter realisatie van dezelfde doelstelling, waardoor het effect van een individuele subsidie moeilijk te herleiden is.

De mate waarin het mogelijk is uitspraken te doen over de effectiviteit van subsidies is onder andere afhankelijk van het type subsidieverstrekking. Grofweg zijn drie typen subsidies te onderscheiden, te weten input-, output- en outcomesubsidies. De verschillende typen hebben een verschillende focus, zoals in de figuur is weergegeven.

Van inputsubsidies is de effectiviteit niet te bepalen, bij outputsubsidies kan hoogstens worden vastgesteld of de afgesproken activiteiten zijn verricht. Indirect zou dat iets kunnen zeggen over de effectiviteit, mits aan die activiteiten (en daarmee aan de subsidie) een goede beleidstheorie, dat is een algemene verwachting over oorzaak-gevolg relaties tussen middelen en doelen van het beleid, ten grondslag ligt. Alleen bij outcomesubsidies is de effectiviteit te bepalen. Dan is er nog een aantal andere randvoorwaarden waaraan voldaan moet worden om (op termijn) het effect van subsidies te kunnen meten. Van belang is de situatie bij start van de regeling te kennen (nulmeting) en te weten welke indicatoren gebruikt worden voor de effectevaluatie. Ten slotte is het belangrijk dat er een goede verantwoording plaatsvindt door de subsidieontvangende organisatie. Dit laatste kan overigens weer strijdig zijn met de doelmatigheid, omdat er van een subsidieontvangende organisatie (en ook van de subsidieverstrekker) meer gevraagd wordt. Overigens valt op dat in de Asv en de aanverwante regelingen/beleidsregels niet verplichten tot vermelding in de aanvragen van de (maatschappelijke) doelen waarop de subsidie zich richt en dat een eis over de verantwoording van de doelbereiking (effectiviteit) ook ontbreekt. De subsidies zijn gericht op prestaties (output) en niet op doelen (outcome).

Andere ontwikkelingen op het gebied van subsidies die ook te maken met het zo effectief en doeltreffend mogelijk besteden van subsidiegelden zijn onder meer dat subsidies meer in samenhang met subsidies van andere bestuursorganen zouden moeten worden gezien. Dit is bijvoorbeeld verwoord door NSOB onder de noemer netwerkend werken (waarvan u enkele documenten hebt meegestuurd in het kader van de marktorientatie) in co-creatie met publieke en private actoren. Het in samenhang bezien van de subsidie voor verschillende organisaties binnen hetzelfde werkveld of met dezelfde doelen heeft ook als uitgangspunt dat de effectiviteit van een subsidie in een breder verband moet worden gezien. Een en ander vergt echter wel een andere manier van werken bij de subsidieverstreckende organisaties, meer in coproductie, en soms ook andere procedures.

Ten slotte is een vraag of andere instrumenten, zoals inkoop of aanbesteding, niet effectiever (kunnen) zijn dan subsidies om publieke doelen te realiseren met activiteiten van private organisaties.

2.3.2. Onderzoeksvragen

Als het gaat om effectiviteit onderscheiden we de volgende onderzoeksvragen:

1. Heeft de provincie Noord-Brabant zicht op de effecten van subsidies en de mate waarin ze bijdragen aan de provinciale doelen? Zo ja, wat zijn de effecten en bijdrage?
2. Hoe vindt verantwoording plaats? Wordt daarbij naar voorwaarden toegeschreven? Zijn deze voorwaarden flexibel?
3. Voldoen de Asv en aanverwante subsidieregelingenbeleidsregels aan de randvoorwaarden voor het kunnen bepalen van de effecten van subsidies?
4. Zo nee, hoe kan dat verbeterd worden?
5. Wordt het bestaande instrumentarium (subsidie, inkoop) door provincieambtenaren als toereikend ervaren om datgene te bereiken wat beoogd wordt?
6. Wat is de mening van subsidieaanvragers en –verstrekkers over relevante andere vormen van subsidieverlening (binnen netwerken van bestuursorganen of van subsidieontvangers) en in hoeverre is dat daarvoor aanpassing van de Asv en/of aanverwante regelingenbeleidsregels nodig?

2.3.3. Aanpak

De bij de vorige onderzoeksthema's gepresenteerde onderzoeksmethoden (interviews, dossierstudie, enquête) worden ook gebruikt voor de beantwoording van de onderzoeksvragen over het thema 'effectiviteit'.

Een aantal onderzoeksvragen gaat over vormen en inhoud van subsidiëring die nu nog niet lijken te worden toegepast door de provincie Noord-Brabant. Daarbij gaat het bijvoorbeeld om netwerkend werken en het zodanig inrichten van subsidierelaties dat (uiteindelijk) de effectiviteit ervan bepaald kan worden. Om het draagvlak, de animo, kansen, inhoud en eventuele knelpunten voor het voetlicht te brengen, organiseren we een interactieve werksessie van 1,5 à 2 uur met vijf à (maximaal) tien subsidieverstrekkers waarin een aantal concrete subsidiedossiers als casus zullen worden behandeld.

2.4 Rapportage

Het onderzoek mondt uit in een compact en toegankelijk rapport, waarbij weer de volgende opzet voor ogen hebben:

1. Inleiding en vraagstelling
2. Juridische knelpunten
 - a. Beschrijving oordelen en ervaringen ambtenaren
 - b. Beschrijving oordelen en ervaringen subsidieaanvragende organisaties
 - c. Analyse en beoordeling juridische kaders
3. Doelmatigheid
 - a. Beschrijving oordelen en ervaringen ambtenaren
 - b. Beschrijving oordelen en ervaringen subsidieaanvragende organisaties
 - c. Analyse en beoordeling juridische kaders
4. Effectiviteit
 - a. Ontwikkelingen, kansen en mogelijkheden
 - b. Beschrijving oordelen en ervaringen met meten effectiviteit en netwerkend werken
 - ~~b-c~~ Consequenties in regelgeving
5. Conclusies en aanbevelingen

De rapportage zal dus thematisch worden opgezet, waarbij in principe alle onderzoeksvragen uit de offerte aan de orde komen. We streven naar een maximale omvang van de rapportage van 25 pagina's.

Begroting en planning

We zetten voor deze evaluatie een onderzoeksteam van drie personen in. Hun profielen treft u aan in het volgende hoofdstuk. In onderstaande tabel is hun inzet in dagen uren weergegeven.

	PROJECTLEIDER	ONDERZOEKER	JURIDISCH ADVISEUR
deskresearch	2	2	16
interviews ambtenaren (10x)	15	15	
interviews subsidie-aanvragers (10x)		20	
opzet, uitvoering en analyse digitale enquête	4	32	
dossierstudie (10x)	2	5	5
werksessie	4	4	
Rapportage	8	24	16
overleg met opdrachtgever (3x)	4,5	4,5	
totaal aantal uren	39,5	106,5	37
uurtarief	140	100	100
kosten in euro's	5.530	10.650	3.700

De totale kosten bedragen daarmee [REDACTED] (excl. BTW). Dit is een 'fixed price'. Voor de reiskosten rekenen we [REDACTED] per kilometer, waarbij de onderzoekers uiteraard gezamenlijk reizen. De Algemene Inkoopvoorwaarden Provincies 2013 zullen van kracht zijn op de af te sluiten overeenkomst. Facturering vindt plaats volgens het volgende ritme: 40% van de totale opdrachtsom bij opdrachtverlening, 30% halverwege het onderzoek (volgens planning medio november 2015) en 30% na oplevering van het definitieve, door de opdrachtgever geaccepteerde eindrapport.

De planning is weergegeven in de volgende tabel. Daarbij gaan we uit van een start van het onderzoek per 1 oktober 2015 en uiterlijke oplevering van het eindrapport per 1 januari 2016.

Weeknummer →	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52
deskresearch													
aanleveren (digitale) dossiers aan Pro Facto													
dossierstudie													
interviews ambtenaren													
interviews subsidie-aanvragers													
aanlevering mailadressen subsidieaanvragers door provincie aan Pro Facto													
opstellen enquête													
programmeren digitale enquête													
Invulperiode enquête (incl. herinnering)													
Analyse enquêteresultaten													
werksessie													
rapportage													
overleg met opdrachtgever													

De planning is krap maar realistisch. Voor de realisatie van een aantal onderdelen van de planning zijn we afhankelijk van de provincie. Dat betreft:

- de aanlevering van tien (digitale) dossier in uiterlijk week 42
- de aanlevering van de mailadressen van subsidieaanvragers in uiterlijk week 44

Daarnaast is het van belang dat de tien interviews met provincieambtenaren tijdig en efficiënt kunnen worden ingepland. We gaan ervan dat de provincie het feitelijke planning van de gesprekken van zijn rekening neemt, omdat medewerkers van de provincie inzicht hebben in elkaars elektronische agenda. Uit oogpunt van efficiency zouden de gesprekken op twee of maximaal drie dagen ingepland moeten worden.

[illegible][illegible]

[REDACTED]

3866091
DIV_STAN

BV

sub

**Bijlage: Acceptatie Algemene Inkoopvoorwaarden
Provincies****Datum**

29 september 2015

Ons kenmerk

C2177387/3866982

Hierbij verklaart inschrijver, *zonder voorbehoud met inachtneming van hetgeen in de opdracht t.a.v. aansprakelijkheid is opgenomen*, akkoord te gaan met de Algemene Inkoopvoorwaarden Provincies 2013.

Naam:	[REDACTED]
Functie:	directeur
Bedrijf:	[REDACTED]
Handtekening:	[REDACTED]

[Redacted]
juridisch en bestuurskundig
onderzoek - advies / onderzoek

[Redacted]
[Redacted]

PostNL
Afr. 9712 NZ 5
€0,61
NEDERLAND
29.09.15
NetSet FR 981423

Ingekomen
30 SEP 2015
Provincie Noord-Brabant

Provincie Noord-Brabant
Bedrijfsverg. / opdr. Subsidie

[Redacted]

Pothuis g0151
5200 MC Den Bosch

 rijksuniversiteit
 groningen

20455 5200MC151

[REDACTED]
juridisch en bestuurskundig
onderzoek / advies / onderzoek

Evaluatie van de Algemene
subsidieverordening Noord-
Brabant

Groningen, januari 2016

[REDACTED]

ADRES

[REDACTED]

EMAIL

[REDACTED]

TELEFOON

[REDACTED]

rijksuniversiteit
 groningen

Inhoud

1. INLEIDING EN AFBAKENING	1
2. JURIDISCHE KADERS	3
2.1 INLEIDING	3
2.2 UITGANGSPUNTEN EN ARRANGEMENTEN	3
2.3 SUBSIDIEVORMEN	4
2.3.1 <i>Legaliteitsbeginsel</i>	4
2.3.2 <i>Brabantse subsidievormen</i>	5
2.4 SUBSIDIE VOOR SPECIEKE GEVALLEN	6
2.5 SPECIEKE SUBSIDIEGELINGEN	8
2.6 BEZOLDIGINGSNORM	8
2.7 WET BIROB	10
2.8 CONCLUSIE	10
3. DOELMATIGHEID	11
3.1 INLEIDING	11
3.2 ERVARINGEN SUBSIDIEAANVRAGERS	11
3.2.1 <i>Inleiding</i>	11
3.2.2 <i>Aanvraag</i>	11
3.2.3 <i>Verantwoording</i>	14
3.3 REGELING UNIFORME KOSTENBEGRIPPEN EN BEREKENINGSWIJZEN	15
3.4 VERTROUWEN, CONTROLE EN MISBRUIK	16
3.5 SUBSIDIERING EN/OF ANDERE FINANCIËLE BIJDAGEN	17
3.6 CONCLUSIE	18
4. EFFECTIVITEIT	19
4.1 RANDVOORWAARDEN VOOR INZICHT IN EFFECTIVITEIT	19
4.1.1 <i>Begripsbepaling</i>	19
4.1.2 <i>Effectiviteit van Brabantse subsidies</i>	20
4.2 EVALUATIEBEPALINGEN	20
4.3 NETWERKEND WERKEN	20
4.3.1 <i>Begripsbepaling</i>	20
4.3.2 <i>Netwerkend werken in de Brabantse praktijk</i>	21
4.3.3 <i>Knelpunten</i>	22
4.3.4 <i>Analyse van knelpunten</i>	22
4.3.5 <i>Conclusie</i>	24
4.4 CONCLUSIE	24

5. SAMENVATTING EN AANBEVELINGEN.....	26
5.1 CONCLUSIES.....	26
5.1.1 Inleiding	26
5.1.2 Juridische kaders.....	26
5.1.3 Doelmatigheid	27
5.1.4 Effectiviteit.....	27
BIJLAGE 1: DEELVRAGEN	29
BIJLAGE 2: INTERVIEWS EN WERKSESIE.....	30
BIJLAGE 3: ENQUÊTE	30

Inleiding en afbakening

Op 1 april 2013 is de Algemene subsidieverordening Noord-Brabant (Asv) in werking getreden. Na een jaar is de Asv naar aanleiding van de eerste ervaringen aangepast. Op grond van artikel 26 van de Asv dienen Gedeputeerde Staten (GS) twee jaar na de inwerkingtreding (en vervolgens om de vier jaar) verslag uit te brengen aan Provinciale Staten (PS) over de doeltreffendheid en effecten van de verordening. Omdat de verordening in 2014 is aangepast is de toezending van het verslag door GS aan PS verschoven naar het eerste kwartaal van 2016. De evaluatie, waarover in dit rapport verslag wordt uitgebracht, is uitgevoerd door [REDACTED]

De evaluatie richt zich op de Asv en aanverwante beleidsregels en regelingen, te weten:

- regeling accountantsprotocol;
- regeling uniforme kostenbegrippen en berekeningswijzen subsidies Noord-Brabant;
- beleidsregel Begrotingssubsidies Noord-Brabant;
- beleidsregel misbruik en oneigenlijk gebruik subsidies Noord-Brabant.

De provincie Noord-Brabant kent naast de Asv 35 specifieke subsidieregelingen die betrekking hebben op verschillende beleidsterreinen. De specifieke subsidieregelingen vallen buiten het bereik van dit onderzoek.

Dit rapport is opgebouwd rond drie thema's, te weten:

- juridische kaders;
- doelmatigheid;
- effectiviteit.

Bij de *juridische kaders* gaat het in algemene zin om de vraag hoe de Asv en aanverwante beleidsregels in juridisch opzicht ervaren en beoordeeld kunnen worden. Dan gaat het bijvoorbeeld om duidelijkheid, adequate formuleringen, juridische juistheid, etc.

Bij *doelmatigheid* gaat het erom dat subsidieprocedures juridisch zo efficiënt mogelijk zijn ingericht, zowel voor de subsidieaanvrager als –verstrekker. Daarnaast gaat het bij thema om de juridische randvoorwaarden voor een efficiënte besteding en benutting van subsidiegelden.

Een van de belangrijkste ontwikkelingen van de laatste jaren op het gebied van subsidies is de sterk toegenomen aandacht voor de *effectiviteit* ervan. Bij de effectiviteit van een subsidie gaat het om de mate waarin de prestaties van een gesubsidieerde organisatie bijdragen aan de verwezenlijking van de doeleinden van de subsidieverstrekker. Daarover gaat het derde onderzoeksthema.

In de hoofdstukken 2, 3 en 4 worden de bevindingen over de onderzoeksthema's achter-eenvolgens gerapporteerd, waarna in hoofdstuk 5 de conclusies worden getrokken. In bijlage 1 zijn alle deelvragen opgenomen.

In het kader van de evaluatie hebben de volgende onderzoeksactiviteiten plaatsgevonden:

- documentstudie;
- interviews met 15 ambtenaren en een bestuurder van de provincie (zie bijlage 2);
- een werksessie over netwerkend werken (zie bijlage 2);
- er is een digitale enquête uitgezet onder organisaties die sinds 2013 een begrotings- of incidentele subsidie¹ hebben aangevraagd (zie bijlage 3). De netto respons was 52%;
- acht aanvragers zijn aanvullend telefonisch geïnterviewd.

Het rapport betreft niet de *uitvoering* van de Asv of het subsidieproces binnen de provincie. Het gaat er dus bijvoorbeeld niet om of gehandeld wordt conform de Asv, of de uitvoering rechtmatig is en of de afdeling Subsidies naar tevredenheid functioneert. De evaluatie gaat over de regels en juridische kaders.

¹ Deze afbakening is door de opdrachtgever gemaakt omdat deze subsidievormen direct voortvloeien uit de Asv, terwijl de wettelijke grondslag van project- en exploratiesubsidies wordt gevormd door specifieke subsidieregelingen. Deze specifieke subsidieregelingen vallen buiten het onderzoek.

Juridische kaders

2.1

Inleiding

In dit hoofdstuk worden in de paragrafen 2.2 en 2.3 eerst de uitgangspunten van de Asv beschreven, waarna in de aansluitende paragrafen enkele specifieke onderdelen worden uitgelicht omdat hierbij juridische knelpunten of onvolkomenheden aan de orde zijn.

2.2

Uitgangspunten en arrangementen

De Asv is gebaseerd op het Uniform Subsidiekader (USK).² Het USK uniformeert en vereenvoudigt de regels voor de uitvoering en verantwoording van alle rijkssubsidies en subsidies van ZBO's. Daartoe is een drietal met elkaar samenhangende maatregelen getroffen.

De eerste maatregel betreft de invoering van drie standaard uitvoerings- en verantwoordingsarrangementen. Daarbij geldt dat de aan de subsidieontvanger te stellen verplichtingen en de mate van het afleggen van verantwoording worden bepaald door de hoogte van het subsidiebedrag. Bij kleine subsidiebedragen – subsidiebedragen van minder dan € 25.000 – vindt een meer risicogerichte aanpak plaats en wordt niet standaard om verantwoording gevraagd. Bij grote subsidiebedragen – subsidiebedragen van meer dan € 125.000 – dient daarentegen altijd over de kosten, activiteiten en prestaties verantwoording te worden afgelegd, terwijl bij de tussenliggende bedragen alleen verantwoording over activiteiten en prestaties hoeft te worden afgelegd.

De twee andere maatregelen die voortvloeien uit het USK zien op het vereenvoudigen van bij iedere subsidie terugkerende begrippen, verplichtingen en te doorlopen stappen en de introductie van een rijksbreed beleid om misbruik te bestrijden. Met het USK zijn gestandaardiseerde termijnen, uniforme berekeningswijzen voor de berekening van uurtarieven en kostenbegrippen en een automatische bevoorschotting ingevoerd. Tevens zijn de informatieverplichtingen voor subsidieontvangers verminderd en zijn voor kortlopende subsidies de tussentijdse rapportages komen te vervallen. Het beleid om misbruik te bestrijden is vastgelegd in een rijksbrede leidraad waarin onder meer de uitvoering van risicoanalyses, het evalueren van subsidieregelingen en het handhavings- en sanctiebeleid wordt besproken.

² Dit subsidiekader wordt ook wel aangeduid als het Kader financieel beheer rijkssubsidies of het Rijkssubsidiekader (RSK).

ken met het oog op het voeren van een succesvol beleid over misbruik en oneigenlijk gebruik van subsidies. Het USK beoogt de administratieve lasten voor burgers, bedrijven, instellingen en de uitvoeringslasten voor de overheid terug te dringen en is uitgewerkt in de Aanwijzingen voor subsidieverstreking.

In de Asv wordt – conform de uitgangspunten van het USK – onderscheid gemaakt tussen drie ‘arrangementen’, te weten subsidies lager dan € 25.000, € 125.000 en hoger en een tussencategorie. De kenmerken en eisen per arrangement zijn weergegeven in onderstaande tabel.

TABEL 2.1: KENMERKEN EN EISEN SUBSIDIE-ARRANGEMENTEN

	Arrangement 1: < € 25.000	Arrangement 2: € 25.000 – € 125.000	Arrangement 3: > € 125.000
Aanvraag via een door GS vastgesteld aanvraagformulier	✓	✓	✓
Bevoorschotting conform vastgestelde hoogte en termijnen		✓	✓
Tussenrapportage vereist		✓ mits subsidie >1 jaar	✓ mits subsidie >1 jaar
Meldingsplicht bij veranderingen	✓	✓	✓
Afzonderlijke aanvraag voor vaststelling		✓	✓
Standaard verantwoording prestaties		✓	✓
Financiële verantwoording			✓
Steekproefgewijze controle	✓	✓	✓

De Asv voldoet aan de uitgangspunten van het USK en is in algemene zin robuust en juridisch adequaat te noemen. Dat blijkt behalve uit onze eigen analyse ook uit het feit dat sinds 2013 in slechts één bezwaarschrift bepalingen uit de Asv onderwerp van discussie was. Het betreffende bezwaar is ongegrond verklaard.

2.3

Subsidievormen

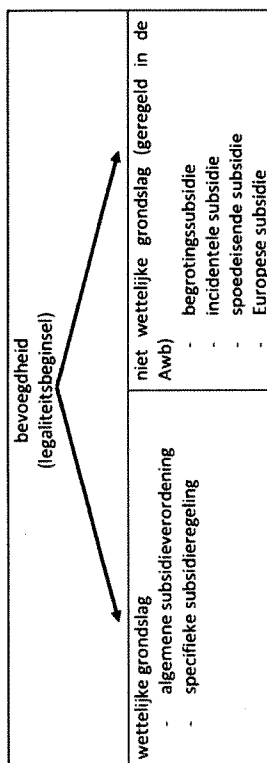
2.3.1.

Legaliteitsbeginsel

Artikel 4:23, lid 1, van de Algemene wet bestuursrecht (Awb) regelt dat subsidies gebaseerd moeten zijn op een wettelijk voorschrift dat regelt voor welke activiteiten de subsidie kan worden verstrekt. Dit kan worden aangeduid als het legaliteitsbeginsel, hetgeen inhoudt dat overheidshandelen gebaseerd moet zijn op een vooraf aanwezige wettelijke bepaling. Het voorkomt dat de wetgever met terugwerkende kracht regels kan opleggen. Voor provincies kan de wettelijke grondslag gevormd worden door de Algemene subsidieverordening en/of specifieke subsidieregelingen.

Er zijn vier uitzonderingen op de eis van een wettelijke grondslag van een subsidie. Deze zijn neergelegd in artikel 4:23 van de Awb; het gaat daarbij om spoedeisende, Europese, incidentele en begrotingssubsidies.

De bevoegdheid om subsidie te verstrekken (legaliteitsbeginsel) kan daarmee schematisch als volgt worden weergegeven:

Door gemeenten en provincies worden in hun subsidieregelingen vaak vormen en namen gebruikt om het doel van de betreffende subsidie te duiden. Veel voorkomend zijn:

- exploitatiesubsidie;
- waarderingsubsidie;
- projectsubsidie;
- investeringssubsidie;
- structurele subsidie;
- eenmalige subsidies.

In het gebruik en de keuze van deze vormen zijn bestuursorganen vrij. De Awb zelf kent geen subsidievormen (en regelt deze dus ook niet).

2.3.2.

Brabantse subsidievormen

In de Asv worden vijf subsidievormen onderscheiden, waarbij de onderscheidende criteria in de volgende tabel zijn weergegeven.

TABEL 2.2: KENMERKEN EN EISEN SUBSIDIEVORMEN

	PROJECT-SUBSIDIE	EXPLOITATIE-SUBSIDIE	BEGROTINGS-SUBSIDIE/PROJECT	BEGROTINGS-SUBSIDIE/EXPLOITATIE	INCIDENTELE SUBSIDIE
Eenmalige aanspraak	✓		✓		✓
Periodieke aanspraak		✓		✓	
Buitenwettelijke subsidie ⁴			✓	✓	✓
Ogv subsidieregeling ex art. 2 Asv	✓	✓			
Eenmalig project	✓		✓		✓
Betreft reguliere bedrijfsvoering		✓		✓	
Structureel karakter	✓	✓	✓	✓	
Bepakt tijdvak van max. 4 jaar		✓			✓
Initiatief subsidie ligt bij provincie	✓	✓			
Aantal subsidieontvangers is beperkt					✓
Gesubsidieerde moet rechtspersoon zijn		✓	✓	✓	
Bezoldigingsnorm van toepassing		✓		✓	
Mandaat van verlening door GS mogelijk	✓	✓			

⁴ Een buitenwettelijke subsidie houdt in dat niet in een subsidieregeling hoeft te zijn voorzien in subsidisering van de desbetreffende activiteiten.

De verschillende de subsidievormen sluiten elkaar inhoudelijk niet altijd uit, zo blijkt ook uit het volgende citaat van een subsidieontvanger.

"Het was me onduidelijk welke subsidievorm van toepassing was. Dat had er vooral mee te maken dat we drie jaar lang een projectsubsidie hadden gekregen van de provincie Noord-Brabant en dat ons bij het indienen van de vierde aanvraag door de provincie werd medegedeeld dat we een begrotingssubsidie moesten aanvragen."

In de enquête onder subsidieaanvragers geeft 21% van de respondenten aan dat het bij aanvang van de subsidie niet duidelijk was welke subsidievorm in hun geval van toepassing was. Van deze groep kostte het minder dan de helft (43%) moeite om de juiste subsidievorm te achterhalen.

Daar komt bij dat er een interpretatie van de artikelen 1, 7 en 9 van de Asv mogelijk is die gevolgen zou kunnen hebben, die – zo is ons toegelicht – niet bedoeld en niet gewenst zijn. Het is niet zinvol op deze plaats in de precieze juridische details te treden over de oorzaak van deze onduidelijkheid. Kort gezegd heeft dit vooral te maken met:

- het door elkaar heen gebruiken van subsidiebenamingen met een verschillend karakter (de benamingen projectsubsidie en exploitatiesubsidie duiden op het doel van de subsidie; de benamingen begrotingssubsidie en incidentele subsidie hebben slechts betrekking op de bevoegdheidsvraag van het bestuursorgaan (G5));
- de Asv zou zo geïnterpreteerd kunnen worden dat de projectsubsidie en de exploitatiesubsidie als vormen niet gebruikt kunnen worden bij de begrotingssubsidie en de incidentele subsidie (het bepaalde in artikel 9, lid 1, onder d, en lid 2, onder e);
- de Asv zou zo geïnterpreteerd kunnen worden dat door de limitatieve formulering van artikel 7 Asv, andere subsidievormen uitgesloten zouden zijn.

De bovenstaande twee laatste aspecten worden door de provincie niet op de geschetste belemmerende wijze geïnterpreteerd en/of toegepast, maar de teksten van en toelichtingen op de Asv zijn hier multi-interpretabel en niet duidelijk.

2.4

Subsidie voor specifieke gevallen

De op 1 april 2013 in werking getreden Asv is na ruim een jaar (per 8 juli 2014) aangepast omdat de ervaring in dat eerste jaar was dat de Asv slechts zeer beperkte mogelijkheden bood om projecten te subsidiëren in de vorm van een eenmalige aanspraak op financiële middelen. Dat kon enkel via een incidentele subsidie, omdat de begrotingssubsidie op dat moment uitsluitend betrekking had op *periodieke* afspraken op financiële middelen en voor project- en exploitatiesubsidies een specifieke subsidieregeling vastgesteld moet zijn. Om meer ruimte te bieden voor subsidies voor incidentele projecten is aan artikel 9, lid 3, onder b, van de Asv toegevoegd dat de aanvraag ook een eenmalige aanspraak op financiële middelen kan betreffen.

Artikel 4:23, lid 3 aanhef en onderdeel c, van de Awb bepaalt dat een wettelijke grondslag voor een subsidie niet nodig is als de begroting van het subsidieverstrekkende bestuursorgaan zowel de ontvanger(s) als het maximale bedrag van de subsidie vermeldt. Subsidieverstreking op grond van een begrotingspost kan bijvoorbeeld handig zijn bij subsidies die veelal structureel, slechts aan één of enkele ontvangers worden verstrekt. De provincie Noord-Brabant heeft hier dus ook een andere invulling aan gegeven door op deze wijze ook

eenmalige subsidies te verstrekken. De term 'begrotingssubsidie' dekt in die gevallen echter niet meer de lading, want de betreffende subsidies zijn door het incidentele en ad hoc-karakter feitelijk vaak niet opgenomen in de begroting. In de begroting van het jaar X is de begrotingssubsidie niet opgenomen omdat het project toen nog niet gesubsidieerd was en in het jaar X+1 is het niet in de begroting opgenomen omdat het project alweer afgelopen is. De begrotingssubsidies zijn in de praktijk daarom vaak in de Bestuursrapportages opgenomen die tevens voorstellen voor de wijziging van de begroting bevatten. Ter illustratie: bijlage III van de *Bestuursrapportage 2015 (tevens 5^e wijziging van de begroting 2015)* bevat 32 aanvullende begrotingssubsidies ten opzichte van de begroting met een totale omvang van meer dan € 33 miljoen.

Ondanks de toegevoegde mogelijkheid om begrotingssubsidies ook voor eenmalige projecten te verstrekken, bestaat er bij het bestuur en de ambtelijke organisatie nog steeds (dus ook na de wijziging van de Asv in 2014) het gevoel dat het niet (goed) mogelijk is om voor incidentele gevallen subsidie te verstrekken. In vergelijking met de vorige Asv worden aan het verstrekken van incidentele subsidies strengere eisen gesteld. Vóór 2013 werden voor projecten veelal incidentele subsidies verstrekt. Nu er sinds 2013 voor projectsubsidies met een meer 'structureel karakter' een subsidieregeling moet worden vastgesteld, kan zich de situatie voordoen dat voor bepaalde projecten geen subsidie kan worden afgegeven omdat er geen subsidieregeling voorhanden is en het project ook niet aan de vereisten van artikel 9, lid 4, van de Asv voldoet (eenmalige aanspraak op financiële middelen, incidenteel geval, beperkt tijdvak van maximaal vier kalenderjaren). Het verschil in het gebruik van de "incidentele bevoegdheid" heeft vooral te maken met het feit dat de oude Asv weef fouten kende, waardoor het gebruik van de bevoegdheid te gemakkelijk ging gelet op het bepaalde in artikel 4:23, lid 3, onder d, Awb. Artikel 9, lid 4, Asv is thans overeenkomstig de Awb. De huidige Asv (en de praktijk van de toepassing ervan) zijn op dat punt aangescherpt.

Het bovenstaande laat onverlet dat gesprekspartners van de provincie ook aangaven dat het niet mogelijk zou zijn om maatwerk te leveren in concrete (eenmalige) projecten waarvoor geen beleid is maar die door de provincie wel relevant of nuttig worden geacht. Wij zien deze beperking om een incidentele subsidie te verstrekken niet terug in de tekst van de Asv.

- De enige eisen voor incidentele subsidies zijn:
- eenmalige aanspraak voor een eenmalig project;
 - buitenwettelijke subsidie (geen specifieke subsidieregeling);
 - aantal subsidieontvangers is beperkt;
 - tijdvak maximaal vier jaar.

Wellicht dat de toelichting op de Asv de verklaring vormt voor de beperkte toepassing van incidentele subsidies.

*Incidentele subsidies zijn bedoeld voor gevallen, waarin zowel het aantal subsidieontvangers als het tijdvak van subsidiëring beperkt is. Meestal zal het gaan om eenmalige projectsubsidies, veelal in de vorm van een zogenaamde waarderingssubsidie. Bijvoorbeeld een bepaalde maatschappelijk relevante stichting bestaat 25 jaar en vraagt vanwege dit jubileum een incidentele subsidie aan.*⁴

In de toelichting worden incidentele subsidies dus verengd tot een soort waarderingssubsidie met een (zeer) beperkte financiële omvang. De Asv zelf stelt echter geen enkele beper-

⁴ Bijlage I bij statenvoorstel 57/12, Toelichting behorende bij de Algemene subsidieverordening Noord-Brabant, blz. 28.

king aan de financiële omvang van incidentele subsidies. Hoewel we hier geen empirisch onderzoek naar hebben gedaan, is de wijze waarop incidentele subsidies in de praktijk productiebreed worden ingevuld naar ons oordeel de oorzaak dat er een gemis wordt ervaren om in concrete incidentele projecten subsidie te kunnen verstrekken. De Asv vormt in elk geval niet de barrière. De begrenzing ligt in de Awb, artikel 9, lid 4, Asv is daarvan slechts een uitwerking.

De Asv bevat een hardheidsclausule op grond waarvan GS kunnen afwijken van de Asv. Blijkens de toelichting moet het daarbij gaan om onvoorzienbare gevallen, waarbij toepassing van (een bepaling van) de Asv of een subsidieregeling – gelet op het belang van het doel van de regeling – leidt tot onbillijkheden. Wat te voorzien is, dient vooraf in de subsidieregeling te worden geregeld. De formulering van het artikel is adequaat en bevat de gebruikelijke begrippen.

2.5

Specifieke subsidieregelingen

Aanvragen voor project- en exploitatiesubsidies kunnen volgens de letterlijke tekst van artikel 9 Asv alleen worden ingediend op grond van nadere regels in de vorm van specifieke subsidieregelingen. Eerder is al aangegeven deze beperking niet de bedoeling en ook niet de praktijk is. Uitgangspunt is dus dat voor deze subsidievormen geen subsidie kan worden verstrekt, indien er geen subsidieregeling is vastgesteld. Dit heeft in de praktijk tot gevolg dat er ultimo 2015 35 specifieke subsidieregelingen zijn vastgesteld. Te voorkomen is het overigens niet dat er (veel) specifieke subsidieregelingen zijn, omdat dergelijke regelingen nu eenmaal de wettelijke grondslag van subsidies vormen.

In de Asv is (alleen) in de toelichting van artikel 13 over subsidiearrangementen aangegeven dat wanneer de subsidieactiviteit geheel of gedeeltelijk met Europese gelden wordt gefinancierd, de Europese voorschriften gericht op verantwoordelijkheid van de uitgaven gelden. In die gevallen is afwijking van de ASV dus mogelijk.

Dat is bijvoorbeeld het geval bij de subsidieregeling leefbaarheid@Brabant Noord Brabant, waarop module 1 van de Omnibus Decentraal Regeling, zoals goedgekeurd door de Europese Commissie van toepassing is verklaard. Gelet op de Omnibus Decentraal Regeling worden in het kader van deze regeling subsidies tot € 125.000 vastgesteld op basis van prestaties en gerealiseerde kosten, waar gerealiseerde kosten op grond van de Asv pas bij subsidies vanaf € 125.000 hoeven te worden verantwoord.

2.6

Bezoldigingsnorm

Artikel 8, lid 2, onder a, van de Asv bepaalt dat een subsidie geweigerd dient te worden indien:

‘de aanvrager van een exploitatiesubsidie of een begrotingssubsidie, die naar haar aard aangemerkt kan worden als een exploitatiesubsidie, bestuurders en andere personen die voor hem werkzaam zijn hoger bezoldigt dan 100% van de bezoldiging van een minister’.

De juridische formulering van de norm is niet sluitend als de geest van de regeling in acht wordt genomen. Daarbij zijn er twee lacunes. In de eerste plaats ontbreekt een tijdvak in de bepaling. In de praktijk wordt de maximale bezoldiging, zo is aangegeven in enkele inter-

views, gerelateerd aan de totale bezoldiging van een minister op *jaarbasis*. De Asv en de toelichting zeggen hier echter niets over. Verder kan hieruit ook niet worden afgeleid of deze norm ook voor externen geldt. Er is slechts aangegeven dat de norm geldt voor 'andere personen die voor de aanvrager werkzaam zijn'. Het is echter de vraag wat onder 'werkzaam zijn' voor de subsidieaanvrager moet worden verstaan. Zijn dit slechts mensen die op basis van een arbeidscontract bij die organisatie werken of moeten daaronder ook personen worden verstaan die extern worden ingehuurd? Over dit punt verschaften de Asv en de bijbehorende toelichting geen duidelijkheid.

De bezoldigingsnorm is verstrekend, bij een te hoge bezoldiging moet de subsidie direct geheel geweigerd worden. Dat kan betekenen dat geen subsidie kan worden verstrekt terwijl de provinciale belangen wellicht wel gebaat zijn bij een subsidie (door de doelstellingen van de subsidieontvangende organisatie of omdat de provincie participeert in een project of organisatie). Een overgangperiode waarbinnen de bezoldiging (geleidelijk) kan worden aangepast, ontbreekt. Het is dus direct 'alles of niets'. Het risico bestaat, zo blijkt ook uit interviews, dat de norm daarom in de praktijk niet zal worden toegepast of dat er een kunstgreep wordt uitgehaald. Een voorbeeld dat in dat opzicht is genoemd is dat de subsidie wordt verstrekt in de vorm van een projectsubsidie, omdat de bezoldigingsnorm daarop niet van toepassing is.

Ook de Wet normering bezoldiging toptfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) ziet op de bezoldiging van gesubsidieerde instellingen. Nederlandse rechtspersonen die groot deel van hun inkomsten uit subsidie ontvangen vallen onder de WNT. Voor de toepassing van de WNT is in dat geval vereist dat:⁵

- aan die rechtspersonen voor een periode van ten minste drie achtereenvolgende kalenderjaren een of meer subsidies zijn verleend;
- die samen per kalenderjaar ten minste € 500.000 bedragen; en
- ten minste 50% uitmaken van de inkomsten van de rechtspersoon in dat kalenderjaar.

Deze drie eisen zijn in de Brabantse bezoldigingsnorm strenger geformuleerd, dan wel afwezig (en daarmee ook strenger).

Andere bestuursorganen, zoals van provincies en gemeenten, kunnen ondanks de WNT eigen beleid inzake topinkomens (blijven) hanteren. De minister heeft tijdens de behandeling van de WNT in de Eerste Kamer namelijk aangegeven dat het goed mogelijk is dat subsidierende bestuursorganen met betrekking tot bezoldiging subsidieverplichtingen stellen en decentrale bestuursorganen daarbij gebruik maken van de mogelijkheid om maatwerk te leveren.⁶ Ook strengere normen dan de WNT lijken daarbij toegestaan.

Er zijn meer bestuursorganen met een bezoldigingsnorm. Een interessante norm is die van de gemeente Den Haag waarbij overschrijding van de bezoldigingsnorm geen weigeringsgrond, maar een grond is om de subsidie te korten met het bedrag dat boven die norm aan bezoldiging wordt uitbetaald.

⁵ Zie artikel 1.3, lid 1, sub c, van de Wet normering bezoldiging toptfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT).

⁶ Kamerstukken I 2011/12, 32 600, F, p. 23.

2.7

Wet Bibob

Artikel 4a van de Asv regelt dat GS in een subsidieregeling kunnen bepalen dat een subsidie kan worden geweigerd of ingetrokken in het geval en onder voorwaarden van artikel 3 van de Wet Bibob. Dit vloeide voort uit het toenmalige artikel 6, lid 1, van de Wet Bibob:

Een subsidie aan een rechtspersoon of aan een natuurlijke persoon kan worden geweigerd dan wel worden ingetrokken in het geval en onder de voorwaarden, bedoeld in artikel 3, indien dit in de desbetreffende subsidieregeling is bepaald.

Per 1 juli 2013 is dit artikel gewijzigd; het laatste deel ervan ('indien dit in de desbetreffende subsidieregeling is bepaald') is geschrapt. De reden van het schrappen was om de toepassing van de Wet Bibob op subsidies makkelijker te maken. Het is sindsdien niet meer nodig om de toepassing van de Wet Bibob in de betreffende subsidieregeling op te nemen; de wet kan nu op iedere subsidie worden toegepast. Artikel 4a van de Asv is daarmee overbodig geworden.

2.8

Conclusie

De Algemene subsidieverordening Noord-Brabant is gebaseerd op (en voldoet aan) de uitgangspunten van het USK. In algemene zin is de Asv juridisch gezien robuust en adequaat te noemen. Er is wel een aantal kanttekeningen te maken:

- de wijze waarop in de artikelen 1, 7 en 9 van de Asv de subsidievormen zijn geregeld is onduidelijk en kan tot een onbedoelde en ongewenste uitleg leiden;
- artikel 4a is sinds de wijziging van de Wet Bibob per 1 juli 2013 overbodig geworden;
- de bezoldigingsnorm is juridisch niet sluitend en specifiek genoeg geformuleerd en leidt – doordat een subsidie bij overschrijding van de bezoldigingsnorm per definitie geweigerd moet worden – tot kunstgrepen om de subsidie niet te hoeven weigeren.

Waar ambtenaren en bestuurders in de praktijk tegenaan lopen is dat ze (te) weinig mogelijkheden ervaren om subsidie te verstrekken voor specifieke projecten die relevant of interessant worden geacht. De mogelijkheden en flexibiliteit om maatwerk te leveren ontbreekt daardoor, zo is de ervaring. Onze analyse is echter dat de Asv geen belemmering vormt om in dergelijke gevallen subsidies te verstrekken, maar dat de wijze waarop de incidentele subsidies provinciebreed worden geïnterpreteerd die barrière vormt. In de toelichting op de Asv wordt de incidentele subsidie omschreven als een soort waarderingssubsidie met een beperkte financiële omvang. De tekst van de Asv laat de financiële omvang van incidentele subsidies echter geheel open. De enige barrière voor het leveren van maatwerk in de vorm van een incidentele subsidie in concrete projecten betreft hoogstens het maximale tijdvak van vier jaar. Overigens kunnen lid 1 onder d en lid 2 onder e van artikel 9 van de Asv wel zo geïnterpreteerd worden dat ze een beperking vormen voor de verstrekking van subsidies, omdat project- en exploitatiesubsidies dan alleen aangevraagd zouden kunnen worden indien er een specifieke subsidieregeling van toepassing is. Hiertoe bestaat op grond van bijvoorbeeld de Awb geen noodzaak. Aangegeven is dat het ook niet de bedoeling en de praktijk is de bevoegdheid ingevolge de Awb in de Asv te beperken.

Doelmatigheid

3.1

Inleiding

Bij doelmatigheid gaat het erom dat subsidieprocedures zo efficiënt mogelijk verlopen, zowel voor de subsidieaanvrager als –verstrekker. In dit hoofdstuk komen beide invalshoeken aan de orde, te beginnen in paragraaf 3.2 met de ervaringen van de gebruikers. Daarbij gaat het zoals aangegeven om respondenten die sinds de inwerkingtreding van de huidige Asv een begrotings- of exploitatiesubsidie hebben aangevraagd.

3.2

Ervaringen subsidieaanvragers

3.2.1.

Inleiding

In deze paragraaf worden de resultaten van de enquête onder subsidieaanvragers beschreven met betrekking tot de aanvraag- en verantwoordingsprocedure. In acht dient te worden genomen dat tweederde van de respondenten een subsidie in arrangement 3 (subsidies hoger dan € 125.000) hebben aangevraagd, zoals blijkt uit tabel 3.1.

TABEL 3.1: RESPONDENTEN PER SUBSIDIE-ARRANGEMENT

<€ 25.000	9%
€ 25.000 – € 125.000	24%
> € 125.000	67%

3.2.2.

Aanvraag

Bijna driekwart (74%) van de aanvragers die de enquête hebben ingevuld geeft aan dat het hen duidelijk was welke gegevens en documenten ze moesten verstrekken om de subsidie aan te vragen. Een aantal respondenten voor wie dat niet duidelijk was gaf aan dat ze vanuit de provincie verschillende (van elkaar afwijkende) antwoorden kregen over vragen over de inhoud van documenten. Dat betrof vooral minder reguliere subsidie-aanvragen, waarin bijvoorbeeld sprake was van een lening.

De gemiddelde tijd die het de respondenten kostte om de subsidie aan te vragen loopt erg uiteen, zo blijkt uit tabel 3.2. Omdat de benodigde tijd die in de enquête genoemd wordt

per respondent soms extreem uiteenloopt (bij arrangement 3 bijvoorbeeld van 1 tot 250 uur) wordt in de tabel niet alleen de gemiddelde maar ook de mediane tijd weergegeven.⁷

TABEL 3.2: TIJDBESLAG AANVRAAG EN WAARDE-OORDEEL HIEROVER

SUBSIDIE- ARRANGEMENT	BENODIGDE TIJD		WAARDE-OORDEEL OVER BENODIGDE TIJD	
	GEMIDDEELD	MEDIAN		
Arrangement 1	6 uur	2 uur	Weinig Redelijk veel Veel	20% 80%
Arrangement 2	47 uur	40 uur	Te veel	
Arrangement 3	63 uur	40 uur	Weinig Redelijk veel Veel Te veel	20% 40% 13% 27%
Totaal			Weinig Redelijk veel Veel Te veel	9% 52% 27% 12%
			Weinig Redelijk veel Veel Te veel	13% 50% 22% 15%

In algemene zin valt hieruit te concluderen dat een relatief gering percentage van de aanvragers van oordeel is dat de aanvraag te veel tijd vergde. Een aanvrager die aangaf veel tijd aan de aanvraag kwijt te zijn zegt hierover het volgende:

"Het aanvragen van de subsidie heeft ons zo'n 200 uur gekost. Dat kwam vooral doordat er organisatie een uitgebreid werkplan werd gevraagd. We vragen al jaren subsidies aan bij de provincie. Met de provincie worden voor een periode van vier jaar afspraken gemaakt, maar we moeten toch elk jaar opnieuw subsidie aanvragen. Tevens moeten SMART-geformuleerde en dus meetbare doelstellingen worden geformuleerd. Vooral dat laatste is voor ons erg lastig en tijdrovend."

Op grond van de Asv zijn aanvragers verplicht een door GS vastgesteld aanvraagformulier te gebruiken. Opvallend is dat bijna een kwart (24%) aangeeft dat niet te hebben gedaan. Degenen die dat wel hebben gedaan, is gevraagd een aantal aspecten van het aanvraagformulier te beoordelen. De resultaten zijn weergegeven in tabel 3.3.⁸ De minimaal mogelijke gemiddelde score is 1 en de maximaal mogelijke score is 5.

⁷ De mediaan is het middelste getal in de op volgorde gezette reeks van cijfers. Er is dus sprake dat van dat 50% van de waarnemingen zich onder de mediaan en 50% boven de mediaan bevinden.

⁸ In de vragenlijst zijn de mogelijke antwoorden per aspect weergegeven in een vijfpuntschaal, van helemaal mee eens tot helemaal mee oneens. Voor de inschatbaarheid van de resultaten zijn deze kwalitatieve scores omgezet in een gemiddelde kwantitatieve score. Voor het berekenen van de score zijn waarden toegekend aan de antwoorden van 1 (geheel oneens) tot 5 (geheel eens).

TABEL 3.3: BEOORDELING AANVRAAGFORMULIER

BEOORDEELDE ASPECTEN AANVRAAGFORMULIER	GEMIDDELTE SCORE
Leesbaarheid	3,9
Logica indeling	3,4
Gebruiksvriendelijkheid	3,4
Duidelijkheid	3,3
Aanwezigheid heldere toelichtingen	3,3
Vindbaarheid op site	3,2

De leesbaarheid van het formulier scoort goed, de andere aspecten scoren minder goed maar niet onder de maat. De vindbaarheid en toelichtingen zijn de belangrijkste aandachtspunten. Een aantal respondenten heeft concrete aanmerkingen of suggesties voor verbetering van het formulier gedaan:

- "Zaken die bij elkaar horen ook echt bij elkaar zetten en niet veel later weer terug laten komen."
- "Er kwamen vragen in het formulier voor met betrekking tot staatssteun die niet relevant waren."
- "Als verwezen wordt naar een ander document zoals naar een specifiek artikel, dan moet er een link zijn naar dat specifieke artikel."
- "Als gevraagd wordt naar een kostenverdeelstaat moet er een link zijn naar een te gebruiken model of voorbeeld."
- "Wij vragen meerdere subsidies per jaar aan. Bij iedere aanvraag moet weer dezelfde info worden aangeleverd over onze organisatie. Kan dat niet met één registratie ondervangen worden?"

Aan de subsidieaanvragers die ook onder de oude Asv subsidies hebben aangevraagd bij de provincie Noord-Brabant, is gevraagd of het aanvragen van de subsidie in vergelijking met de situatie vóór 2013 eenvoudiger is geworden. Dat is niet of nauwelijks het geval, zo blijkt uit tabel 3.4.

TABEL 3.4: IS HET AANVRAGEN VAN EEN SUBSIDIE IN VERGELIJKING MET VÓÓR 2013 EENVOUDIGER GEWORDEN?

	TOTAAL	< 125.000	> 125.000
Ja	8%	18%	4%
Nee, het is gelijk gebleven	42%	27%	46%
Nee, het is minder eenvoudig geworden	31%	27%	33%
Weet niet/geen mening	20%	27%	20%

De grootste categorie respondenten is dus van mening dat de aanvraagprocedure qua eenvoud gelijk is gebleven. Slechts 8% vindt dat de aanvraag eenvoudiger is geworden, bijna een derde vindt deze minder eenvoudig geworden. De huidige Asv had onder meer als doel deregulering, die vooral tot uitdrukking zou moeten komen bij de arrangementen onder de € 125.000. Dat effect wordt door slechts een relatief beperkt aantal respondenten binnen deze categorieën als zodanig waargenomen.

De respondenten die van mening zijn dat het aanvragen van een subsidie minder eenvoudig is geworden in vergelijking met de oude Asv, vinden vooral dat er sprake is van bureaucratiesering:

- "Er moeten meer formulieren worden ingevuld die louter een pro forma karakter hebben, de feitelijke aanvraag is een werkplan en begroting die helemaal niet in de formulieren passen."
- "Het moet nu in subsidiehokjes worden gestopt en aan precieze formuleringen vol-
doen, dit gaat eerder fout."
- "Meer formaliteiten, o.a. het aanvraagformulier."
- "Nog meer formulieren en onderbouwingen gevraagd."
- "Het is duidelijk meer papierwerk geworden voor minder geld! Dus de druk is alleen
maar toegenomen. We 'boeren' duidelijk achteruit."

Verantwoording

In tabel 3.4 is aangegeven of en waarover de respondenten (naar eigen zeggen) verant-
woording moesten afleggen.

3.2.3.

TABEL 3.5: VERANTWOORDING IN DE PRAKTIJK		
ARRANGEMENT	ASPECTEN WAAROVER VERANTWOORDING MOEST WORDEN AFGELEGD	
Arrangement 1	100% Nergens over	
Arrangement 2	60% Prestaties	
	70% Activiteiten	
	40% Inzet van mensen	
Arrangement 3	70% Inzet van middelen	
	68% Prestaties	
	84% Activiteiten	
	45% Inzet van mensen	
	71% Inzet van middelen	

De antwoorden komen goed overeen met de uitgangspunten van de Asv, behalve dat maar liefst 70% van de respondenten die een subsidie hebben gekregen binnen arrangement 2, aangeeft dat ze verantwoording moesten afleggen over de inzet van middelen. Op grond van de Asv is dat in beginsel niet vereist.

De tijd in uren die de verantwoording kostte is samen met het waardeoordeel hierover weergegeven in tabel 3.6.

TABEL 3.6: TIJDBESLAG VERANTWOORDING EN WAARDE-OORDEEL HIEROVER			
SUBSIDIE-ARRANGEMENT	BENODIGDE TIJD GEMIDDELD	BENODIGDE TIJD MEDIAAN	WAARDE-OORDEEL OVER BENODIGDE TIJD
Arrangement 2	38 uur	18 uur	Weinig Redelijk veel Veel Te veel
Arrangement 3	64 uur	40 uur	Weinig Redelijk veel Veel Te veel
Totaal			Weinig Redelijk veel Veel Te veel

Het percentage respondenten dat de verantwoordingsprocedure te veel tijd vindt kosten komt daarmee bijna overeen met dat wat de aanvraagprocedure te tijdrovend vindt (17% en 15%).

Aan de respondenten die ook onder de oude Asv subsidies hebben verkregen bij de provincie Noord-Brabant, is gevraagd of de verantwoording in vergelijking met de situatie vóór 2013 eenvoudiger is geworden. Dat is niet of nauwelijks het geval, zo blijkt uit tabel 3.7.

TABEL 3.7: IS HET VERANTWOORDEN VAN EEN SUBSIDIE IN VERGELIJKING MET VÓÓR 2013 EENVOUDIGER GEWORDEN?

	TOTAAL	< 125.000	>125.000
Ja	11%	18%	8%
Nee, het is gelijk gebleven	47%	36%	50%
Nee, het is minder eenvoudig geworden	22%	18%	25%
Weet niet/geen mening	19%	27%	20%

Ook voor de verantwoording geldt dat de huidige Asv volgens slechts een zeer beperkt aantal subsidieontvangende organisaties tot lastenverlichting heeft geleid. De grootste categorie van de respondenten is van mening dat het verantwoorden van de subsidie qua eenvoud gelijk is gebleven. Dat geldt zowel voor de categorie respondenten die een lagere subsidie dan € 125.000 hebben gekregen (en waar de administratieve lastenverlichting vooral op gericht was) als hoger dan € 125.000.

3.3

Regeling uniforme kostenbegrippen en berekeningswijzen

De *Regeling uniforme kostenbegrippen en berekeningswijzen subsidies Noord-Brabant* stelt voor het berekenen van subsidiabele uurtarieven regels voor de standaardberekeningswijzen voor deze uurtarieven. Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen drie soorten berekeningswijzen, namelijk op basis van:

- integrale kosten;
- kosten per kostendrager vermeerderd met een forfaitair vastgestelde opslag voor indirecte kosten; of
- een forfaitair vastgesteld uurtarief.

In een aantal specifieke subsidieregelingen van de provincie zijn de onder c. genoemde forfaitaire uurtarieven vastgelegd. Dit wordt goed werkbaar geacht binnen de provincie. Voor met name de berekeningswijze die onder a. is genoemd, geldt dat niet. Vrijwel niemand begrijpt hoe dit in de praktijk vorm moet krijgen, hetgeen betekent dat de regels niet of niet goed worden toegepast. Dat leidt in de praktijk ook tot verwarring en onduidelijkheid, zo blijkt uit de enquête, waarin meerdere respondenten bijvoorbeeld aangeven dat vragen over de aan te leveren kostenverdeelstaat door diverse ambtenaren verschillend werden beantwoord. In de enquête geeft een derde van de respondenten die te maken hadden met kostenbegrippen en berekeningswijzen aan dat het voor hen niet duidelijk was welke uurtarieven voor de provincie toelaatbaar zijn. Ook de berekeningswijze op basis van integrale kosten verplichte kostenverdeelstaat leidt in de praktijk tot problemen, zo blijkt uit een citaat van een subsidieontvanger.

"Voor de onderbouwing van het subsidiebedrag hebben we uurtarieven gehanteerd. Daarbij hebben we gebruik gemaakt van de standaardberekeningswijze uit de regeling op basis van integrale kosten. Ik was niet gelukkig met deze berekeningswijze. De indirecte kosten

moeten via een kostenverdeelstaat versleuteld worden naar de activiteiten. We zijn een netwerkende organisatie met weinig activiteitenbudget. We moesten in verband met de gestelde eisen 75% indirecte kosten toerekenen aan een paar activiteiten. Veel activiteiten staan niet in begroting, omdat we daarvoor geen out-of-pocketkosten hoeven te maken. Dat maakt het aanvragen en verantwoorden van de subsidie extra complex. Ik zou bij begrotingssubsidies graag een andere optie zien, bijvoorbeeld dat er gewoon op basis van de exploitatiebegroting verantwoording wordt afgelegd."

3.4

Vertrouwen, controle en misbruik

De Asv gaat nadrukkelijk uit van vertrouwen. Dat houdt in dat de eisen die gesteld worden aan de aanvraag en verantwoording van subsidies relatief beperkt is, verdeeld in de drie eerder genoemde arrangementen.

Uit gesprekken is gebleken dat sommige medewerkers het niet altijd gemakkelijk vinden om de controle op subsidierelaties (gedeeltelijk) kwijt te zijn. Door enkelen is in de gesprekken aangegeven dat men de mogelijkheid mist om gericht en op afwijkende momenten (aanvullende) controles uit te voeren of verantwoording te vragen. Artikel 18 van de *Beleidsregel misbruik en oneigenlijk gebruik subsidies Noord-Brabant* voorziet wel in de mogelijkheid om bij subsidies lager dan € 25.000 gericht (dus niet in het kader van een steekproef) controle uit te voeren of de afgesproken activiteiten en prestaties zijn gerealiseerd. Bij subsidies hoger dan € 25.000 is een dergelijke verantwoording altijd een verplichting, maar ook dan zijn extra controles (bijvoorbeeld op afwijkende momenten) mogelijk. Hetzelfde geldt voor de financiële verantwoording bij subsidies hoger dan € 125.000. Een dergelijke financiële verantwoording kan ook gevraagd worden op andere momenten dan op de reguliere verantwoordingsmomenten. Bij subsidies lager dan € 125.000 kan geen extra controle plaatsvinden op de besteding van middelen (ook niet bij een vermoeden van misbruik of oneigenlijk gebruik), omdat er bij subsidies in de arrangementen 1 en 2 geen plicht is tot het voeren van een financiële administratie. De *Beleidsregel misbruik en oneigenlijk gebruik subsidies Noord-Brabant* voorziet op papier in de randvoorwaarden en instrumenten om misbruik en oneigenlijk gebruik te tegen te gaan. Uit de gesprekken blijkt dat de uitvoering van beleidsregel in de praktijk niet adequaat gebeurt (zo worden er – anders dan de beleidsregel voorschrijft – nauwelijks risico-analyses gemaakt bij begrotingssubsidies en is het M&O-register nog leeg). Over de uitvoering gaat deze evaluatie echter niet.

Het feit dat bij de subsidies lager dan € 25.000 in beginsel helemaal geen verantwoording hoeft te worden afgelegd en bij subsidies tussen € 25.000 en € 125.000 niet over de gerealiseerde kosten, betekent niet dat de subsidie-ontvangers daar geen inzicht in hebben. Sterker nog, uit gesprekken is gebleken dat subsidie-ontvangers zich soms spontaan melden bij de provincie met de mededeling dat wat betreft de verrichte activiteiten, geleverde prestaties (bij subsidies lager dan € 25.000) of gerealiseerde kosten (bij subsidies hoger dan € 125.000) niet voldaan is aan de afspraken. Uit gesprekken met provinciemedewerkers is gebleken dat het onduidelijk werd geacht of een subsidie dan lager vastgesteld kan worden. De Awb biedt echter de grondslag om een subsidie in dergelijke gevallen lager vast te stellen (zie artikel 4:46, lid 2, onder a en b, Awb) of (op grond van artikel 4:48 Awb) in te trekken dan wel te wijzigen.

3-5

Subsidiering en/of andere financiële bijdragen

Veel geïnterviewden binnen de provincie geven aan dat (het proces van) subsidieverstrekkingen de afgelopen jaren is aangescherpt. Onder de oude Asv en voordat de afdeling Subsidies was opgericht zou de rechtmatigheid van subsidiebeschikkingen niet altijd optimaal zijn geweest en zou vooral bij incidentele subsidies de nodige flexibiliteit zijn betracht. Tegenvoerdig wordt door sommigen een tegenovergestelde tendens signaleerd, namelijk dat er weinig flexibiliteit is om een subsidie op maat te snijden en om bijvoorbeeld incidentele subsidies te verstrekken. Een uitweg die dan regelmatig wordt gezocht is om een project dat relevant of interessant wordt gevonden, financieel te ondersteunen door middel van inkoop. Hiervoor gelden sommige als knellend ervaren eisen niet die wel voor subsidies gelden, waarvan de belangrijkste is dat de provincie selectiever kan zijn in de keuze wie of wat financieel wordt ondersteund. Meerdere gesprekspartners van de provincie hebben aangegeven dat ze altijd eerst onderzoeken (en daarover intern advies inwinnen) of een project door middel van inkoop in plaats van subsidiëring gefinancierd zou kunnen worden.

In tabel 3.8 zijn in grote lijnen de verschillen tussen een subsidie- en een inkooprelatie aangegeven. In de praktijk hebben subsidiërelatie overigens vaak ook enkele kenmerken van een inkooprelatie.

TABEL 3.8: VERSCHILLEN TUSSEN SUBSIDIERING EN INKOOP

KENMERKEN SUBSIDIERELATIE	KENMERKEN INKOOPRELATIE
Activiteiten zijn niet nauwkeurig omschreven	Activiteiten zijn nauwkeurig omschreven
Subsidieverstrekkers heeft minder invloed op invulling van de prestaties	Subsidieverstrekkers heeft meer invloed op invulling van de prestaties
Uitwerking van subsidiedoelstellingen wordt binnen een bepaald kader aan uitvoerder overgelaten.	Inhoud van de opdracht wordt door de opdrachtgever bepaald
Gericht op algemeen belang.	Gericht op eigen belang/doelen bestuursorgaan.
Er is geen sprake van commerciële activiteiten.	Er is sprake van commerciële activiteiten, opdrachtgever heeft winsttoegmerk.

De eisen die aan subsidieverstrekking en inkoop worden gesteld, vloeien grotendeels voort uit de Awb en de Aanbestedingswet. De Asv en het provinciale inkoop- en aanbestedingsbeleid stellen hieraan verder geen strengere aanvullende eisen die de (doelmatige) toepassing van (één van) beide instrumenten negatief beïnvloedt. Beide instrumenten zijn nu eenmaal aan (landelijke) regels gebonden die altijd kunnen knellen.

Binnen de provincie is ook aangegeven dat het uitbetalen van reserves of het verstrekken van leningen als subsidie wordt aangemerkt, terwijl dit in strijd is met het alledaagse taalgebruik. Van belang is echter niet de titel of naam van een financiële bijdrage, maar uit welke (juridische) componenten deze bestaat. Beslissend is of aan de elementen van de begripsomschrijving van een subsidie wordt voldaan. Op grond van artikel 4:21 van de Awb wordt onder een subsidie de aanspraak op financiële middelen verstaan anders dan als betaling voor aan het bestuursorgaan geleverde goederen of diensten. Een financiële bijdrage is daarmee ook een subsidie indien niet daadwerkelijk geld wordt uitgekeerd, zoals garantstellingen of leningen. De discrepantie tussen het begrip 'subsidie' in het dagelijkse taalgebruik en de juridische begripbepaling is daarmee – hoewel aanwezig – niet te ondervangen.

3.6

Conclusie

De Asv gaat nadrukkelijk uit van vertrouwen en als gevolg daarvan zijn onder meer de controle- en verantwoordings-eisen voor subsidies lager dan € 125.000 – conform de uitgangspunten van het USK – beperkt. Het wordt door sommige subsidiebehandelaars niet altijd gemakkelijk gevonden om de grip op een subsidierelatie in dat opzicht (gedeeltelijk) kwijt te zijn. Anders dan wat sommigen denken, bieden de Asv en de *Beleidsregel misbruik en oneigenlijk gebruik* wel de handvatten en instrumenten om in te kunnen grijpen als een subsidie niet conform de bedoelingen wordt ingezet.

De *Regeling uniforme kostenbegrippen en berekeningswijzen*, die gericht is op onder meer toegestane (uur)tarieven, blijkt als het gaat om berekeningswijzen op basis van integrale kosten en kosten per kostendrager niet werkbaar: vrijwel niemand van de geïnterviewde ambtenaren begrijpt hoe dit inde praktijk vorm moet krijgen, hetgeen betekent dat de regels ook niet of niet goed worden toegepast.

Een aantal geïnterviewde ambtenaren gaf in de interviews aan een voorkeur voor inkoop boven subsidiëring te hebben en vaak wordt geprobeerd de financiering van een project in de vorm van inkoop in te vullen. Dat lukt niet altijd, omdat de eisen voor het toepassen van inkoop en subsidiëring verschillen. In diverse gesprekken met ambtenaren wordt gesuggereerd dat er binnen de ambtelijke organisatie weinig flexibiliteit bestaat voor het leveren van maatwerk en dat er een zekere starheid in het toepassen van regels bestaat. Dat betreft echter de organisatorische en juridisch-inhoudelijke invulling van de Asv en daarover handelt deze evaluatie niet.

De geëvalueerde subsidieaanvragers zijn kritisch over met name de bureaucratisering van subsidieaanvragen en de tijd die gemoeid is met subsidieverantwoordingen. De Asv 2013 beoogde om de administratieve lasten terug te brengen, maar dat is niet gelukt. Daarbij moet wel de nuancering worden aangebracht dat de enquête vooral is ingevuld door respondenten waarbij de organisatie meer dan € 125.000 subsidie heeft ontvangen. Dat is de categorie waarvoor de Asv ook op papier het minst in petto had als het gaat om vermindering van administratieve lasten.

Effectiviteit

4.1 Randvoorwaarden voor inzicht in effectiviteit

Begripsbepaling

Een van de belangrijkste ontwikkelingen van de laatste jaren op het gebied van subsidies is de sterk toegenomen aandacht voor de effectiviteit ervan. Bij de effectiviteit van een subsidie gaat het om de mate waarin de prestaties van een gesubsidieerde organisatie bijdragen aan de verwezenlijking van de doeleinden van de subsidieverstrekker. Het begrip 'effectiviteit' legt een koppeling tussen de effecten en de beoogde doelstellingen van activiteiten.

De mate waarin het mogelijk is uitspraken te doen over de effectiviteit van subsidies is onder andere afhankelijk van het type subsidieverstrekking. Grofweg zijn drie typen subsidies te onderscheiden, te weten input-, output- en outcomesubsidies. De verschillende typen hebben een verschillende focus, zoals in de figuur is weergegeven.

Van inputsubsidies is de effectiviteit niet te bepalen, bij outputsubsidies kan hoogstens worden vastgesteld of de afgesproken activiteiten zijn verricht. Indirect zou dat iets kunnen zeggen over de effectiviteit, mits aan die activiteiten (en daarmee aan de subsidie) een goede beleidstheorie, dat is een algemene verwachting over oorzaak-gevolg relaties tussen middelen en doelen van het beleid, ten grondslag ligt. Alleen bij outcomesubsidies is de effectiviteit te bepalen. Het gaat er dan om dat de beleidstheorie van een subsidie wordt onderbouwd, oftewel, op welke wijze dragen de activiteiten en prestaties die gerealiseerd worden in het kader van een subsidie bij aan de beoogde maatschappelijke doelen en/of effecten?

4.1.2.

Effectiviteit van Brabantse subsidies

Indien van tevoren geen maatschappelijke doelen en/of beoogde effecten van een subsidie worden bepaald en als hierover achteraf geen verantwoording wordt afgelegd, is het onmogelijk de effectiviteit ervan te bepalen. Outcomesubsidiëring is daarmee een essentiële randvoorwaarde om (op termijn) de effectiviteit van een subsidie te kunnen bepalen. De Asv is echter uitsluitend gericht op input en output en niet op outcome. In de Asv is bij geen van de subsidiearrangementen de verplichting opgenomen dat de outcome (maatschappelijke doelen of effecten) bij de aanvraag van een subsidie moet worden benoemd. Voor de vaststelling van subsidies geldt hetzelfde. Daarbij gaat het er niet om dat in Asv zelf maatschappelijke doelen zouden worden opgenomen, daar is een Asv niet voor bedoeld. Wel zou in de Asv opgenomen moeten worden dat (onder bepaalde omstandigheden) in de aanvraag moet worden aangegeven op welke maatschappelijke doelen de activiteiten waarvoor de subsidie verstrekt wordt zich richten en op welke wijze de activiteiten bijdragen aan het realiseren van deze beoogde effecten.

Er is er nog een aantal andere randvoorwaarden waaraan voldaan moet worden om (op termijn) het effect van subsidies te kunnen meten. Van belang is de situatie bij start van de regeling te kennen (nulmeting) en te weten welke indicatoren gebruikt worden voor de effectevaluatie. Ten slotte is het belangrijk dat er een goede verantwoording plaatsvindt door de subsidieontvangende organisatie. Dit laatste kan overigens weer strijdig zijn met de doelmatigheid, omdat er van een subsidieontvangende organisatie (en ook van de subsidieverstrekker) meer gevraagd wordt.

4.2

Evaluatiebepalingen

Op grond van artikel 26 van de Asv dient binnen twee jaar na de inwerkingtreding van deze verordening en vervolgens telkens na vier jaar, aan Provinciale Staten een verslag over de doeltreffendheid en de effecten van deze verordening in de praktijk te worden gezonden. Deze evaluatie is de evaluatie na twee jaar. Een aantal specifieke subsidieregelingen dat onder de Asv hangt moet elke twee jaar geëvalueerd worden. Dit is een hoge frequentie, zeker in vergelijking met de Awb die in artikel 4:24 elke vijf jaar een evaluatie voorschrijft. De specifieke subsidieregelingen bevatten vaak algemene (maatschappelijke) doelstellingen die getoetst zouden kunnen worden. Overigens kan bij algemeen verbindend voorschrift van de evaluatieplicht worden afgezien. Dat heeft de provincie Noord-Brabant niet gedaan. Voor de specifieke subsidieregelingen geldt dat er altijd inhoudelijke doelen gesteld moeten worden waarvoor een nulmeting en meetbare indicatoren beschikbaar moet zijn op grond waarvan in de evaluatie de doeltreffendheid kan worden bepaald. Gezien de huidige 35 specifieke subsidieregelingen zouden deze twee- of vierjaarlijkse evaluaties in de toekomst daarmee veel inzet (capaciteit en geld) vergen.

4.3

Netwerkend werken

4.3.1.

Begripsbepaling

Een andere ontwikkeling op het gebied van subsidies die ook te maken heeft met het zo effectief en doeltreffend mogelijk besteden van subsidiegelden, is wat door bijvoorbeeld het NSOB⁹ 'netwerkend werken' wordt genoemd. Er is sprake van netwerkend werken als de

⁹ Scherpenisse, J. NSOB, (On-)Gegreven regels, Subsidieverlening bij netwerkend werken in de provincie Zuid-Holland, februari 2015.

provincie samenwerkt met andere partijen om maatschappelijke doelen te realiseren. Die andere partijen kunnen bijvoorbeeld gemeenten, maatschappelijke organisaties of (private) lokale initiatiefnemers zijn. Netwerkend werken kan verschillende vormen hebben. De ene keer worden aan tafels gezamenlijk werkprogramma's gemaakt, de andere keer worden vanuit een doelbudget wisselende samenwerkingrelaties aangegaan, weer een andere keer worden sociaal ondernemers gefaciliteerd die zich zelf bij de provincie melden. Netwerkend werken betekent dus niet dat met andere partijen samen een subsidieaanvraag wordt ingediend.

Bij netwerkend werken komt de provincie in een andere rol terecht dan in een subsidierelatie en daarbij worden ook andere werkvormen toegepast. De provincie sluit aan, is partner, facilitator, medeonderhandelaar met inachtneming van de bijzondere taken en bevoegdheden van de provincie als overheidsorganisatie.

4.3.2.

Netwerkend werken in de Brabantse praktijk

De geïnterviewde provinciale ambtenaren hadden tijdens de interviews vrijwel allemaal voorbeelden van subsidieprojecten waarin sprake is van (elementen van) netwerkend werken. In de enquête onder subsidieaanvragers geeft zelfs meer dan de helft (58%) van de respondenten aan dat er in hun subsidierelatie sprake is van (elementen van) netwerkend werken. Daarbij ging het vooral om het gezamenlijk optrekken van instellingen met de provincie en ook gemeenten in projecten. Iets meer dan de helft van de respondenten (53%) geeft verder aan ook van andere overheden dan de provincie subsidies te ontvangen die gericht zijn op (ongeveer) hetzelfde doel of waarvoor (ongeveer) dezelfde activiteiten of prestaties moeten worden verricht. Aan hen is een aantal stellingen voorgelegd waarbij gevraagd is in hoeverre men het met de stellingen eens is. De scores zijn gekwantificeerd op een schaal van 1 (helemaal mee oneens) tot 5 (helemaal mee eens), de gemiddelde scores zijn weergegeven in tabel 4.1.

TABEL 4.1: GEMIDDELTE SCORES STELLINGEN OP SCHAAL VAN 1 (HELEMAAL MEE ONEENS) TOT 5 (HELEMAAL MEE EENS)

STELLING: DE VERSCHILLENDE OVERHEIDSORGANISATIES ...	GEMIDDELTE SCORE
... stelden grotendeels dezelfde eisen aan de verantwoording van de subsidie	3,0
... hanteerden grotendeels dezelfde termijnen	3,0
... hadden gezamenlijk overleg met mijn organisatie over de invulling en uitvoering van de subsidie	2,7
... stelden grotendeels dezelfde eisen aan de subsidieaanvraag	2,3

Opvallend is dat de verschillende overheidsorganisaties volgens de respondenten veel negatiever zijn over de gelijksoortigheid van de eisen die aan de aanvraag van een subsidie worden gesteld dan die aan de verantwoording. In algemene zin zijn alle scores laag tot zeer laag, waaruit blijkt dat subsidieontvangende instellingen te kampen hebben met extra administratieve lasten van verschillende bestuursorganen bij subsidies die zich min of meer op dezelfde activiteiten of doelen richten. Een subsidieontvanger hierover:

"Het zou handig zijn als er door verschillende overheidsorganisaties één verantwoordingswijze werd gehanteerd. Nu is het zo dat bij ene organisatie een accountantsverklaring moest worden overgelegd, terwijl die eis door de andere overheidsorganisatie niet werd gesteld. Dan zouden we maar één keer een verantwoordingsformulier hoeven in te vullen en kan dat formulier naar alle overheidsinstanties gestuurd worden. Zoals de provincie

Noord-Brabant het doet, namelijk dat tot € 125.000,- geen verantwoording hoeft te worden afgelegd over de kosten en dus een accountantsverklaring niet nodig is, is een prima in-steek. Het gaat uit van de eigen verantwoordelijkheid en de integriteit van de organisatie, aangevuld met steekproefsgewijze controle levert dat een goede werkwijze op wat betreft het afleggen van verantwoording."

4.3.3.

Knelpunten

Bij diverse betrokkenen binnen de provincie wordt, zo blijkt uit de interviews en de werksessie, een aantal knelpunten en barrières onderscheiden die effectief netwerkend werken belemmeren. Een gemis aan flexibiliteit is daarbij de kern.

Een subsidie wordt door betrokkenen binnen en buiten de provincie als weinig flexibel ervaren; een inkooprelatie wordt vaak praktische en doelmatiger gevonden. In een subsidierelatie moeten doelen, activiteiten, prestaties voorts vooraf vastgelegd worden, terwijl die bij netwerkend werken vaak pas gedurende het proces duidelijk en inzichtelijk worden. Achteraf moet er financiële verantwoording plaatsvinden. Bij een inkooprelatie gelden volgens sommige gesprekspartners minder vereisten en beperkingen. Bovendien ontstaat er door een subsidie een soort hiërarchische relatie tussen de subsidieverlener (provincie) en de andere deelnemende partijen, terwijl het kenmerk van netwerkend werken nu juist is dat er sprake is van gelijkwaardigheid en co-creatie.

In het tempo en ritme van besluitvorming en subsidieverlening wordt ook flexibiliteit gemist. Andere partijen willen soms beginnen terwijl de provincie nog niet zover is. Soms heeft de ene partij haast terwijl de andere dat niet. Het tempo en ritme van besluitvorming en subsidieverlening wijken af van de maatschappelijke dynamiek.

Binnen de provincie wordt verder de mogelijkheid gemist om flexibel maatwerk te kunnen leveren in de vorm van bijvoorbeeld projectsubsidies, omdat daarvoor een subsidieregeling moet bestaan. Als deze eerst geschreven en vastgesteld moet worden, gaat er veel tijd verloren. Voor incidentele subsidies is geen regeling vereist, maar die worden in de praktijk terughoudend verstrekt. De beperkingen voor het verstrekken van subsidies voor incidentele (specifieke) gevallen, zoals in het kader van netwerkend werken, zijn in dit rapport verder uitgewerkt in paragraaf 2.5.

4.3.4.

Analyse van knelpunten

Er zijn in analytische zin drie oorzaken voor de knelpunten te onderscheiden:

1. werkprocessen en organisatie-inrichting;
2. materieel subsidiebegrip;
3. algemene subsidieverordening.

Ad 1: werkprocessen en organisatie-inrichting

De provinciale werkprocessen en organisatie zijn niet ingericht op netwerkend werken. Be-sluitvorming verloopt traag en moet lang veel schrijven. Het aantal subsidie-aanvragen is bovendien groot en de werklast bij de provincie dus groot. In juridisch opzicht staat echter niets bijvoorbeeld een subsidieverlening binnen een dag in de weg, de Asv stelt alleen een maximumtermijn. Uit de gesprekken en de werksessie komt daarnaast het beeld naar voren dat er weinig afstemming is tussen beleidsmedewerkers en initiators van netwerkend wer-ken enerzijds en juristen, subsidie-adviseurs en controllers anderzijds. Er wordt weinig ge-zamenlijk opgetrokken teneinde te zoeken naar (wel degelijk beschikbare) oplossingen. Op grond van de gevoerde gesprekken en de werksessie lijkt afstemming over de verschillende

invalshoeken, rollen, verantwoordelijkheden, prioriteiten, mandaten, tijdlijnen, etc. als het gaat om netwerkend werken nauwelijks plaats te vinden.

Ad 2: materieel subsidiebegrip

Onder een subsidie wordt op grond van artikel 4:21 Awb verstaan:

De aanspraak op financiële middelen, door een bestuursorgaan verstrekt met het oog op bepaalde activiteiten van de aanvrager, anders dan als betaling voor aan het bestuursorgaan geleverde goederen of diensten.

Dit is een zogenaamd materieel subsidiebegrip, hetgeen betekent dat zodra aan de elementen van artikel 4:21 wordt voldaan, de subsidiebepalingen van de Awb van toepassing zijn (titel 4.2). Er is dus sprake van een subsidie als voldaan wordt aan de elementen van het subsidiebegrip in de Awb. De provincie kan dus niet besluiten om subsidieregels buiten beschouwing te laten als het niet uitkomt en bijvoorbeeld te doen alsof er sprake is van inkoop. Dat betekent dat als er in het kader van netwerkend werken een subsidie wordt verstrekt, hier voor de subsidieontvanger altijd bepaalde verplichtingen mee samenhangen, zowel in de aanvraag- als de verantwoordingsprocedure. De omvang van deze verplichtingen hangt af van het subsidiearrangement dat van toepassing is. Enige vorm van (financiële) verantwoordingsprocedure is (behalve in arrangement 1) ook onvermijdelijk: ook als het gaat om netwerkend werken met gezamenlijke doelen en in co-creatie is er sprake van publiek geld waarvan de besteding verantwoord moet worden.

Er is overigens wel ruimte voor de provincie om op dit punt een bepaalde mate van flexibiliteit te bieden. Activiteiten, prestaties en doelen kunnen in de aanvraag in algemene termen geformuleerd worden als de exacte activiteiten nog niet duidelijk zijn. Financiële verantwoordelijkheid kan meer op hoofdlijnen. Kern van de Awb is dat bestuursorganen veel vrijheid wordt gelaten om het subsidieproces zelf in te vullen, het is aan bestuursorganen om er invulling aan te geven.

Zoals aangegeven is een subsidie een subsidie als het voldoet aan de elementen van het subsidiebegrip in artikel 4:21 Awb. Er mag dus ook een ander etiket op een subsidie worden geplakt, maar het blijft dan wel een subsidie. De provincie Noord-Brabant heeft dat al creatief toegepast door een subsidie te verstrekken in de vorm van een prijsvraag: de prijsvraag was de vorm, de subsidie het juridische instrument. Subsidies kunnen ook de vorm hebben van een lening, een garantie- of zekerheidsstelling. Ook 'tenders' zijn mogelijk, waarbij de subsidie wordt verstrekt aan de aanvrager die het best scoort op bepaalde kwalitatieve criteria. Subsidies kunnen ook worden gestort op de gezamenlijke rekening van meerdere organisaties en aan coöperaties, hetgeen bij netwerkend werken nuttig kan zijn.

Flexibiliteit kan overigens ook verkregen worden door te werken met uitvoeringsovereenkomsten. In de verleningsbeschikking kan worden aangegeven dat de exacte doelen, activiteiten en prestaties naderhand worden uitgewerkt in een dergelijke uitvoeringsovereenkomst. Anders dan wat bij provincies en gemeenten vaak de praktijk is, hoeft een uitvoeringsovereenkomst niet in het begin te worden opgesteld maar kan dat ook (veel) later tijdens een project gebeuren.

Ad 3: algemene subsidieverordening

De Asv zo zou uitgelegd kunnen worden dat voor project- en exploitatiesubsidies een subsidieregeling vastgesteld dient te zijn en dat incidentele en begrotingsubsidies niet het flexibele alternatief vormen. Aangegeven is echter dat dit niet de bedoeling is en ook niet de prak-

tijk zou zijn. Daarnaast wordt de subsidieverordening door bijvoorbeeld beleidsmedewerkers als belemmerend voor netwerkend werken ervaren omdat de mogelijkheden voor subsidiëring in incidentele specifieke gevallen niet optimaal zouden zijn. Dat komt bijvoorbeeld doordat incidentele subsidies in de toelichting op de Asv verengd lijken te worden tot een soort waarderingssubsidie met een (zeer) beperkte financiële omvang, waardoor ze niet bruikbaar zijn voor incidentele projecten.

4.3.5.

Conclusie

De Nederlandse School voor Openbaar Bestuur (NSOB) concludeert in het rapport *(On-)geschreven regels. Subsidieverlening bij netwerkend werkend in de provincie Zuid-Holland het volgende:*¹⁰

"Er blijkt in juridische zin veel mogelijk te zijn binnen de bestaande subsidievormen. Echter, deze subsidievormen zijn vergoed geraakt met werkprocessen en werkvormen die moeilijk zijn te veranderen."

Onze analyse is dat voor de provincie Noord-Brabant hetzelfde geldt.

4.4

Conclusie

Indien van tevoren geen maatschappelijke doelen en/of beoogde effecten van een subsidie worden bepaald en als hierover achteraf geen verantwoording wordt afgelegd, is het onmogelijk de effectiviteit van een subsidie te bepalen. Outcomesubsidiëring is daarmee een essentiële randvoorwaarde om (op termijn) de effectiviteit van een subsidie te kunnen bepalen. De Asv is echter uitsluitend gericht op input en output en niet op outcome. Daarmee biedt de Asv geen juridisch kader op basis waarvan tot inzicht in de effectiviteit van subsidies kan worden gekomen en daardoor bestaat er geen zicht op subsidies goed besteed zijn.

Indien evaluatiebepalingen in de Asv (eens in de vier jaar) en de (op dit moment 35) specifieke subsidieregelingen (eens in de twee à vier jaar) worden nagekomen, zal dit in de toekomst veel middelen vergen.

Aan netwerkend werken staan (in potentie) drie typen barrières in de weg: de interne werkprocessen en organisatie-inrichting, het materiële subsidiebegrip in de Awb en de Asv. De verplichtingen die samenhangen met een subsidie worden inderdaad als belemmerend ervaren, maar daar valt niet veel aan te doen: een subsidie is nu eenmaal een subsidie als een financiële relatie aan bepaalde kenmerken voldoet. Wel is er voor de provincie ruimte als het gaat om de omvang van de verplichtingen in de aanvraag- en verantwoordingsprocedure.

De subsidieverordening wordt door bijvoorbeeld beleidsmedewerkers als belemmerend voor netwerkend werken ervaren omdat de mogelijkheden voor subsidiëring in incidentele specifieke gevallen niet optimaal zouden zijn. Dat komt bijvoorbeeld doordat incidentele subsidies in de toelichting op de Asv verengd lijken te worden tot een soort waarderingssubsidie met een (zeer) beperkte financiële omvang, waardoor ze niet bruikbaar zijn voor incidentele projecten. De juridische kaders zijn echter niet de belangrijkste belemmering voor netwerkend werken. De conclusie is dat er meer mogelijk is binnen de juridische ka-

¹⁰ Blz. 14.

ders dan vaak (zowel in de provincie Zuid-Holland als in Noord-Brabant) gedacht wordt. Het zijn vooral de werkprocessen die belemmerend zijn en niet de juridische kaders.

Samenvatting en aanbevelingen

5.1

Conclusies

5.1.1.

Inleiding

In de voorgaande hoofdstukken zijn de bevindingen beschreven met betrekking tot de juridische kaders, knelpunten, doelmatigheid en effectiviteit. De belangrijkste conclusies van de voorgaande hoofdstukken herhalen we in deze paragraaf.

5.1.2.

Juridische kaders

De Algemene subsidieverordening Noord-Brabant is gebaseerd op (en voldoet aan) de uitgangspunten van het USK. In algemene zin is de Asv juridisch gezien robuust en adequaat te noemen. Er is wel een aantal kanttekeningen te maken.

1. De regeling van de subsidievormen in de artikelen 1, 7 en 9 van de Asv is niet volstrekt duidelijk en kan tot een onbedoelde en ongewenste uitleg leiden. Deze mogelijke uitleg kan voor de toepassing van de incidentele bevoegdheid om subsidie te verstrekken (de incidentele bevoegdheid) bovendien beperkend zijn.
2. In 2014 is de Asv aangepast en is de mogelijkheid toegevoegd om begrotingssubsidies voor eenmalige projecten te verstrekken. Het doel was om meer ruimte te bieden voor subsidies voor incidentele projecten. Ondanks deze toevoeging bestaat er bij het bestuur en de ambtelijke organisatie nog steeds het gevoel dat het niet (goed) mogelijk is om voor incidentele gevallen subsidie te verstrekken. Dat kan enerzijds komen doordat, zoals onder 1 is aangegeven, de subsidievormen niet volstrekt duidelijk zijn geregeld. Anderzijds worden incidentele subsidies in de toelichting op de Asv verengd tot een soort waarderingssubsidie met een (zeer) beperkte financiële omvang en zijn ze daarmee niet bruikbaar voor incidentele projecten. Onze analyse is echter dat de Asv geen belemmering vormt om in dergelijke gevallen een incidentele subsidie te verstrekken, maar dat de wijze waarop de incidentele subsidies provinciebreed worden geïnterpreteerd die barrière vormt.
3. In de Asv is bepaald dat een exploitatie(begrotings)subsidie geweigerd dient te worden indien bestuurders of andere personen die werkzaam zijn voor de aanvrager een hogere bezoldiging heeft dan een minister. De bezoldigingsnorm is verstrekkend, bij een te hoge bezoldiging moet de subsidie direct geheel geweigerd

worden. Het risico bestaat dat de norm daarom in de praktijk niet zal worden toegepast of dat er een kunstgreep wordt uitgehaald. Daarnaast zorgt de formulering van de norm voor twee lacunes. In de eerste plaats ontbreekt een tijdvak in de bepaling. In de praktijk wordt de maximale bezoldiging gerelateerd aan de totale bezoldiging van een minister *op jaarbasis*. De Asv en de toelichting zeggen hier echter niets over. Verder kan hieruit ook niet worden afgeleid of deze norm ook voor externen geldt.

5.1.3.

Doelmatigheid

De Asv gaat nadrukkelijk uit van vertrouwen en als gevolg daarvan zijn onder meer de controle- en verantwoordings-eisen voor subsidies lager dan € 125.000 – conform de uitgangspunten van het USK – beperkt. Het wordt door sommige subsidiebehandelaars niet altijd gemakkelijk gevonden om de grip op een subsidiërelatie in dat opzicht (gedeeltelijk) kwijt te zijn. Anders dan wat sommigen denken, bieden de Asv en de *Beleidsregel misbruik en oneigenlijk gebruik* wel de handvatten en instrumenten om in te kunnen grijpen als een subsidie niet conform de bedoelingen wordt ingezet.

De *Regeling uniforme kostenbegrippen en berekeningswijzen*, die gericht is op onder meer de toegestane (uur)tarieven, blijkt als het gaat om berekeningswijzen op basis van integrale kosten en kosten per kostendrager niet werkbaar: vrijwel niemand van de geïnterviewde ambtenaren begrijpt hoe dit in de praktijk vorm moet krijgen, hetgeen betekent dat de regels ook niet of niet goed worden toegepast.

Een aantal geïnterviewde ambtenaren gaf in de interviews aan een voorkeur voor inkoop boven subsidiëring te hebben en vaak wordt geprobeerd de financiering van een project in de vorm van inkoop in te vullen. Dat lukt niet altijd, omdat de eisen voor het toepassen van inkoop en subsidiëring verschillen. In diverse gesprekken met ambtenaren wordt gesuggereerd dat er binnen de ambtelijke organisatie weinig flexibiliteit bestaat voor het leveren van maatwerk en dat er een zekere starheid in het toepassen van regels bestaat. Dat betreft echter de organisatorische en juridisch-inhoudelijke invulling van de Asv en daarover handelt deze evaluatie niet.

De geëquêteerde subsidieaanvragers zijn kritisch over met name de (toegenomen) bureaucratisering van subsidieaanvragen en de tijd die gemoeid is met subsidieverantwoordingen. Waar de Asv 2013 beoogt de administratieve lasten terug te brengen, is in de praktijk eerder het tegenovergestelde gebeurd. Daarbij moet wel de nuancering worden aangebracht dat de enquête vooral is ingevuld door respondenten waarvoor de organisatie meer dan € 125.000 subsidie heeft ontvangen. Dat is de categorie waarvoor de Asv ook op papier het minst in petto had als het gaat om vermindering van administratieve lasten.

5.1.4.

Effectiviteit

Inzicht in de effectiviteit van subsidies wordt steeds meer van belang gevonden, zowel in de provincie Noord-Brabant als elders. Outcomesubsidiëring is een essentiële randvoorwaarde om (op termijn) de effectiviteit van een subsidie te kunnen bepalen. Indien van tevoren geen maatschappelijke doelen en/of beoogde effecten van een subsidie worden bepaald en als hierover achteraf geen verantwoording wordt afgelegd, is het onmogelijk de effectiviteit van een subsidie te bepalen. De Asv is echter uitsluitend gericht op input en output en niet op outcome. Daarmee biedt de Asv geen juridisch kader op basis waarvan tot inzicht in de effectiviteit van subsidies kan worden gekomen en daardoor bestaat er geen zicht of subsidies goed besteed zijn.

Een andere ontwikkeling op het gebied van subsidies die ook te maken heeft met het zo effectief en doeltreffend mogelijk besteden van subsidiegelden is wat 'netwerkend werken' wordt genoemd en wat een co-creatie is van publieke en private actoren. De geïnterviewde provinciale ambtenaren hadden vrijwel allemaal voorbeelden van subsidieprojecten waarin sprake is van (elementen van) netwerkend werken. Bij diverse betrokkenen binnen de provincie wordt een aantal knelpunten en barrières onderscheiden die effectief netwerkend werken belemmeren. Een gemis aan flexibiliteit is daarbij de kern. Er zijn in analytische zin drie oorzaken voor de knelpunten te onderscheiden:

1. De provinciale werkprocessen en organisatie zijn niet ingericht op netwerkend werken.
2. Op grond van de Algemene wet bestuursrecht brengt een subsidiërelatie bepaalde eisen en verplichtingen met zich mee. Dit is onvermijdelijk, hoewel er voor de provincie wel ruimte om hierin in een bepaalde mate flexibel te zijn.
3. De Asv biedt (zoals eerder aangegeven) maar beperkt mogelijkheden om flexibel, op de maat gesneden subsidies voor specifieke gevallen te verstrekken, hetgeen voor netwerkend werken vaak wel noodzakelijk is.

Als het gaat om de barrières voor netwerkend werken is de algemene conclusie dat, ondanks de genoemde juridische barrières, er binnen het bestaande instrumentarium meer mogelijk is dan vaak wordt gedacht en in de praktijk wordt toegepast.

Bijlage 1: deelvragen

Juridische knelpunten

1. Zijn de Asv en aanverwante beleidsregels volgens subsidieverstrekkende ambtenaren, subsidie-aanvragers en de onderzoekers duidelijk, rechtmatig, intern en onderling consistent? Zo nee, waarom niet?
2. Hoe verhoudt de Asv zich tot haar voorganger en is er sprake van verbeteringen op deze punten?
3. Hoe worden de verschillende subsidievormen, arrangementen, subsidielijzen, bezoldigingsnorm en de hardheidsclausule in juridisch opzicht ervaren door subsidieaanvragers en –verstrekkers?
4. Welke artikelen van de Asv en aanverwante beleidsregels leiden volgens subsidieverstrekkende ambtenaren en/of subsidieontvangers in de praktijk tot juridische knelpunten en waarom?
5. Hebben bezwaar- en beroepsprocedures die gericht waren op begrotings- en/of incidentele subsidies van de provincie juridische knelpunten aan het licht gebracht?

Doelmatigheid

1. Zijn de Asv en aanverwante beleidsregels volgens subsidieverstrekkende ambtenaren en subsidie-aanvragers eenvoudig toe te passen? Zo nee, waarom niet?
2. Heeft de huidige Asv (inclusief de wijziging in 2014) in vergelijking met de oude Asv geleid tot lastenvermindering voor subsidieaanvragers en –verstrekkers, bijvoorbeeld met betrekking tot de indiening, controle en verantwoording?
3. Hoe worden de verschillende subsidievormen, arrangementen, subsidielijzen, bezoldigingsnorm en de hardheidsclausule door subsidieaanvragers en –verstrekkers ervaren vanuit het oogpunt van doelmatigheid?
4. Is het ten aanzien van subsidiabele kosten mogelijk om te gaan werken met normbedragen? Wat kunnen daarbij ongewenste neveneffecten zijn voor subsidieaanvragers en –verstrekkers?
5. Hoe kan de periodieke evaluatie van de Asv en aanverwante beleidsregels op een doelmatige wijze ingebed en geborgd worden?

Effectiviteit

1. Heeft de provincie Noord-Brabant zicht op de effecten van subsidies en de mate waarin ze bijdragen aan de provinciale doelen? Zo ja, wat zijn de effecten en bijdrage?
2. Hoe dient verantwoording plaats te vinden?
3. Voldoen de Asv en aanverwante beleidsregels aan de randvoorwaarden voor het kunnen bepalen van de effecten van subsidies?
4. Zo nee, hoe kan dat verbeterd worden?
5. Wordt het bestaande instrumentarium (subsidie, inkoop) door provincieambtenaren als toereikend ervaren om datgene te bereiken wat beoogd wordt?
6. Wat is de mening van subsidieaanvragers en –verstrekkers over relevante andere vormen van subsidieverlening (binnen netwerken van bestuursorganen of van subsidieontvangers) en in hoeverre is dat daarvoor aanpassing van de Asv en/of aanverwante beleidsregels nodig?

Bijlage 2: interviews en werksessie

Geïnterviewd zijn:

[redacted], cluster Economie en internationalisering
 [redacted], cluster Cultuur en samenleving
 [redacted], cluster Mobiliteit en infra
 [redacted], cluster Cultuur en samenleving
 [redacted], cluster Cultuur en samenleving
 [redacted], cluster Bedrijfsvoering, afdeling Subsidie
 [redacted], cluster Economie en internationalisering
 [redacted], coördinator Praktijkschool Brabant
 [redacted], gedeputeerde Ruimte en Financiën
 [redacted], cluster Bedrijfsvoering
 [redacted], cluster Economie en internationalisering
 [redacted], cluster Bedrijfsvoering
 [redacted], cluster Ruimte
 [redacted], programmamanager Effectief Samenwerken
 [redacted], cluster Bedrijfsvoering
 [redacted], cluster Bedrijfsvoering

Deelnemers werksessie over netwerkend werken:

[redacted], cluster Natuur en Milieu
 [redacted], cluster Ruimte
 [redacted], cluster Cultuur en samenleving
 [redacted], cluster Natuur en Milieu
 [redacted], cluster Mobiliteit en Infrastructuur
 [redacted], cluster Bedrijfsvoering, afdeling Subsidie
 [redacted], cluster Economie en internationalisering
 [redacted], cluster Ruimte
 [redacted], cluster Bedrijfsvoering, afdeling Subsidies

Bijlage 3: enquête

We hebben een digitale enquête verstuurd aan alle organisaties die sinds de inwerkingtreding van de huidige Asv een aanvraag hebben ingediend voor een incidentele of begrotingssubsidie. Deze subsidies worden verleend op grond van de Asv zelf, anders dan project- en exploitatiesubsidies omdat daarvoor specifieke subsidieregelingen zijn vastgesteld. De mailadressen zijn aangeleverd door de provincie. De respons was als volgt:

Aantal aangeleverde unieke mailadressen	153
Geadresseerde onbekend / niet meer werkzaam bij organisatie	11
Aantal mailadressen foutief of niet meer in werking	9
Aantal deelnemers aan enquête netto	133
Aantal respondenten dat enquête heeft ingevuld	69 (52%)

Begeleidende mail bij enquête:

Geachte {FIRSTNAME} {LASTNAME},

De provincie Noord-Brabant wil weten hoe organisaties die sinds 2013 subsidie hebben aangevraagd bij de provincie denken over de juridische eisen die aan onder meer subsidieaanvragen en –verantwoordingen worden gesteld.

Pro Facto (www.pro-facto.nl) is gevraagd de meningen en ervaringen van subsidieaanvragers te onderzoeken. Het doel is dat het aanvragen en verantwoorden van een subsidie (indien mogelijk) eenvoudiger en gebruiksvriendelijker te maken. Volgens gegevens van de provincie heeft u sinds 2013 de volgende subsidie(s) aangevraagd: {ATTRIBUTE 2}.

Uw mening is dus van groot belang en daarom willen we u vragen mee te werken aan een enquête. U kunt deze digitaal invullen op internet, via een beveiligde website. Om aan de enquête deel te nemen dient u op onderstaande link te klikken.
{SURVEYURL}

Ik wil u vragen de enquête uiterlijk 4 december 2015 in te vullen. Dit kost u vijf à tien minuten van uw tijd. Uw antwoorden worden anoniem verwerkt en worden niet bekend bij de provincie.

Voor nadere informatie kunt u contact opnemen met Victor Smulders van de provincie Noord-Brabant of met ondergetekende.

Bij voorbaat dank voor uw medewerking en met vriendelijke groeten,

Niko Struiksma
Projectleider

Algemeen

1. Wat was de omvang van de door uw organisatie aangevraagde subsidie?

- < € 25.000
- € 25.000 – € 125.000
- > € 125.000
- weet ik niet

2. Is uw subsidie-aanvraag toegekend?
 - ja, volledig
 - ja, maar voor een lager bedrag dan het aangevraagde bedrag
 - nee, er is geen subsidie verleend
 - weet ik niet
3. De provincie Noord-Brabant gebruikt meerdere subsidievormen. Het gaat daarbij om incidentele subsidies, projectsubsidies, begrotingssubsidies (eenmalig of periodiek) en exploitatiesubsidies. Was het voor u bij de aanvraag van de subsidie duidelijk welke subsidievorm in uw geval van toepassing was?
 - ja
 - nee → interne routing naar vraag 5
 - weet ik niet
4. Kostte het u veel tijd of moeite om te achterhalen wat in uw geval de juiste subsidievorm was?
 - ja
 - nee
 - weet ik niet

Aanvraagprocedure

5. Was het u bij de aanvraag duidelijk welke gegevens en documenten u aan de provincie moest verstrekken om de subsidie aan te vragen?
 - ja → interne routing naar vraag 7
 - nee
 - weet ik niet → interne routing naar vraag 7
6. Wat vond u onduidelijk bij het aanvragen van de subsidie? (open vraag)
7. Hoeveel tijd (in uren) kostte de subsidie-aanvraag uw organisatie ongeveer?
 - ... uren
8. Wat vindt u van de benodigde tijd?
 - weinig
 - redelijk veel
 - veel
 - te veel
 - weet ik niet
9. Heeft u gebruik gemaakt van het standaard-aanvraagformulier?
 - ja
 - nee → interne routing naar vraag 12
 - weet ik niet → interne routing naar vraag 12
10. Kunt u van de volgende aspecten aangeven in hoeverre u het van toepassing vindt op het standaard-aanvraagformulier? Het aanvraagformulier:
<<vrijpuntsschaal, van totaal niet van toepassing tot helemaal van toepassingen>>
 - is goed leesbaar
 - is gebruiksvriendelijk

- is logisch ingedeeld
- is gemakkelijk te vinden op de site
- is duidelijk
- heeft heldere toelichtingen

11. Indien u suggesties heeft hoe het aanvraagformulieren verbeterd zou kunnen worden, dan kunt u dat hieronder beschrijven. (open vraag)

12. Heeft u in uw aanvraag uurtarieven gehanteerd om het gevraagde subsidiebedrag te onderbouwen?

- ja
- nee → interne routing naar vraag 14
- weet ik niet / geen mening → interne routing naar vraag 14

13. Was het voor u duidelijk welke uurtarieven voor de provincie toelaatbaar waren?

- ja
- nee
- weet ik niet / geen mening

Verantwoording achteraf

14. Moest u achteraf verantwoording afleggen over de subsidie?

- ja
- nee → interne routing naar vraag 18
- niet van toepassing (de subsidieperiode loopt nog) → interne routing naar vraag 18
- weet ik niet → interne routing naar vraag 18

15. Waarover moest u verantwoording afleggen? (meerdere antwoorden mogelijk)

- prestaties en activiteiten
- inzet van mensen en middelen
- anders, namelijk:

16. Hoeveel tijd (in uren) kostte de verantwoording van de subsidie uw organisatie ongeveer?

... uren

17. Wat vindt u van de benodigde tijd?

- weinig
- redelijk veel
- veel
- te veel
- weet ik niet / geen mening

Subsidiering in netwerk

Netwerkend werken bij subsidies kan als volgt omschreven worden:

Er is sprake van netwerkend werken als de provincie samenwerkt met andere partijen om maatschappelijke doelen te realiseren. Die andere partijen kunnen bijvoorbeeld gemeenten, maatschappelijke organisaties of lokale initiatiefnemers zijn. Netwerkend werken kan verschillende vormen hebben. De ene keer worden aan

tafels gezamenlijk werkprogramma's gemaakt, de andere keer worden vanuit een doelbudget wisselende samenwerkingrelaties aangegaan, weer een andere keer worden sociaal ondernemers gefaciliteerd die zich zelf bij de provincie melden. Netwerkdiensten betekenen dus niet dat met andere partijen samen een aanvraag wordt ingediend. Bij netwerkdiensten komt de provincie in een andere rol terecht dan in een hiërarchische opdrachtgever-opdrachtnemer relatie en daarbij worden ook andere werkvormen toegepast. De provincie sluit aan, is partner, facilitator, medeonderhandelaar met inachtneming van de bijzondere taken en bevoegdheden van de provincie als overheidsorganisatie.

18. Is er in de subsidierelatie die u met de provincie heeft sprake van (elementen van) netwerk-
kennissen werken?
 - ja
 - nee → Interne routing naar vraag 20
 - weet ik niet / mening → interne routing naar vraag 20
 19. Op welke wijze gebeurt/gebeurd dat? (open vraag)
 20. Ontvangt uw organisatie ook subsidie van andere overheden dan alleen de provincie en die
gericht zijn op (ongeveer) hetzelfde doel of waarvoor u (ongeveer) dezelfde activiteiten of
prestaties moet verrichten?
 - ja
 - nee → interne routing naar vraag 22
 - weet ik niet interne routing naar vraag 22
 21. Kunt u aangeven of u het eens bent met de volgende stellingen? De verschillende over-
heidsorganisaties
 - <<vijfpuntsschaal, van totaal niet van toepassing tot helemaal van toepassingen>>
 - stelden (grotendeels) dezelfde eisen aan de subsidieaanvraag
 - stelden (grotendeels) dezelfde eisen aan de verantwoording van de subsidie
 - hanteerden (grotendeels) dezelfde termijnen
 - hadden gezamenlijk overleg met mijn organisatie over de invulling en uitvoering van de sub-
sidie
- Vergelijking**
22. In 2013 is de huidige subsidieverordening van de provincie Noord-Brabant van kracht ge-
worden. Heeft u vóór 2013 ook al een of meer subsidie-aanvragen bij de provincie gedaan?
 - ja
 - nee → interne routing naar vraag 27
 - weet ik niet → interne routing naar vraag 27
 23. Is het aanvragen van een subsidie nu in vergelijking met de situatie vóór 2013 eenvoudiger
geworden?
 - ja
 - nee, het is gelijk gebleven → interne routing naar vraag 25
 - nee, het is minder eenvoudig geworden
 - weet ik niet / geen mening → interne routing naar vraag 25
 24. In welk opzicht? (open vraag)

25. Is het verantwoorden van de subsidie in vergelijking met de situatie vóór 2013 eenvoudiger geworden?

- ja
- nee, het is gelijk gebleven → interne routing naar vraag 27
- nee, het is minder eenvoudig geworden
- weet ik niet / geen mening → interne routing naar vraag 27

26. In welk opzicht? (open vraag)

Aanvullend

27. Als u nog aanvullende opmerkingen hebt over de subsidieregeling van de provincie, dan kunt u deze hieronder kwijt.

....

28. We willen als onderzoekers ook een aantal (korte) gesprekken voeren met subsidie-aanvragers als aanvulling op deze vragenlijst. Bent u bereid om hieraan mee te werken?

- ja
- nee → interne routing naar eind

29. Zo ja, via welk telefoonnummer kunnen we u bereiken?

Hartelijk dank voor uw medewerking!

GS Beslisdocument: voorstel of mededeling voor PS

GS-Vergaderdatum

1 maart 2016

Vertrouwelijk

Nee

Cluster/afdeling

Cluster Bedrijfsvoering / Afdeling Subsidies

Case/documentnummer:

C2185459/ 3925124

Programma

Bedrijfsvoering

Portefeuillehouder

de heer C.A. van der Maat

Auteur

[REDACTED]

Telefoon

[REDACTED]

Bij afwezigheid

[REDACTED]

Telefoon

[REDACTED]

Akkoord Concerncontrol

Ja

Onderwerp

Evaluatie van de Algemene subsidieverordening Noord-Brabant

Voorstel

1. Kennis te nemen van de evaluatie van de Algemene subsidieverordening Noord-Brabant (Asv) door [REDACTED], januari 2016), met als belangrijkste hoofdconclusies:
 - de Asv voldoet en is juridisch op orde, maar er zijn wel aandachtspunten;
 - de doelmatigheid kan worden verbeterd door aanpassing van onderliggende regels en procedures;
 - de manier waarop de evaluatie van de effectiviteit is geregeld kost onevenredig veel tijd;
 - In het kader van netwerkend werken en co-creatie is er binnen het bestaande instrumentarium meer mogelijk dan wordt gedacht en in de praktijk wordt toegepast.
2. Te besluiten de algemene systematiek en kaders in de Asv te handhaven en een technische wijziging van de Asv en/of de toelichting voor te bereiden om de geconstateerde onvolkomenheden op te heffen.
3. Op basis van de uitkomsten van het evaluatieonderzoek te besluiten zowel de doelmatigheid als de effectiviteit van het subsidiebeleid te vergroten door aanpassingen in de onderliggende regelingen en procedures.
4. Provinciale Staten te informeren over het evaluatieonderzoek en daartoe de Statenmededeling vast te stellen.

Tekst Openbare Besluitenlijst

Een evaluatie van de Algemene subsidieverordening Noord-Brabant (Asv) toont in algemene zin dat de Asv robuust en adequaat is. Gedeputeerde Staten hebben besloten zowel de doelmatigheid als de

effectiviteit van het subsidiebeleid verder te vergroten door aanpassingen in de onderliggende regelingen en procedures. Provinciale Staten worden hierover met een statenmededeling geïnformeerd.

Naam woordvoerder: [REDACTED]

Aanvullende toelichting relevant voor GS

Voor de toelichting wordt verwezen naar de Statenmededeling. De volgende onderdelen behoeven een aanvullende toelichting:

Ad 2: Wijzigen van de Asv

De Asv is in algemene zin robuust en adequaat. Er zijn aandachtspunten:

2.1. Onduidelijkheid over de verschillende subsidievormen.

De manier waarop de definities en de mogelijkheden voor het gebruik van de verschillende subsidievormen (projectsubsidie, exploitatiesubsidie, begrotingssubsidie en incidentele subsidie) in hun onderlinge samenhang zijn geregeld en afgebakend is juist, maar roept in de praktijk vragen en onduidelijkheden op die tot gevolg kunnen hebben dat de subsidiemogelijkheden niet optimaal gebruikt. Die onduidelijkheid moet – via aanpassing van de Asv en/of toelichting - worden opgeheven.

De Asv wordt soms te beperkt geïnterpreteerd ten aanzien van de verlening van incidentele subsidies. Het is wenselijk de onduidelijkheid in de Asv ook op dit punt aan te passen.

2.2. De Brabantnorm.

De norm is in de Asv opgenomen als weigeringsgrond: bij overschrijding wordt de subsidie geweigerd. Dit was destijds een nadrukkelijke wens van de Staten. De onderzoekers doen de suggestie hiervan een verplichting te maken, wat inhoudt dat de subsidie niet wordt geweigerd maar bij constatering van overschrijding bij de vaststelling van de subsidie wordt gekort met het bedrag dat boven de norm aan bezoldiging wordt uitbetaald.

Daarnaast constateren de onderzoekers juridische lacunes:

- De norm is niet gebonden aan een tijdvak (het moet gaan om het salaris van een minister *op jaarbasis*;
- Onduidelijk is of de norm ook geldt voor externen die voor de aanvrager/ontvanger werkzaam zijn.

De discussie over de Brabantnorm houdt nauw verband met het rijksbeleid inzake topinkomens. De Brabantnorm was aanvankelijk lager dan de norm in de Wet normering topinkomens (WNT). Inmiddels is in 2015 ook de norm in de WNT bepaald op 100% van een ministerssalaris. De Brabantnorm is van toepassing bij alle exploitatiesubsidies als de aanvrager voor meer dan 25% van zijn inkomsten afhankelijk is van subsidies of bijdragen van de overheid. De WNT-norm wordt anders berekend en is daardoor nog steeds een hogere drempel. De WNT-norm is alleen van toepassing op topfunctionarissen.

Verschillen:

Brabantnorm

Ziet op de salarissen van bestuurders en andere personen die werkzaam zijn voor de aanvrager.

De aanvrager is voor meer dan 25% afhankelijk van subsidies of bijdragen van de overheid.

WNT

Ziet op salaris van topfunctionarissen.

Aan de rechtspersoon moet voor ten minste 3 achtereenvolgende jaren een of meer subsidies zijn verleend, die samen per kalenderjaar tenminste € 500.000,- bedragen en tenminste 50% uitmaken van de inkomsten van de rechtspersoon in dat kalenderjaar.

In IPO-verband is in 2014 besloten en aan de minister meegedeeld dat provincies geen eigen provinciale norm hanteren. Brabant wijkt hier dus van af, met dien verstande dat het nominale bedrag inmiddels gelijk ligt. Landelijk zijn decentrale overheden met de minister in overleg over de manier waarop zij beleid kunnen voeren ten behoeve van de doelmatige besteding van overheidsmiddelen in relatie tot topinkomens. De discussie spitst zich toe op een Handreiking voor gemeenten en provincies over subsidies en topinkomens dan wel een aanpassing van de Awb. Vooralsnog laat het rijk decentrale overheden ruimte voor eigen beleid, zowel in de hoogte van de norm als de gevolgen bij overschrijding (weigeren of korten van de subsidie).

De Brabantnorm als weigeringsgrond is de uitkomst van een zwaar bestuurlijk debat in 2012. Voorgesteld wordt om bij de wijziging van de Asv de technische lacunes op te heffen en de discussie in het kader van de wijziging alleen te heropenen als daarvoor in de toekomst aanleiding is op basis van de landelijke ontwikkelingen.

De Brabantnorm is van toepassing op subsidie van de exploitatie, niet op projectsubsidies. In de praktijk is er tot nu toe geen subsidie geweigerd op de Brabantnorm. Bij één structurele subsidie-ontvanger doet zich een knelpunt voor (zowel voor de Brabantnorm als de WNT). Deze organisatie ontvangt nu nog subsidie onder het oude regime van vóór de Brabantnorm. Met ingang van 2017 vindt de subsidieverlening plaats op basis van de nieuwe asv. Met deze organisatie wordt overleg gevoerd om de situatie in overeenstemming te brengen met de Asv en de WNT.

Ad 3: Verbeteren doelmatigheid en effectiviteit

3.1 Doelmatigheid

De onderzoekers constateren dat er op het gebied van doelmatigheid verbeteringen mogelijk zijn. Die hebben allemaal betrekking op onderliggende regelingen en procedures (bevoegdheid GS en organisatie).

Samengevat gaat het er om:

- a. bij de berekening van subsidiabele uurtarieven zoveel mogelijk te werken met forfaitaire uurtarieven;
- b. voor subsidies tot € 125.000,- een betere balans tussen vertrouwen en controle creëren door het beleid voor het tegengaan van misbruik en oneigenlijk gebruik beter in te zetten in plaats van de verantwoordingseisen op te schroeven;
Een gevoelig aandachtspunt daarbij, dat niet met zoveel worden in de conclusies van het rapport wordt genoemd maar wel in de tekst, is de terugbetaling van niet bestede subsidiegelden waarvoor geen financiële verantwoording hoeft te worden afgelegd. Hiervoor dient een bestendige gedragslijn te worden bepaald (directie / BO);

Toelichting:

Onder de Asv is het subsidiebeleid vereenvoudigd in lijn met het USK. Dat betekent dat voor subsidies lager dan € 25.000,- geen verantwoording meer hoeft te worden afgelegd en voor subsidies tussen € 25.000,- en € 125.000,- alleen verantwoording wordt afgelegd over de prestaties.

In de praktijk komt het voor dat subsidie-ontvangers – na het realiseren van de prestaties – gelden overhouden en aanbieden om deze terug te betalen. Voor de goede orde: dit staat los van misbruik of oneigenlijk gebruik. De Asv (en het achterliggende USK) voorzien daar niet in. Dat leidt in de praktijk tot een lastig dilemma tussen enerzijds de juridische uitgangspunten onder de Asv/USK en het gelijkheidsbeginsel en anderzijds de notie dat de besteding van subsidies politiek en extern zo goed mogelijk moet worden verantwoord.

In opdracht van het IPO heeft Pels Rijcken de invoering van het USK in alle provincies geëvalueerd en geadviseerd om een bestendige gedragslijn vast te stellen. Inhoudelijk adviseren zij om in deze situaties het USK te volgen en de betalingen niet aan te nemen.

Wij zullen de voors en tegens en juridische mogelijkheden in de voorbereiding van onze eigen gedragslijn nader onderzoeken, uitgaande van de wens dat niet gebruikte middelen weer eerlijk worden terug gegeven aan het publieke domein.

- c. (alsnog) te bewerkstelligen dat de lasten voor aanvragers en ontvangers zoveel mogelijk worden beperkt.

3.2 Effectiviteit

De Asv zelf is niet de plaats om de effectiviteit van subsidies te meten. Het onderzoek naar de effectiviteit hoort primair thuis bij de evaluatie van het onderliggende beleid. Daarom stappen we af van de praktijk dat in elke subsidieregeling wordt opgenomen dat zij na 2 jaar wordt geëvalueerd.

De onderzoekers geven aan dat het in zeer specifieke gevallen wenselijk kan zijn om ook bij de aanvrager een rol/verantwoordelijkheid te leggen naar de beoogde en gerealiseerde outcome. De Asv geeft daarvoor nu geen ruimte en zou de grondslag moeten bieden om dit in bijzondere gevallen mogelijk te maken.

Er is een aparte werksessie gehouden over de inzet van subsidies bij netwerkend werken en co-creatie. Daaruit blijkt dat – hoewel er nu eenmaal niet getornd kan worden aan de wettelijke voorschriften in de Awb – er met de huidige instrumenten meer mogelijk is dan vaak wordt gedacht. Kernboodschap hier is dat met name de organisatie en processen belemmerend werken. In het kader van de organisatie-ontwikkeling/opgavegestuurd werken is dit inmiddels één van de speerpunten voor verbetering.

Route

Status dossier

Urgent	Nee
Vertrouwelijk	Nee
Openbaar	Ja

Risico's en gevolgen

Juridisch:	De evaluatie constateert dat de Asv in algemene zin juridisch robuust en adequaat is, met enkele aandachtspunten. Voor de gesignaleerde aandachtspunten zal een wijziging van de Asv (en
------------	--

waar nodig de onderliggende regelingen) worden voorbereid.

Opgesteld in samenwerking met: [REDACTED]

Financieel:

Het voorstel heeft geen financiële risico's en gevolgen.

Opgesteld in samenwerking met: [REDACTED]

Relatie met begroting

Het voorstel heeft geen financiële gevolgen.

Kosten/opbrengsten verbonden aan dit voorstel

Jaar	Bedrag	Ten laste/gunste van post	Product
n.v.t.			

Europees:

Europees recht werkt op verschillende manieren door in het nationale recht. Dit kan soms leiden tot tegenstellingen, waarbij dwingende Europese regels en rechtsbeginselen voorrang hebben. Er is discussie over harmonisatie van bestuursrecht in Europa, maar er zijn nog geen concrete wijzigingen in zicht.

De Awb en ASV vormen algemene juridische kaders voor subsidieverstrekking en bieden over het algemeen voldoende ruimte om invulling te geven aan verplichtingen uit het Europese recht. In specifieke subsidieregelingen wordt aangesloten op specifieke Europese regels.

Opgesteld in samenwerking met: [REDACTED]

Personeel:

Het voorstel heeft geen personele gevolgen.

Opgesteld in samenwerking met: -

Concerncontrol:

Akkoord

Opgesteld in samenwerking met: [REDACTED]

Actieve communicatie:

Bij het onderzoek zijn zowel medewerkers als subsidie-ontvangers geïnterviewd of uitgenodigd tot deelname aan een enquête. Het rapport is openbaar en maakt deel uit van de stukken voor PS.

Opgesteld in samenwerking met: [REDACTED].

Bijlage(n)	Corsa stuknummer document	Bijvoegen voor besluitvormin g t.b.v. POHO/ CdK/AD	Overige GS- leden
1. Statenmededeling	3925125	Ja	Ja
2. Evaluatie van de Algemene subsidieverordening Noord- Brabant, pro factor, Groningen, januari 2016	3925123	Ja	Ja

Algemene Inkoopvoorwaarden Provincies 2013

voor leveringen en diensten

Vastgesteld door Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant op 10 december 2013.
Deze Algemene Inkoopvoorwaarden zijn tot stand gekomen als resultaat van de samenwerking tussen alle provincies.

INHOUD

DEEL A ALGEMEEN DEEL

Artikel 1	Begripsbepalingen
Artikel 2	Overeenkomst
Artikel 3	Meerwerk en minderwerk
Artikel 4	Verplichtingen Opdrachtnemer
Artikel 5	Geheimhouding en bekendmaking
Artikel 6	Toetsing
Artikel 7	Niet-tijdige nakoming
Artikel 8	Tekortkoming
Artikel 9	Aansprakelijkheid en vrijwaring
Artikel 10	Ontbinding
Artikel 11	Prijzen en tarieven
Artikel 12	Betaling
Artikel 13	Zaken van de Provincie
Artikel 14	Overdracht van rechten en/of verplichtingen
Artikel 15	Toepasselijk recht en geschillen

DEEL B LEVERINGEN

Artikel 16	Specifieke garanties voor leveringen
Artikel 17	Aflevering van een Zaak
Artikel 18	Risico- en eigendomsovergang
Artikel 19	Toepasselijk recht

DEEL C DIENSTEN

Artikel 20	Verplichtingen van de Opdrachtnemer
Artikel 21	Specifieke garanties voor diensten
Artikel 22	Intellectuele en industriële eigendomsrechten

DEEL A ALGEMEEN DEEL

De bepalingen van deel A zijn van toepassing zowel op leveringen als op diensten.

Artikel 1 Begripsbepalingen

De hierna volgende begrippen worden in deze Algemene inkoopvoorwaarden in de hierna vermelde betekenis gebruikt:

- a. Provincie: provincie Noord-Brabant;
- b. Opdrachtnemer: iedere (rechts)persoon alsmede diens vertegenwoordiger(s), gemachtigde(n) en rechtsverkrijgende(n), die met de Provincie een overeenkomst sluit, waarop deze Algemene inkoopvoorwaarden toepasselijk zijn;
- c. Dag: kalenderdag;
- d. Schriftelijk: door middel van geschreven documenten, fax- of e-mailcommunicatie, alsmede andere door de wet daarmee gelijk gestelde vormen van communicatie;
- e. Prestatie: op basis van een overeenkomst geleverde Zaak en/of verrichte dienst;
- f. Zaak: roerende zaak, waaronder mede begrepen energie en water.

Artikel 2 Overeenkomst

1. Afwijkingen van deze Algemene inkoopvoorwaarden zijn uitsluitend geldig voor zover ze uitdrukkelijk Schriftelijk door de Provincie zijn aanvaard en gelden slechts voor de overeenkomst waarop ze betrekking hebben.
2. Een wijziging van de overeenkomst komt uitsluitend tot stand nadat een partij een voorstel van de andere partij Schriftelijk heeft aanvaard.
3. Indien enige bepaling van deze Algemene inkoopvoorwaarden nietig is of vernietigd wordt, blijven de overige bepalingen onverkort en volledig van kracht.
4. In geval van toepassing van het derde lid treden partijen in overleg teneinde nieuwe rechtsgeldige bepalingen ter vervanging van de nietige dan wel vernietigde bepalingen overeen te komen, waarbij zoveel mogelijk het doel en de strekking van laatstbedoelde bepalingen in acht worden genomen.
5. In geval van strijdigheid tussen een bepaling in een overeenkomst en een bepaling in deze Algemene inkoopvoorwaarden, prevaleert de bepaling uit de overeenkomst.
6. Indien de Provincie tekeningen, modellen, specificaties, instructies, planningen, keuringsvoorschriften en dergelijke voorschrijft, maken deze deel uit van de overeenkomst.

Artikel 3 Meerwerk en minderwerk

1. Indien door aanvullende wensen of door gewijzigde inzichten van de Provincie of door wijziging van wettelijke voorschriften, de Prestatie die de Opdrachtnemer op grond van de overeenkomst moet verrichten, aantoonbaar wordt verzwaaard dan wel uitgebreid, is sprake van meerwerk.
2. Tot meerwerk als bedoeld in het eerste lid worden niet gerekend essentiële werkzaamheden die de Opdrachtnemer bij het sluiten van de overeenkomst had behoren te voorzien.
3. Indien de Prestatie die de Opdrachtnemer op grond van de overeenkomst moet verrichten, aantoonbaar wordt verlicht dan wel verminderd, is sprake van minderwerk.
4. Indien een partij meent dat van meer- en/of minderwerk sprake is, doet zij daarvan tijdig en Schriftelijk mededeling aan de andere partij onder opgave van de financiële en andere gevolgen daarvan voor de uitvoering van de overeenkomst.
5. De Opdrachtnemer vangt niet aan met de uitvoering van meerwerk dan na een Schriftelijke opdracht daartoe van de Provincie.

6. Meerwerk dat niet vooraf Schriftelijk is overeengekomen, wordt niet door de Provincie vergoed.
7. De Opdrachtnemer zendt een aparte en gespecificeerde nota voor het meer- en/of minderwerk.

Artikel 4 Verplichtingen Opdrachtnemer

1. De Opdrachtnemer besteedt de uitvoering van de overeenkomst niet in zijn geheel uit aan een derde.
2. De Opdrachtnemer besteedt de uitvoering van de overeenkomst niet gedeeltelijk uit aan een derde, tenzij met voorafgaande Schriftelijke instemming van de Provincie.
3. De Opdrachtnemer vervangt de personen die zijn belast met de uitvoering van de overeenkomst en die in de overeenkomst zijn benoemd, tijdelijk noch definitief, tenzij met voorafgaande Schriftelijke instemming van de Provincie.
4. De Provincie onthoudt haar instemming als bedoeld in de vorige leden niet en verbindt daaraan geen voorwaarden, tenzij dit in het voorkomend geval redelijk kan worden geacht.
5. De Opdrachtnemer levert zijn Prestatie goed en zorgvuldig, naar beste weten en kunnen, zonder inbreuk te maken op intellectuele of industriële eigendomsrechten van derden, en leeft alle van toepassing zijnde wettelijke eisen en overige overheidsvoorschriften na.
6. De Opdrachtnemer gebruikt de in het kader van de overeenkomst door de Provincie aan de Opdrachtnemer verstrekte informatie en documentatie, waaronder tekeningen en modellen, alleen indien en voor zover dat in het kader van de uitvoering van de overeenkomst noodzakelijk is.
7. De informatie en documentatie als bedoeld in het zesde lid, blijft te allen tijde eigendom van de Provincie.
8. Verplichtingen die naar hun aard zijn bestemd om ook na uitvoering van de overeenkomst voort te duren, behouden hun werking ook nadat de overeenkomst is uitgevoerd.

Artikel 5 Geheimhouding en bekendmaking

1. De Opdrachtnemer, zijn werknemers en andere door de Opdrachtnemer bij de uitvoering van de opdracht ingeschakelde derden, zijn verplicht alle direct of indirect van de Provincie verkregen informatie en gegevens vertrouwelijk te behandelen, ook na afloop van de overeenkomst.
2. De Opdrachtnemer maakt de informatie en gegevens als bedoeld in het eerste lid, niet aan derden openbaar, tenzij met voorafgaande Schriftelijke instemming van de Provincie.
3. De Opdrachtnemer maakt in publicaties of reclame-uitingen geen melding van de overeenkomst en de resultaten hiervan en gebruikt de naam en/of het logo van de Provincie niet als referentie, tenzij met voorafgaande Schriftelijke instemming van de Provincie.
4. In geval van overtreding van de voorgaande leden is bepaald, verbeurt de Opdrachtnemer aan de Provincie een onmiddellijk opeisbare boete van € 5.000, - per geval, zonder dat enige ingebrekestelling is vereist en onverminderd enig ander aan de Provincie toekomend recht, waaronder het recht op volledige schadevergoeding en nakoming.
5. De Provincie kan persberichten en andere openbare mededelingen coördineren.

Artikel 6 Toetsing

1. De Provincie heeft het recht de Prestatie te (laten) toetsen.
2. De Provincie kan de toets bedoeld in het eerste lid, zowel voor, tijdens als binnen een redelijke termijn na de levering van de Prestatie (laten) uitvoeren.

Artikel 7 Niet-tijdige nakoming

1. De Opdrachtnemer verricht de overeengekomen Prestatie binnen de overeengekomen termijn op een wijze die aan de overeenkomst beantwoordt.

2. De overeengekomen termijnen ten aanzien van de Prestatie zijn fataal, zodat de Opdrachtnemer bij niet-tijdige nakoming zonder nadere ingebrekestelling in verzuim is.
3. De Opdrachtnemer meldt een dreigende termijnoverschrijding Schriftelijk aan de Provincie, waarbij hij de aard van de dreigende termijnoverschrijding, de door hem getroffen maatregelen en de verwachte duur van de vertraging vermeldt.
4. De melding als bedoeld in het derde lid, geldt als een voorstel van de Opdrachtnemer tot wijziging van de overeenkomst.
5. De Provincie bevestigt Schriftelijk de ontvangst van de melding en geeft daarbij aan of zij akkoord gaat met het voorstel van de Opdrachtnemer.

Artikel 8 Tekortkoming

1. Van een tekortkoming is in ieder geval sprake indien de Prestatie niet beantwoordt aan hetgeen de Provincie en de Opdrachtnemer zijn overeengekomen, dan wel de Provincie zou mogen verwachten.
2. De Provincie meldt een tekortkoming zo spoedig mogelijk na constatering aan de Opdrachtnemer.
3. In het geval de Prestatie niet beantwoordt aan de overeenkomst, heeft de Provincie onverminderd alle andere vorderingen, het recht herstel of vervanging zelf uit te voeren of door derden te laten uitvoeren.
4. Herstel of vervanging als bedoeld in het derde lid, geschiedt voor rekening van de Opdrachtnemer.
5. De Provincie gaat pas na het ongebruikt verlopen van een door de Provincie gestelde redelijke termijn en na overleg met de Opdrachtnemer over tot herstel of vervanging als bedoeld in het derde lid, tenzij nakoming blijvend onmogelijk is of sprake is van zodanige spoedeisendheid dat onmiddellijke actie is geboden.

Artikel 9 Aansprakelijkheid en vrijwaring

1. De Opdrachtnemer is aansprakelijk voor alle schade die de Provincie lijdt als gevolg van de toerekenbare niet-nakoming door de Opdrachtnemer, zijn werknemers of andere door de Opdrachtnemer bij de uitvoering van de opdracht ingeschakelde personen als bedoeld in deze algemene voorwaarden, de overeenkomst en bijbehorende documenten, tot het bedrag waarvoor Opdrachtnemer minimaal moet zijn verzekerd conform het bepaalde in het achtste lid.
2. De beperking van de aansprakelijkheid als bedoeld in het eerste lid komt te vervallen:
 - a. in geval van aanspraken van derden op schadevergoeding;
 - b. indien sprake is van opzet of grove schuld aan de zijde van de Opdrachtnemer, zijn werknemers of andere door de Opdrachtnemer bij de uitvoering van de opdracht ingeschakelde personen;
 - c. in geval van schending van intellectuele eigendomsrechten als bedoeld in artikel 4, vijfde lid.
3. De Opdrachtnemer vrijwaart de Provincie voor aanspraken van derden, waarvoor de Opdrachtnemer op grond van het bepaalde in deze algemene voorwaarden, de overeenkomst en bijbehorende documenten aansprakelijk is.
4. Onder derden als bedoeld in het derde lid, worden mede begrepen volksvertegenwoordigers, bestuurders, werknemers en andere voor de Provincie werkzame personen.
5. De Opdrachtnemer neemt op eerste verzoek van de Provincie de behandeling van een aanspraak van een derde als bedoeld in het derde en vierde lid, over van de Provincie en zet de behandeling voor eigen rekening voort.
6. Eventuele kosten die de Provincie heeft gemaakt in verband met de behandeling van een aanspraak als bedoeld in het vijfde lid, komen voor rekening van de Opdrachtnemer.

7. De Opdrachtnemer vrijwaart de Provincie voor alle aanspraken als bedoeld in het vijfde lid, waaronder begrepen boetes, rente en kosten, van de belastingdienst of instanties aan wie de uitvoering van de sociale verzekeringswetgeving is opgedragen, indien en voor zover de rechtsverhouding tussen de Opdrachtnemer en de Provincie door dezen wordt aangemerkt als een fictieve dienstbetrekking.
8. De Opdrachtnemer verklaart dat hij genoegzaam is verzekerd en zich genoegzaam verzekerd zal houden tegen de aansprakelijkheid zoals bedoeld in deze algemene voorwaarden, de overeenkomst en bijbehorende documenten, waarbij de dekking minimaal bedraagt:
 - a. indien de opdrachtwaarde minder dan € 200.000,- bedraagt: € 1.000.000,- per gebeurtenis;
 - b. indien de opdrachtwaarde € 200.000,- of meer, maar minder dan € 500.000,- bedraagt: € 2.500.000,- per gebeurtenis;
 - c. indien de opdrachtwaarde € 500.000,- of meer bedraagt: € 5.000.000,- per gebeurtenis.

Artikel 10 Ontbinding

1. De Provincie heeft het recht, onverminderd de mogelijkheden die de wet biedt en de overige rechten die haar toekomen, de overeenkomst tussen partijen buiten rechte te ontbinden, indien de Opdrachtnemer enige verplichting uit de overeenkomst niet tijdig of niet behoorlijk nakomt en, voorzover de tekortkoming vatbaar is voor herstel, nalaat zodanige tekortkoming te herstellen binnen de in een Schriftelijke ingebrekestelling daarvoor gestelde termijn.
2. Onverminderd de mogelijkheden die de wet biedt en de overige rechten die haar toekomen, heeft de Provincie het recht om de overeenkomst tussen partijen direct en zonder ingebrekestelling buiten rechte te ontbinden, indien:
 - a. de Opdrachtnemer in staat van faillissement of in surséance van betaling verkeert, of op een aanmerkelijk deel van het vermogen van de Opdrachtnemer beslag wordt gelegd;
 - b. de Opdrachtnemer overlijdt of anderszins in de (fysieke) onmogelijkheid komt te verkeren om de overeenkomst uit te voeren;
 - c. de bedrijfsvoering van de Opdrachtnemer (deels) is stilgelegd, hij zijn activiteiten (deels) heeft gestaakt of overgedragen of de Opdrachtnemer in liquidatie verkeert;
 - d. de zeggenschap over of binnen de onderneming van de Opdrachtnemer wijzigt bijvoorbeeld door wijziging van aandeelhouders of wisseling van bestuursleden;
 - e. personeelsleden van of personen die werkzaam zijn bij de Provincie, een al dan niet betaalde nevenfunctie bij de Opdrachtnemer vervullen of ten tijde van de onderhandelingen hebben vervuld of die belangen hebben bij de Opdrachtnemer of bij diens bedrijfsvoering, zonder dat de Provincie daarvan voor de totstandkoming van de overeenkomst in kennis is gesteld.
 - f. feiten of omstandigheden in relatie tot het bedrijf of de persoon van de Opdrachtnemer bekend worden, die, waren deze bekend geweest vóór het tot stand komen van de overeenkomst, aanleiding zouden zijn geweest om geen overeenkomst aan te gaan met de Opdrachtnemer.
3. De Opdrachtnemer is verplicht de Provincie terstond te informeren over het optreden of redelijkerwijs voorzienbaar zijn van een van de omstandigheden als bedoeld in het eerste en tweede lid.
4. In geval van ontbinding van de overeenkomst heeft de Opdrachtnemer geen recht op enige schadevergoeding.
5. In geval van ontbinding heeft de Provincie het recht om de reeds door de Opdrachtnemer geleverde en door de Provincie betaalde Prestatie te blijven gebruiken.

6. De Provincie kan afgifte vorderen van hetgeen reeds op basis van de overeenkomst is ontwikkeld of gerealiseerd en van de gegevens die nodig zijn om een en ander te kunnen voltooien en gebruiken, tegen betaling van een corresponderend deel van de overeengekomen tegenprestatie.
7. Partijen kunnen overeenkomen dat de Opdrachtnemer de Prestatie zodanig afrondt, dat deze voldoet aan hetgeen is overeengekomen dan wel dat deze door een ander kan worden voltooid.
8. Onder niet “toerekenbare tekortkoming” aan de zijde van de Opdrachtnemer wordt in ieder geval niet verstaan gebrek aan personeel, ziekte of staking van personeel, verlate levering van zaken, files, liquiditeitsproblemen, toerekenbare tekortkoming in de nakoming van door de Opdrachtnemer ingeschakelde derden en andere, voorzienbare omstandigheden waarop de Opdrachtnemer had kunnen en moeten anticiperen.

Artikel 11 Prijzen en tarieven

1. Prijzen en tarieven zijn vast voor de duur van de overeenkomst en in euro's en omvatten alle belastingen, maar exclusief BTW en betreffen de overeengekomen Prestatie, alsmede alle overige kosten, zoals die van training of inwerking van personeel, reis- en verblijf- en voorrijkosten, administratiekosten en de kosten van de verpakking.
2. De in het eerste lid bedoelde prijzen gelden ook voor meer- en minderwerk als bedoeld in artikel 3.

Artikel 12 Betaling

1. Tenzij factureringsmomenten zijn overeengekomen, zendt de Opdrachtnemer niet eerder een factuur aan de Provincie dan nadat de Prestatie is verricht en geaccepteerd.
2. In een factuur is in ieder geval opgenomen:
 - a. opgave van het aantal werkelijk en noodzakelijk bestede uren, alsmede de data waarop een en ander is verricht, of
 - b. een korte omschrijving van de verrichte Prestatie.
3. De Provincie voldoet binnen dertig Dagen na ontvangst en goedkeuring van de desbetreffende factuur de op grond van de overeenkomst verschuldigde bedragen, mits gefactureerd overeenkomstig de factureringsafspraken en na acceptatie van de Prestatie en de bijbehorende documentatie.
4. In geval van te late betaling is de Provincie de wettelijke rente verschuldigd.
5. In geval van vooruitbetaling door de Provincie verstrekt de Opdrachtnemer op eerste verzoek daartoe en voorafgaand aan de eerste vooruitbetaling, op zijn kosten voldoende zekerheid voor (terug)betaling, voor het geval de Opdrachtnemer op enigerlei wijze tekort schiet in de nakoming van zijn verplichtingen waarop de vooruitbetaling ziet.
6. De zekerheid wordt verstrekt door middel van een originele verklaring (bankgarantie “op afroep”) van een erkende kredietinstelling ter hoogte van het door de Provincie vooruit te betalen of vooruitbetaalde bedrag, vermeerderd met eventuele rente en kosten, een en ander goed te keuren door de Provincie.
7. Indien is overeengekomen dat betaling volgens nacalculatie plaatsvindt, specificceert de Opdrachtnemer de factuur zoals overeengekomen.
8. Betaling door de Provincie houdt op geen enkele wijze afstand van enig recht in.
9. De Provincie heeft het recht het bedrag van de factuur te verrekenen met bedragen die de Opdrachtnemer uit welken hoofde dan ook aan de Provincie is verschuldigd.
10. De Provincie heeft het recht de betaling op te schorten indien zij een tekortkoming in de Prestatie constateert.
11. Overschrijding van een betalingstermijn door de Provincie of niet-betaling van een factuur op grond van vermoedelijke inhoudelijke onjuistheid daarvan of in geval van ondeugdelijkheid van de

Prestatie, geeft de Opdrachtnemer niet het recht zijn werkzaamheden op te schorten dan wel te beëindigen.

12. De Provincie kan de factuur door een door haar aan te wijzen accountant als bedoeld in artikel 393, eerste lid, van Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek op inhoudelijke juistheid laten controleren. De Opdrachtnemer verleent de betrokken accountant inzage in boeken en bescheiden en verstrekt hem alle gegevens en informatie die deze verlangt.
13. De controle als bedoeld in het twaalfde lid, is vertrouwelijk en strekt zich niet verder uit dan voor het verifiëren van de facturen is vereist.
14. De accountant brengt zijn rapportage zo spoedig mogelijk aan partijen uit.
15. De kosten van het accountantsonderzoek als bedoeld in de vorige leden, komen voor rekening van de Provincie, tenzij uit het onderzoek van de accountant blijkt dat de factuur niet juist dan wel onvolledig is, in welk geval bedoelde kosten voor rekening van de Opdrachtnemer komen.

Artikel 13 Zaken van de Provincie

1. In het geval de Provincie aan de Opdrachtnemer zaken, zoals grondstoffen, hulpstoffen, gereedschappen, tekeningen, specificaties en software, ter beschikking heeft gesteld ten behoeve van de uitvoering van de overeenkomst, blijven deze zaken eigendom van de Provincie.
2. De Opdrachtnemer bewaart de ter beschikking gestelde zaken afgescheiden van soortgelijke zaken welke behoren aan hemzelf of aan derden.
3. De Opdrachtnemer zal de ter beschikking gestelde zaken merken als eigendom van de Provincie.
4. De Opdrachtnemer retourneert al hetgeen hij in het kader van de uitvoering van de overeenkomst van de Provincie onder zich heeft, binnen veertien Dagen nadat de overeenkomst is uitgevoerd zonder kosten aan de Provincie.
5. Het is de Opdrachtnemer niet toegestaan een kopie hiervan te bewaren of te gebruiken.

Artikel 14 Overdracht van rechten en/of verplichtingen

1. De rechten en verplichtingen van de Opdrachtnemer op basis van de overeenkomst zijn geheel noch gedeeltelijk overdraagbaar behoudens met voorafgaande Schriftelijke instemming van de Provincie.
2. De Provincie heeft het recht aan de instemming voorwaarden te verbinden.

Artikel 15 Toepasselijk recht en geschillen

1. Op de overeenkomst en alle overeenkomsten die daaruit voortvloeien is uitsluitend Nederlands recht van toepassing.
2. Partijen lossen waar mogelijk hun geschillen op door middel van goed overleg.
3. Indien partijen niet tot een oplossing komen of in spoedeisende gevallen, zullen de geschillen worden voorgelegd aan de bevoegde rechter in het arrondissement van de hoofdstad van de Provincie.

DEEL B LEVERINGEN

De bepalingen van deel B zijn van toepassing op leveringen, naast de bepalingen van deel A.

Artikel 16 Specifieke garanties voor leveringen

1. Een geleverde Zaak bezit tenminste de eigenschappen die zijn overeengekomen en welke de Provincie op grond van de overeenkomst mag verwachten.

2. Voor een geleverde Zaak geldt een garantietermijn van 24 maanden, tenzij uit wet of jurisprudentie een langere termijn volgt dan wel de Opdrachtnemer of de branche van de Opdrachtnemer een langere termijn hanteert, in welk geval de langste termijn geldt.
3. De Opdrachtnemer herstelt voor eigen rekening alle fouten en gebreken die zich binnen de garantietermijn openbaren en die niet te wijten zijn aan normale slijtage of onoordeelkundig gebruik.
4. De Opdrachtnemer garandeert dat gedurende de gebruikelijke levensduur van de geleverde Zaak nieuwe onderdelen voorhanden zijn om fouten en gebreken aan deze Zaak te kunnen herstellen.

Artikel 17 Aflevering van een Zaak

1. Aflevering vindt plaats op de overeengekomen locatie en het overeengekomen tijdstip en geschiedt voor rekening en risico, waaronder transport en verzekeringen, van de Opdrachtnemer.
2. De Opdrachtnemer overhandigt alle documenten die betrekking hebben op of verband houden met een te leveren Zaak, zoals certificaten, paklijsten, gebruiksaanwijzingen (in Nederlandse taal gesteld), uiterlijk ten tijde van de aflevering aan de Provincie of zendt deze, zo mogelijk, op voorhand aan de Provincie.
3. De Opdrachtnemer voert alle gebruikte verpakkingsmaterialen voor zijn rekening en risico af en draagt zorg voor een milieuvriendelijke verwerking.

Artikel 18 Risico- en eigendomsovergang

De eigendom en het risico van een Zaak gaat pas over op de Provincie zodra de Zaak is gemonteerd en/of geïnstalleerd, zich in de feitelijke macht van de Provincie bevindt en na acceptatie van de levering.

Artikel 19 Toepasselijk recht

De toepasselijkheid van het Weens koopverdrag, en van eventuele andere, internationale regelingen inzake koop van roerende zaken, voor zover de werking hiervan door partijen kan worden uitgesloten, is uitgesloten.

DEEL C DIENSTEN

De bepalingen van deel C zijn van toepassing op diensten, naast de bepalingen van deel A.

Artikel 20 Verplichtingen van de Opdrachtnemer

1. De Opdrachtnemer verricht de dienst en levert het eventuele resultaat op de overeengekomen tijd en plaats.
2. De Opdrachtnemer zet uitsluitend gekwalificeerde personen in voor het uitvoeren van de overeenkomst.
3. Indien nodig, zorgt de Opdrachtnemer voor adequate vervanging van de in het tweede lid bedoelde personen.
4. De aan vervanging als bedoeld in het derde lid, verbonden meerkosten zijn voor rekening van de Opdrachtnemer.
5. De Opdrachtnemer zet uitsluitend personen in die in Nederland arbeid mogen verrichten.

Artikel 21 Specifieke garanties voor diensten

1. De Opdrachtnemer garandeert dat hij de overeenkomst uitvoert met de zorgvuldigheid, deskundigheid en professionaliteit die gebruikelijk is binnen de branche of beroepsgroep van de Opdrachtnemer.
2. De Opdrachtnemer garandeert dat de verrichte dienst en het eventuele resultaat tenminste voldoen aan hetgeen is overeengekomen dan wel aan hetgeen de Provincie op grond van de overeenkomst mag verwachten.

Artikel 22 Intellectuele en industriële eigendomsrechten

1. Alle intellectuele en industriële eigendomsrechten die zullen ontstaan en kunnen worden uitgeoefend ten aanzien van de resultaten van de overeenkomst berusten te allen tijde en uitsluitend bij de Provincie.
2. De Opdrachtnemer draagt alle intellectuele en industriële rechten die mochten ontstaan ten aanzien van de resultaten van de overeenkomst – voor zover mogelijk – bij voorbaat en om niet over aan de Provincie.
3. De Opdrachtnemer doet met de totstandkoming van de overeenkomst afstand van toepassing van niet overdraagbare intellectuele eigendomsrechten.
4. De Provincie heeft het recht het verkregen intellectueel of industrieel eigendomsrecht over te dragen aan derden.
5. De Opdrachtnemer heeft het onvoorwaardelijke en eeuwigdurende recht de resultaten van de overeenkomst te gebruiken ten behoeve van derden, zonder kosten of andere beperkingen, mits daardoor de belangen van de Provincie niet worden geschaad
6. De Opdrachtnemer behoudt het intellectuele eigendomsrecht op eventueel ten behoeve van de opdracht door de Opdrachtnemer ontwikkelde software modellering(en) en de daarvoor gebruikte softwareprogrammatuur, alsmede op andere door de Opdrachtnemer in het kader van de overeenkomst ontwikkelde kennis en knowhow die ten grondslag ligt aan het aan de Provincie geleverde resultaat.
7. De Provincie heeft het onvoorwaardelijke en eeuwigdurende recht de ten behoeve van de opdracht ontwikkelde software modellering(en) en de daarvoor gebruikte softwareprogrammatuur als bedoeld in het zesde lid, te (doen) gebruiken, zonder kosten of andere beperkingen.
8. De Opdrachtnemer verleent op eerste verzoek van de Provincie zijn medewerking aan het realiseren van het gestelde in het vorige lid.
9. De Provincie geldt als ontwerper in de zin van artikel 6, tweede lid, van de Eenvormige Beneluxwet inzake tekeningen en modellen en heeft bij uitsluiting het recht om een eindproduct dat daarvoor in aanmerking komt te deponeren bij het in artikel 8 van die wet bedoelde bureau, al dan niet door tussenkomst van een nationale dienst.

Algemene Inkoopvoorwaarden Provincies 2013

voor leveringen en diensten

Vastgesteld door Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant op 10 december 2013.
Deze Algemene Inkoopvoorwaarden zijn tot stand gekomen als resultaat van de samenwerking
tussen alle provincies.

INHOUD

DEEL A ALGEMEEN DEEL

Artikel 1	Begripsbepalingen
Artikel 2	Overeenkomst
Artikel 3	Meerwerk en minderwerk
Artikel 4	Verplichtingen Opdrachtnemer
Artikel 5	Geheimhouding en bekendmaking
Artikel 6	Toetsing
Artikel 7	Niet-tijdige nakoming
Artikel 8	Tekortkoming
Artikel 9	Aansprakelijkheid en vrijwaring
Artikel 10	Ontbinding
Artikel 11	Prijzen en tarieven
Artikel 12	Betaling
Artikel 13	Zaken van de Provincie
Artikel 14	Overdracht van rechten en/of verplichtingen
Artikel 15	Toepasselijk recht en geschillen

DEEL B LEVERINGEN

Artikel 16	Specifieke garanties voor leveringen
Artikel 17	Aflevering van een Zaak
Artikel 18	Risico- en eigendomsovergang
Artikel 19	Toepasselijk recht

DEEL C DIENSTEN

Artikel 20	Verplichtingen van de Opdrachtnemer
Artikel 21	Specifieke garanties voor diensten
Artikel 22	Intellectuele en industriële eigendomsrechten

DEEL A ALGEMEEN DEEL

De bepalingen van deel A zijn van toepassing zowel op leveringen als op diensten.

Artikel 1 Begripsbepalingen

De hierna volgende begrippen worden in deze Algemene inkoopvoorwaarden in de hierna vermelde betekenis gebruikt:

- a. Provincie: provincie Noord-Brabant;
- b. Opdrachtnemer: iedere (rechts)persoon alsmede diens vertegenwoordiger(s), gemachtigde(n) en rechtsverkrijgende(n), die met de Provincie een overeenkomst sluit, waarop deze Algemene inkoopvoorwaarden toepasselijk zijn;
- c. Dag: kalenderdag;
- d. Schriftelijk: door middel van geschreven documenten, fax- of e-mailcommunicatie, alsmede andere door de wet daarmee gelijk gestelde vormen van communicatie;
- e. Prestatie: op basis van een overeenkomst geleverde Zaak en/of verrichte dienst;
- f. Zaak: roerende zaak, waaronder mede begrepen energie en water.

Artikel 2 Overeenkomst

1. Afwijkingen van deze Algemene inkoopvoorwaarden zijn uitsluitend geldig voor zover ze uitdrukkelijk Schriftelijk door de Provincie zijn aanvaard en gelden slechts voor de overeenkomst waarop ze betrekking hebben.
2. Een wijziging van de overeenkomst komt uitsluitend tot stand nadat een partij een voorstel van de andere partij Schriftelijk heeft aanvaard.
3. Indien enige bepaling van deze Algemene inkoopvoorwaarden nietig is of vernietigd wordt, blijven de overige bepalingen onverkort en volledig van kracht.
4. In geval van toepassing van het derde lid treden partijen in overleg teneinde nieuwe rechtsgeldige bepalingen ter vervanging van de nietige dan wel vernietigde bepalingen overeen te komen, waarbij zoveel mogelijk het doel en de strekking van laatstbedoelde bepalingen in acht worden genomen.
5. In geval van strijdigheid tussen een bepaling in een overeenkomst en een bepaling in deze Algemene inkoopvoorwaarden, prevaleert de bepaling uit de overeenkomst.
6. Indien de Provincie tekeningen, modellen, specificaties, instructies, planningen, keuringsvoorschriften en dergelijke voorschrijft, maken deze deel uit van de overeenkomst.

Artikel 3 Meerwerk en minderwerk

1. Indien door aanvullende wensen of door gewijzigde inzichten van de Provincie of door wijziging van wettelijke voorschriften, de Prestatie die de Opdrachtnemer op grond van de overeenkomst moet verrichten, aantoonbaar wordt verzwakt dan wel uitgebreid, is sprake van meerwerk.
2. Tot meerwerk als bedoeld in het eerste lid worden niet gerekend essentiële werkzaamheden die de Opdrachtnemer bij het sluiten van de overeenkomst had behoren te voorzien.
3. Indien de Prestatie die de Opdrachtnemer op grond van de overeenkomst moet verrichten, aantoonbaar wordt verlicht dan wel verminderd, is sprake van minderwerk.
4. Indien een partij meent dat van meer- en/of minderwerk sprake is, doet zij daarvan tijdig en Schriftelijk mededeling aan de andere partij onder opgave van de financiële en andere gevolgen daarvan voor de uitvoering van de overeenkomst.
5. De Opdrachtnemer vangt niet aan met de uitvoering van meerwerk dan na een Schriftelijke opdracht daartoe van de Provincie.

6. Meerwerk dat niet vooraf Schriftelijk is overeengekomen, wordt niet door de Provincie vergoed.
7. De Opdrachtnemer zendt een aparte en gespecificeerde nota voor het meer- en/of minderwerk.

Artikel 4 Verplichtingen Opdrachtnemer

1. De Opdrachtnemer besteedt de uitvoering van de overeenkomst niet in zijn geheel uit aan een derde.
2. De Opdrachtnemer besteedt de uitvoering van de overeenkomst niet gedeeltelijk uit aan een derde, tenzij met voorafgaande Schriftelijke instemming van de Provincie.
3. De Opdrachtnemer vervangt de personen die zijn belast met de uitvoering van de overeenkomst en die in de overeenkomst zijn benoemd, tijdelijk noch definitief, tenzij met voorafgaande Schriftelijke instemming van de Provincie.
4. De Provincie onthoudt haar instemming als bedoeld in de vorige leden niet en verbindt daaraan geen voorwaarden, tenzij dit in het voorkomend geval redelijk kan worden geacht.
5. De Opdrachtnemer levert zijn Prestatie goed en zorgvuldig, naar beste weten en kunnen, zonder inbreuk te maken op intellectuele of industriële eigendomsrechten van derden, en leeft alle van toepassing zijnde wettelijke eisen en overige overheidsvoorschriften na.
6. De Opdrachtnemer gebruikt de in het kader van de overeenkomst door de Provincie aan de Opdrachtnemer verstrekte informatie en documentatie, waaronder tekeningen en modellen, alleen indien en voor zover dat in het kader van de uitvoering van de overeenkomst noodzakelijk is.
7. De informatie en documentatie als bedoeld in het zesde lid, blijft te allen tijde eigendom van de Provincie.
8. Verplichtingen die naar hun aard zijn bestemd om ook na uitvoering van de overeenkomst voort te duren, behouden hun werking ook nadat de overeenkomst is uitgevoerd.

Artikel 5 Geheimhouding en bekendmaking

1. De Opdrachtnemer, zijn werknemers en andere door de Opdrachtnemer bij de uitvoering van de opdracht ingeschakelde derden, zijn verplicht alle direct of indirect van de Provincie verkregen informatie en gegevens vertrouwelijk te behandelen, ook na afloop van de overeenkomst.
2. De Opdrachtnemer maakt de informatie en gegevens als bedoeld in het eerste lid, niet aan derden openbaar, tenzij met voorafgaande Schriftelijke instemming van de Provincie.
3. De Opdrachtnemer maakt in publicaties of reclame-uitingen geen melding van de overeenkomst en de resultaten hiervan en gebruikt de naam en/of het logo van de Provincie niet als referentie, tenzij met voorafgaande Schriftelijke instemming van de Provincie.
4. In geval van overtreding van de voorgaande leden is bepaald, verbeurt de Opdrachtnemer aan de Provincie een onmiddellijk opeisbare boete van € 5.000, - per geval, zonder dat enige ingebrekestelling is vereist en onverminderd enig ander aan de Provincie toekomend recht, waaronder het recht op volledige schadevergoeding en nakoming.
5. De Provincie kan persberichten en andere openbare mededelingen coördineren.

Artikel 6 Toetsing

1. De Provincie heeft het recht de Prestatie te (laten) toetsen.
2. De Provincie kan de toets bedoeld in het eerste lid, zowel voor, tijdens als binnen een redelijke termijn na de levering van de Prestatie (laten) uitvoeren.

Artikel 7 Niet-tijdige nakoming

1. De Opdrachtnemer verricht de overeengekomen Prestatie binnen de overeengekomen termijn op een wijze die aan de overeenkomst beantwoordt.

2. De overeengekomen termijnen ten aanzien van de Prestatie zijn fataal, zodat de Opdrachtnemer bij niet-tijdige nakoming zonder nadere ingebrekestelling in verzuim is.
3. De Opdrachtnemer meldt een dreigende termijnoverschrijding Schriftelijk aan de Provincie, waarbij hij de aard van de dreigende termijnoverschrijding, de door hem getroffen maatregelen en de verwachte duur van de vertraging vermeldt.
4. De melding als bedoeld in het derde lid, geldt als een voorstel van de Opdrachtnemer tot wijziging van de overeenkomst.
5. De Provincie bevestigt Schriftelijk de ontvangst van de melding en geeft daarbij aan of zij akkoord gaat met het voorstel van de Opdrachtnemer.

Artikel 8 Tekortkoming

1. Van een tekortkoming is in ieder geval sprake indien de Prestatie niet beantwoordt aan hetgeen de Provincie en de Opdrachtnemer zijn overeengekomen, dan wel de Provincie zou mogen verwachten.
2. De Provincie meldt een tekortkoming zo spoedig mogelijk na constatering aan de Opdrachtnemer.
3. In het geval de Prestatie niet beantwoordt aan de overeenkomst, heeft de Provincie onverminderd alle andere vorderingen, het recht herstel of vervanging zelf uit te voeren of door derden te laten uitvoeren.
4. Herstel of vervanging als bedoeld in het derde lid, geschiedt voor rekening van de Opdrachtnemer.
5. De Provincie gaat pas na het ongebruikt verlopen van een door de Provincie gestelde redelijke termijn en na overleg met de Opdrachtnemer over tot herstel of vervanging als bedoeld in het derde lid, tenzij nakoming blijvend onmogelijk is of sprake is van zodanige spoedeisendheid dat onmiddellijke actie is geboden.

Artikel 9 Aansprakelijkheid en vrijwaring

1. De Opdrachtnemer is aansprakelijk voor alle schade die de Provincie lijdt als gevolg van de toerekenbare niet-nakoming door de Opdrachtnemer, zijn werknemers of andere door de Opdrachtnemer bij de uitvoering van de opdracht ingeschakelde personen als bedoeld in deze algemene voorwaarden, de overeenkomst en bijbehorende documenten, tot het bedrag waarvoor Opdrachtnemer minimaal moet zijn verzekerd conform het bepaalde in het achtste lid.
2. De beperking van de aansprakelijkheid als bedoeld in het eerste lid komt te vervallen:
 - a. in geval van aanspraken van derden op schadevergoeding;
 - b. indien sprake is van opzet of grove schuld aan de zijde van de Opdrachtnemer, zijn werknemers of andere door de Opdrachtnemer bij de uitvoering van de opdracht ingeschakelde personen;
 - c. in geval van schending van intellectuele eigendomsrechten als bedoeld in artikel 4, vijfde lid.
3. De Opdrachtnemer vrijwaart de Provincie voor aanspraken van derden, waarvoor de Opdrachtnemer op grond van het bepaalde in deze algemene voorwaarden, de overeenkomst en bijbehorende documenten aansprakelijk is.
4. Onder derden als bedoeld in het derde lid, worden mede begrepen volksvertegenwoordigers, bestuurders, werknemers en andere voor de Provincie werkzame personen.
5. De Opdrachtnemer neemt op eerste verzoek van de Provincie de behandeling van een aanspraak van een derde als bedoeld in het derde en vierde lid, over van de Provincie en zet de behandeling voor eigen rekening voort.
6. Eventuele kosten die de Provincie heeft gemaakt in verband met de behandeling van een aanspraak als bedoeld in het vijfde lid, komen voor rekening van de Opdrachtnemer.

7. De Opdrachtnemer vrijwaart de Provincie voor alle aanspraken als bedoeld in het vijfde lid, waaronder begrepen boetes, rente en kosten, van de belastingdienst of instanties aan wie de uitvoering van de sociale verzekeringswetgeving is opgedragen, indien en voor zover de rechtsverhouding tussen de Opdrachtnemer en de Provincie door dezen wordt aangemerkt als een fictieve dienstbetrekking.
8. De Opdrachtnemer verklaart dat hij genoegzaam is verzekerd en zich genoegzaam verzekerd zal houden tegen de aansprakelijkheid zoals bedoeld in deze algemene voorwaarden, de overeenkomst en bijbehorende documenten, waarbij de dekking minimaal bedraagt:
 - a. indien de opdrachtwaarde minder dan € 200.000,- bedraagt: € 1.000.000,- per gebeurtenis;
 - b. indien de opdrachtwaarde € 200.000,- of meer, maar minder dan € 500.000,- bedraagt: € 2.500.000,- per gebeurtenis;
 - c. indien de opdrachtwaarde € 500.000,- of meer bedraagt: € 5.000.000,- per gebeurtenis.

Artikel 10 Ontbinding

1. De Provincie heeft het recht, onverminderd de mogelijkheden die de wet biedt en de overige rechten die haar toekomen, de overeenkomst tussen partijen buiten rechte te ontbinden, indien de Opdrachtnemer enige verplichting uit de overeenkomst niet tijdig of niet behoorlijk nakomt en, voorzover de tekortkoming vatbaar is voor herstel, nalaat zodanige tekortkoming te herstellen binnen de in een Schriftelijke ingebrekestelling daarvoor gestelde termijn.
2. Onverminderd de mogelijkheden die de wet biedt en de overige rechten die haar toekomen, heeft de Provincie het recht om de overeenkomst tussen partijen direct en zonder ingebrekestelling buiten rechte te ontbinden, indien:
 - a. de Opdrachtnemer in staat van faillissement of in surséance van betaling verkeert, of op een aanmerkelijk deel van het vermogen van de Opdrachtnemer beslag wordt gelegd;
 - b. de Opdrachtnemer overlijdt of anderszins in de (fysieke) onmogelijkheid komt te verkeren om de overeenkomst uit te voeren;
 - c. de bedrijfsvoering van de Opdrachtnemer (deels) is stilgelegd, hij zijn activiteiten (deels) heeft gestaakt of overgedragen of de Opdrachtnemer in liquidatie verkeert;
 - d. de zeggenschap over of binnen de onderneming van de Opdrachtnemer wijzigt bijvoorbeeld door wijziging van aandeelhouders of wisseling van bestuursleden;
 - e. personeelsleden van of personen die werkzaam zijn bij de Provincie, een al dan niet betaalde nevenfunctie bij de Opdrachtnemer vervullen of ten tijde van de onderhandelingen hebben vervuld of die belangen hebben bij de Opdrachtnemer of bij diens bedrijfsvoering, zonder dat de Provincie daarvan voor de totstandkoming van de overeenkomst in kennis is gesteld.
 - f. feiten of omstandigheden in relatie tot het bedrijf of de persoon van de Opdrachtnemer bekend worden, die, waren deze bekend geweest vóór het tot stand komen van de overeenkomst, aanleiding zouden zijn geweest om geen overeenkomst aan te gaan met de Opdrachtnemer.
3. De Opdrachtnemer is verplicht de Provincie terstond te informeren over het optreden of redelijkerwijs voorzienbaar zijn van een van de omstandigheden als bedoeld in het eerste en tweede lid.
4. In geval van ontbinding van de overeenkomst heeft de Opdrachtnemer geen recht op enige schadevergoeding.
5. In geval van ontbinding heeft de Provincie het recht om de reeds door de Opdrachtnemer geleverde en door de Provincie betaalde Prestatie te blijven gebruiken.

6. De Provincie kan afgifte vorderen van hetgeen reeds op basis van de overeenkomst is ontwikkeld of gerealiseerd en van de gegevens die nodig zijn om een en ander te kunnen voltooien en gebruiken, tegen betaling van een corresponderend deel van de overeengekomen tegenprestatie.
7. Partijen kunnen overeenkomen dat de Opdrachtnemer de Prestatie zodanig afrondt, dat deze voldoet aan hetgeen is overeengekomen dan wel dat deze door een ander kan worden voltooid.
8. Onder niet “toerekenbare tekortkoming” aan de zijde van de Opdrachtnemer wordt in ieder geval niet verstaan gebrek aan personeel, ziekte of staking van personeel, verlate levering van zaken, files, liquiditeitsproblemen, toerekenbare tekortkoming in de nakoming van door de Opdrachtnemer ingeschakelde derden en andere, voorzienbare omstandigheden waarop de Opdrachtnemer had kunnen en moeten anticiperen.

Artikel 11 Prijzen en tarieven

1. Prijzen en tarieven zijn vast voor de duur van de overeenkomst en in euro's en omvatten alle belastingen, maar exclusief BTW en betreffen de overeengekomen Prestatie, alsmede alle overige kosten, zoals die van training of inwerking van personeel, reis- en verblijf- en voorrijkosten, administratiekosten en de kosten van de verpakking.
2. De in het eerste lid bedoelde prijzen gelden ook voor meer- en minderwerk als bedoeld in artikel 3.

Artikel 12 Betaling

1. Tenzij factureringsmomenten zijn overeengekomen, zendt de Opdrachtnemer niet eerder een factuur aan de Provincie dan nadat de Prestatie is verricht en geaccepteerd.
2. In een factuur is in ieder geval opgenomen:
 - a. opgave van het aantal werkelijk en noodzakelijk bestede uren, alsmede de data waarop een en ander is verricht, of
 - b. een korte omschrijving van de verrichte Prestatie.
3. De Provincie voldoet binnen dertig Dagen na ontvangst en goedkeuring van de desbetreffende factuur de op grond van de overeenkomst verschuldigde bedragen, mits gefactureerd overeenkomstig de factureringsafspraken en na acceptatie van de Prestatie en de bijbehorende documentatie.
4. In geval van te late betaling is de Provincie de wettelijke rente verschuldigd.
5. In geval van vooruitbetaling door de Provincie verstrekt de Opdrachtnemer op eerste verzoek daartoe en voorafgaand aan de eerste vooruitbetaling, op zijn kosten voldoende zekerheid voor (terug)betaling, voor het geval de Opdrachtnemer op enigerlei wijze tekort schiet in de nakoming van zijn verplichtingen waarop de vooruitbetaling ziet.
6. De zekerheid wordt verstrekt door middel van een originele verklaring (bankgarantie “op afroep”) van een erkende kredietinstelling ter hoogte van het door de Provincie vooruit te betalen of vooruitbetaalde bedrag, vermeerderd met eventuele rente en kosten, een en ander goed te keuren door de Provincie.
7. Indien is overeengekomen dat betaling volgens nacalculatie plaatsvindt, specificceert de Opdrachtnemer de factuur zoals overeengekomen.
8. Betaling door de Provincie houdt op geen enkele wijze afstand van enig recht in.
9. De Provincie heeft het recht het bedrag van de factuur te verrekenen met bedragen die de Opdrachtnemer uit welken hoofde dan ook aan de Provincie is verschuldigd.
10. De Provincie heeft het recht de betaling op te schorten indien zij een tekortkoming in de Prestatie constateert.
11. Overschrijding van een betalingstermijn door de Provincie of niet-betaling van een factuur op grond van vermoedelijke inhoudelijke onjuistheid daarvan of in geval van ondeugdelijkheid van de

Prestatie, geeft de Opdrachtnemer niet het recht zijn werkzaamheden op te schorten dan wel te beëindigen.

12. De Provincie kan de factuur door een door haar aan te wijzen accountant als bedoeld in artikel 393, eerste lid, van Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek op inhoudelijke juistheid laten controleren. De Opdrachtnemer verleent de betrokken accountant inzage in boeken en bescheiden en verstrekt hem alle gegevens en informatie die deze verlangt.
13. De controle als bedoeld in het twaalfde lid, is vertrouwelijk en strekt zich niet verder uit dan voor het verifiëren van de facturen is vereist.
14. De accountant brengt zijn rapportage zo spoedig mogelijk aan partijen uit.
15. De kosten van het accountantsonderzoek als bedoeld in de vorige leden, komen voor rekening van de Provincie, tenzij uit het onderzoek van de accountant blijkt dat de factuur niet juist dan wel onvolledig is, in welk geval bedoelde kosten voor rekening van de Opdrachtnemer komen.

Artikel 13 Zaken van de Provincie

1. In het geval de Provincie aan de Opdrachtnemer zaken, zoals grondstoffen, hulpstoffen, gereedschappen, tekeningen, specificaties en software, ter beschikking heeft gesteld ten behoeve van de uitvoering van de overeenkomst, blijven deze zaken eigendom van de Provincie.
2. De Opdrachtnemer bewaart de ter beschikking gestelde zaken afgescheiden van soortgelijke zaken welke behoren aan hemzelf of aan derden.
3. De Opdrachtnemer zal de ter beschikking gestelde zaken merken als eigendom van de Provincie.
4. De Opdrachtnemer retourneert al hetgeen hij in het kader van de uitvoering van de overeenkomst van de Provincie onder zich heeft, binnen veertien Dagen nadat de overeenkomst is uitgevoerd zonder kosten aan de Provincie.
5. Het is de Opdrachtnemer niet toegestaan een kopie hiervan te bewaren of te gebruiken.

Artikel 14 Overdracht van rechten en/of verplichtingen

1. De rechten en verplichtingen van de Opdrachtnemer op basis van de overeenkomst zijn geheel noch gedeeltelijk overdraagbaar behoudens met voorafgaande Schriftelijke instemming van de Provincie.
2. De Provincie heeft het recht aan de instemming voorwaarden te verbinden.

Artikel 15 Toepasselijk recht en geschillen

1. Op de overeenkomst en alle overeenkomsten die daaruit voortvloeien is uitsluitend Nederlands recht van toepassing.
2. Partijen lossen waar mogelijk hun geschillen op door middel van goed overleg.
3. Indien partijen niet tot een oplossing komen of in spoedeisende gevallen, zullen de geschillen worden voorgelegd aan de bevoegde rechter in het arrondissement van de hoofdstad van de Provincie.

DEEL B LEVERINGEN

De bepalingen van deel B zijn van toepassing op leveringen, naast de bepalingen van deel A.

Artikel 16 Specifieke garanties voor leveringen

1. Een geleverde Zaak bezit tenminste de eigenschappen die zijn overeengekomen en welke de Provincie op grond van de overeenkomst mag verwachten.

2. Voor een geleverde Zaak geldt een garantietermijn van 24 maanden, tenzij uit wet of jurisprudentie een langere termijn volgt dan wel de Opdrachtnemer of de branche van de Opdrachtnemer een langere termijn hanteert, in welk geval de langste termijn geldt.
3. De Opdrachtnemer herstelt voor eigen rekening alle fouten en gebreken die zich binnen de garantietermijn openbaren en die niet te wijten zijn aan normale slijtage of onoordeelkundig gebruik.
4. De Opdrachtnemer garandeert dat gedurende de gebruikelijke levensduur van de geleverde Zaak nieuwe onderdelen voorhanden zijn om fouten en gebreken aan deze Zaak te kunnen herstellen.

Artikel 17 Aflevering van een Zaak

1. Aflevering vindt plaats op de overeengekomen locatie en het overeengekomen tijdstip en geschiedt voor rekening en risico, waaronder transport en verzekeringen, van de Opdrachtnemer.
2. De Opdrachtnemer overhandigt alle documenten die betrekking hebben op of verband houden met een te leveren Zaak, zoals certificaten, paklijsten, gebruiksaanwijzingen (in Nederlandse taal gesteld), uiterlijk ten tijde van de aflevering aan de Provincie of zendt deze, zo mogelijk, op voorhand aan de Provincie.
3. De Opdrachtnemer voert alle gebruikte verpakkingsmaterialen voor zijn rekening en risico af en draagt zorg voor een milieuvriendelijke verwerking.

Artikel 18 Risico- en eigendomsovergang

De eigendom en het risico van een Zaak gaat pas over op de Provincie zodra de Zaak is gemonteerd en/of geïnstalleerd, zich in de feitelijke macht van de Provincie bevindt en na acceptatie van de levering.

Artikel 19 Toepasselijk recht

De toepasselijkheid van het Weens koopverdrag, en van eventuele andere, internationale regelingen inzake koop van roerende zaken, voor zover de werking hiervan door partijen kan worden uitgesloten, is uitgesloten.

DEEL C DIENSTEN

De bepalingen van deel C zijn van toepassing op diensten, naast de bepalingen van deel A.

Artikel 20 Verplichtingen van de Opdrachtnemer

1. De Opdrachtnemer verricht de dienst en levert het eventuele resultaat op de overeengekomen tijd en plaats.
2. De Opdrachtnemer zet uitsluitend gekwalificeerde personen in voor het uitvoeren van de overeenkomst.
3. Indien nodig, zorgt de Opdrachtnemer voor adequate vervanging van de in het tweede lid bedoelde personen.
4. De aan vervanging als bedoeld in het derde lid, verbonden meerkosten zijn voor rekening van de Opdrachtnemer.
5. De Opdrachtnemer zet uitsluitend personen in die in Nederland arbeid mogen verrichten.

Artikel 21 Specifieke garanties voor diensten

1. De Opdrachtnemer garandeert dat hij de overeenkomst uitvoert met de zorgvuldigheid, deskundigheid en professionaliteit die gebruikelijk is binnen de branche of beroepsgroep van de Opdrachtnemer.
2. De Opdrachtnemer garandeert dat de verrichte dienst en het eventuele resultaat tenminste voldoen aan hetgeen is overeengekomen dan wel aan hetgeen de Provincie op grond van de overeenkomst mag verwachten.

Artikel 22 Intellectuele en industriële eigendomsrechten

1. Alle intellectuele en industriële eigendomsrechten die zullen ontstaan en kunnen worden uitgeoefend ten aanzien van de resultaten van de overeenkomst berusten te allen tijde en uitsluitend bij de Provincie.
2. De Opdrachtnemer draagt alle intellectuele en industriële rechten die mochten ontstaan ten aanzien van de resultaten van de overeenkomst – voor zover mogelijk – bij voorbaat en om niet over aan de Provincie.
3. De Opdrachtnemer doet met de totstandkoming van de overeenkomst afstand van toepassing van niet overdraagbare intellectuele eigendomsrechten.
4. De Provincie heeft het recht het verkregen intellectueel of industrieel eigendomsrecht over te dragen aan derden.
5. De Opdrachtnemer heeft het onvoorwaardelijke en eeuwigdurende recht de resultaten van de overeenkomst te gebruiken ten behoeve van derden, zonder kosten of andere beperkingen, mits daardoor de belangen van de Provincie niet worden geschaad
6. De Opdrachtnemer behoudt het intellectuele eigendomsrecht op eventueel ten behoeve van de opdracht door de Opdrachtnemer ontwikkelde software modellering(en) en de daarvoor gebruikte softwareprogrammatuur, alsmede op andere door de Opdrachtnemer in het kader van de overeenkomst ontwikkelde kennis en knowhow die ten grondslag ligt aan het aan de Provincie geleverde resultaat.
7. De Provincie heeft het onvoorwaardelijke en eeuwigdurende recht de ten behoeve van de opdracht ontwikkelde software modellering(en) en de daarvoor gebruikte softwareprogrammatuur als bedoeld in het zesde lid, te (doen) gebruiken, zonder kosten of andere beperkingen.
8. De Opdrachtnemer verleent op eerste verzoek van de Provincie zijn medewerking aan het realiseren van het gestelde in het vorige lid.
9. De Provincie geldt als ontwerper in de zin van artikel 6, tweede lid, van de Eenvormige Beneluxwet inzake tekeningen en modellen en heeft bij uitsluiting het recht om een eindproduct dat daarvoor in aanmerking komt te deponeren bij het in artikel 8 van die wet bedoelde bureau, al dan niet door tussenkomst van een nationale dienst.

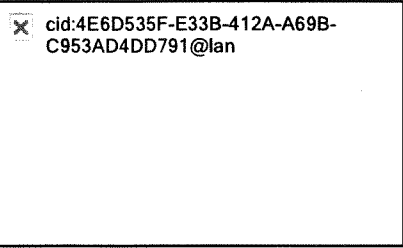
From: [REDACTED]
Sent: maandag 28 september 2015 12:01:53
To: [REDACTED]
Cc: [REDACTED]
Subject: aangepaste offerte

[REDACTED]

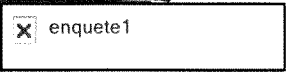
Bijgaand zoals afgesproken de aangepaste offerte. Voor jouw gemak stuur ik ook een versie met track changes mee. Wat ik nog niet aangepast heb zijn de factureringmomenten. Het is ongunstig voor ons (en bij andere bestuursorganen ook zeer ongebruikelijk) dat we pas na afloop een factuur kunnen indienen. Op grond van artikel 12 lid 1 van de Algemene inkoopvoorwaarden van de provincie is het mogelijk om factureringmomenten overeen te komen. Kunnen we dat in dit geval ook doen?

Ik ben van woensdag tot zondag in het buitenland, dus als je nog (aanvullende) opmerkingen hebt, dan kan ik die vandaag of morgen verwerken. In verband met de planning zou het mooi zijn als we bijvoorbeeld morgen ook al praktische afspraken zouden kunnen maken over onder meer de aanlevering van documenten en de planning van interviews.

[REDACTED]

[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]

From: [REDACTED]
Sent: dinsdag 28 februari 2017 9:16:09
To: [REDACTED]
Cc: [REDACTED]
Subject: RE: Vragen vanuit de provincie Noord-Brabant

[REDACTED]

Ik neem aan dat jouw vraag waarover je vandaag belt hierover zal gaan

Ik zocht even de (goed doordachte) weigeringsgrond van de gemeente Amsterdam op:

Artikel 9. Weigeringsgronden

1. Het college weigert een subsidie te verlenen als:

a. de subsidieaanvraag niet uiterlijk op het daartoe vastgestelde tijdstip is ingediend;

b. voor de activiteit waarvoor subsidie wordt aangevraagd geen gelden op de begroting zijn gereserveerd;

2. Het college kan geheel of gedeeltelijk weigeren een subsidie te verlenen als:

.....

k. gegronde reden bestaat om aan te nemen dat de gevraagde subsidie niet doelmatig zal worden besteed in verband met een bezoldiging die de aanvrager is overeengekomen die hoger is dan de maximale bezoldiging als bedoeld in artikel 2.3 van de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector.

En de toelichting:

De Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT), die op 1 januari 2013 in werking is getreden, beoogt de beloning van topfunctionarissen van (semi)publieke instellingen tot een maatschappelijk aanvaardbaar niveau te maximeren. Omwille van deze, wenselijk geachte, beheerste bezoldiging van topfunctionarissen kan op grond van de WNT onder meer worden ingegrepen in salarisafspraken. De minister is daarbij de eerst aangewezen bestuurder.

Artikel 9 van de ASA 2013 sluit weliswaar aan bij de bezoldigingsnormen uit de WNT, maar de achtergrond en de reikwijdte van artikel 9 zijn uitdrukkelijk anders.

Het gaat in de verordening niet om een gewenste maximering van de bezoldiging van topfunctionarissen van (semi)publieke instellingen maar om een doelmatige en effectieve besteding van de beschikbare subsidiegelden bij alle instellingen die bij de gemeente een aanvraag om subsidie indienen.

De ASA verbiedt niet dat een gesubsidieerde organisatie hogere (ontslag)-vergoedingen overeenkomt dan de normen die zijn neergelegd in de WNT, maar maakt wel mogelijk dat het college de gevraagde subsidie weigert als blijkt dat hogere vergoedingen zijn of worden overeengekomen.

Uitbetaling van dergelijke hoge (ontslag)vergoedingen kan immers ten koste gaan van het doel waarvoor de subsidie wordt verleend.

Als de subsidieontvanger honoraria betaalt die de WNT-normen overschrijden, rijst de vraag of subsidiegelden wel doelmatig en effectief worden besteed en of deze gelden wel voldoende ten goede komen aan de activiteiten van de subsidieontvanger.

Het is dan ook noodzakelijk dat het college bij de beslissing omtrent de subsidieverlening een afweging kan maken of de bezoldigingskosten van de organisatie in verhouding staan tot de activiteit en de daarvoor gevraagde subsidie. Wanneer dat niet het geval is, kan het college de subsidie geheel of gedeeltelijk weigeren.

Hetzelfde geldt als het een uitkering betreft wegens de beëindiging van een dienstverband.

From: [REDACTED]

Sent: maandag 20 februari 2017 19:58

To: [REDACTED]
Cc: [REDACTED]
Subject: RE: Vragen vanuit de provincie Noord-Brabant

Hallo [REDACTED],

Dank voor het uitgebreide advies. Wij gaan voorstellen aan GS en PS om de Brabantnorm aan te passen.

Het voorstel is als volgt:

Onverminderd het eerste lid wordt subsidie geweigerd indien:

- a. de aanvrager van een exploitatiesubsidie of een begrotingssubsidie, die naar haar aard aangemerkt kan worden als een exploitatiesubsidie, bestuurders en andere personen die voor hem werkzaam zijn, hoger bezoldigt dan de bezoldiging als bedoeld in artikel 1.1, onder e, van de WNT; en
- b. de aanvrager, bedoeld onder a, voor meer dan 25% van zijn inkomsten afhankelijk is van subsidies van de provincie Noord-Brabant.

Intern hebben wij nu discussie of hetgeen onder b staat kan worden opgenomen.

Kun jij hier uitsluitel over geven?

Dank je,

[REDACTED]

Met vriendelijke groet,

[REDACTED] | Juridisch adviseur
[REDACTED] | Bedrijfsvoering | Afdeling Subsidies
[REDACTED] | Twitter @brabant
| p/a provincie Noord-Brabant
| Postbus 90151
| 5200 MC 's-Hertogenbosch

Van: [REDACTED]

Verzonden: woensdag 15 februari 2017 18:24

Aan: [REDACTED]

CC: [REDACTED]

Onderwerp: Vragen vanuit de provincie Noord-Brabant

Beste [REDACTED]

Hierbij de zojuist beloofde notitie, kort maar wel duidelijk hoop ik?

Ik zet mijn sa in cc, die heeft het voorbereidende werk gedaan, zo kan zij zien wat er uiteindelijk van is gekomen.

Aarzel niet je vragen te stellen en succes ermee!

[REDACTED]

From: [REDACTED]
Sent: vrijdag 10 februari 2017 14:50
To: [REDACTED]
Cc: [REDACTED]
Subject: RE: Vragen vanuit de provincie Noord-Brabant

Beste Janny,

Ik was jou nog wat informatie schuldig.

De ABRvS uitspraak waarover wij het hadden, waarin een uitvoeringsovereenkomst waarin een verleningsbeschikking wordt uitgewerkt heeft het volgende ECLI nr:ECLI:NL:RVS:2015:2984 en is geannoteerd in AB 2016/287.

Een voorbeeld van een doorlopende subsidieverplichting (na de vaststellingsbeschikking) waar bij later alsnog wordt gehandhaafd vind je in: ECLI:NL:RVS:2007:BA9812, AB 2007/349, waarin jaren na de vaststelling nog wordt teruggevorderd.

De CBb uitspraak waarin een garantie een subsidie is: CBb 6 oktober 2016, ECLI:NL:CBb:2016:317, tot slot de bepaling die het toestaat om van het USK, althans de bepalingen waarin het USK is geïmplementeerd, per beschikking af te wijken in bijzondere gevallen: **art. 1.6 van de**Kaderregeling subsidies OCW, SZW en VWS.

Verder heb ik nog wat beter kunnen kijken naar jullie WNT weigeringsgrond van art. 8 n.a.v. ECLI:NL:RBOBR:2016:3852, ik ben er toch iets minder gerust op dan ik aanvankelijk dacht. Niet vanwege die uitspraak, maar vanwege de aard van de bepaling en vooral de toelichting daarop. Kort gezegd hanteren jullie een andere norm dan de WNT-norm zonder enige toelichting waarom de ministersnorm goed genoeg zou zijn ivm efficiënt uitgeven van subsidiegeld. Ingewikkelder nog is dat uit het tweede lid sub b lijkt voort te vloeien dat jullie deze weigeringsgrond ook hanteren als (ook) andere overheden betalen ? is dat zo? En ook als maar 25% van de inkomsten afkomstig zijn van een overheid?

Als ik dat goed begrijp is het – anders dan waar ik vanuit ging – geen simpele, maar een ingewikkelde weigeringsgrond die geen onderscheid maakt naar de herkomst van gelden (wat wel moet volgens de jurisprudentie van de Afdeing).

De toelichting is ook bepaald ongelukkig, er staat:

Tweede lid Bezoldigingsnorm

Met deze weigeringsgrond wordt invulling gegeven aan de wens om subsidiegelden op een maatschappelijk verantwoorde wijze in te zetten. Een exploitatie- of begrotingssubsidie, die naar haar aard aangemerkt kan worden als een exploitatiesubsidie, wordt in zijn geheel geweigerd als uit een subsidieaanvraag blijkt dat de aanvrager van een dergelijke subsidie bestuurders en andere personen die voor hem werkzaam zijn bezoldigt boven het salaris van een minister én de desbetreffende aanvrager voor meer dan 50% [via aangenomen amendement gewijzigd in: 25%] van zijn inkomsten afhankelijk is van subsidies of bijdragen van de overheid. Om te bepalen of het gestelde bezoldigingsmaximum wordt overschreden worden niet alleen de bezoldiging, maar ook de toelagen en toeslagen van de betreffende bestuurders of andere personen in de berekening betrokken. Wanneer een overschrijding eerst achteraf bij gelegenheid van de subsidievaststelling wordt geconstateerd, zal dit tot lagere vaststelling en overeenkomstige terugvordering van verstrekte voorschotten leiden. Vaststelling op nihil en volledige terugvordering ligt in beginsel voor de hand. Voor de toepasselijkheid van de weigeringsgrond is het in principe niet van belang of de betreffende exploitatie- of begrotingssubsidie, die naar haar aard aangemerkt kan worden als een exploitatiesubsidie, wordt gefinancierd uit de autonome middelen van de provincie of uit bijvoorbeeld een doeluitkering. Mocht voor deze laatste categorie echter rijksregelgeving afwijkende regels voorschrijven, dan wijkt deze bepaling van rechtswege.

Geen enkel woord over efficiëntie/zuinig inkopen.... En ' maatschappelijk verantwoord inzetten' kan ook verwijzen naar inkomenspolitiek.

Al met al toch wel een kwetsbare bepaling, die meer ' ruikt' naar inkomenspolitiek dan ik had gedacht/gehoopt.

Wat is handig, dit in 1 of 2 A4 kort en voor jullie duidelijk uitschrijven of moet er toch een stuk komen dat GS/PS begrijpen? Ik ben nu in het buitenland maar kan er dinsdag of woensdag even met jou over bellen, is dat handig?

Voor nu een hartelijke groet,

[Redacted]

From: [redacted]

Sent: donderdag 29 september 2016 7:49

To: [redacted]

Subject: RE: Vragen vanuit de provincie Noord-Brabant

Geachte mw [redacted],

Dank voor uw bericht.

Deze week is erg druk, kan ik er even over nadenken en u hier maandag over bellen? Schikt rond 14 uur u?

M.v.g.

[redacted]

[redacted]

Hoogleraar staats- en bestuursrecht Universiteit Leiden/Professor of administrative law Leiden Law School

[redacted]

(secretariat administrative law section)

[redacted]

[redacted]

E-mail

[redacted]

From: [REDACTED]

Sent: woensdag 28 september 2016 11:30

To: [REDACTED]

Subject: Vragen vanuit de provincie Noord-Brabant

Geachte [REDACTED]

Graag willen wij, de provincie Noord-Brabant, uw juridische expertise inschakelen. Telefonisch krijg ik u niet te pakken, vandaar dat ik het e.e.a. via deze mail aan u voorleg.

Er zijn een aantal vraagstukken, zie hieronder, waar wij, de afdeling juridische zaken en de afdeling subsidies van de provincie Noord-Brabant, graag uw advies over ontvangen.

Allereerst natuurlijk de vraag, bent u in de gelegenheid om ons van advies te voorzien? Zo ja, dan zullen wij een officiële offerte uitvraag aan u richten. Binnen welke termijn zou u ons van advies kunnen voorzien?

Wij zien uw eerste reactie graag tegemoet.

Vraag 1

Achtergrondinformatie

In artikel 8, tweede en derde lid van de Algemene subsidieverordening Noord-Brabant (hierna: Asv) is de zogenaamde “Brabantnorm” opgenomen.

Artikel 8 Weigeringsgronden

2. Onverminderd het eerste lid wordt subsidie geweigerd indien:

a. de aanvrager van een exploitatiesubsidie of een begrotingssubsidie, die naar haar aard aangemerkt kan worden als een exploitatiesubsidie, bestuurders en andere personen die voor hem werkzaam zijn hoger bezoldigt dan 100% van de bezoldiging van een minister; en

b. de aanvrager, bedoeld onder a, voor meer dan 25% van zijn inkomsten afhankelijk is van subsidies of bijdragen van de overheid.

3. *Bij de beoordeling of sprake is van een hogere bezoldiging dan de bezoldiging van een minister, bedoeld in het tweede lid, onder a, betrekken Gedeputeerde Staten de vakantie- en eindejaarsuitkering, toelagen en toeslagen van de bestuurders en andere personen die werkzaam zijn voor de subsidieaanvrager.*

(Zie ook: http://www.brabant.nl/applicaties/regelingen/975_algemene_subsidieverordening_noord_brabant.aspx)

De Brabantnorm is de bezoldigingsnorm voor exploitatiesubsidies of begrotingssubsidies die naar hun aard aangemerkt kunnen worden als exploitatiesubsidies en is vergelijkbaar met de WNT-bezoldigingsnorm. De Brabantnorm is strenger, d.w.z. lager.

Bij het opstellen van de Asv hebben wij de Brabantnorm als weigeringsgrond opgenomen en niet als verplichting, omdat wij reeds voorzagen dat een dergelijke verplichting in het kader van de Awb geen stand zou houden. Daarnaast hebben wij het strikt beperkt tot exploitatiesubsidies en begrotingssubsidies die naar hun aard aangemerkt kunnen worden als exploitatiesubsidies. Immers van organisaties die voornamelijk met overheidsgeld gefinancierd worden, mogen wij verwachten dat zij geen bestuurders/medewerkers in dienst hebben die een topsalaris verdienen. Dit valt ook niet goed uit te leggen aan burgers, aangezien het overheidsgeld betreft.

Op 19 juli 2016 heeft de Rechtbank Oost-Brabant (zie ECLI:NL:RBOBR:2016:3852, <http://uitspraken.rechtspraak.nl/inziendocument?id=ECLI:NL:RBOBR:2016:3852>) uitspraak gedaan over een salarishoogte die als drempelcriterium in beleid is opgenomen. De Rechtbank is van oordeel dat er een te ver verwijderd verband bestaat tussen de salarishoogte (als drempelcriterium) en de gesubsidieerde activiteit. De Rechtbank is tevens van oordeel dat het bestreden besluit is genomen in strijd met artikel 3:3 van de Awb.

De Rechtbank gaat voorbij aan het verweer dat in die uitspraak gevoerd werd dat de WNT de mogelijkheid geeft om een inkomenseis te stellen ter voorkoming van financiering van topinkomens met belastinggeld, maar dat ook artikel 4:35 van de Awb daartoe de ruimte geeft door middels beleidsmatige weigeringsgronden toegangsvoorwaarden in een subsidieregeling op te nemen. Bij de invulling van deze weigeringsgronden komt een bestuursorgaan de nodige beleidsvrijheid toe.

Vraag

Welke waarde moeten wij toekennen aan bovengenoemde uitspraak van de Rechtbank?

Met andere woorden: Moet artikel 8, tweede en derde lid, van de Asv worden geschrapt of hebben wij wel de beleidsvrijheid om weigeringsgronden zoals deze op te nemen?

Immers wij hebben ook een weigeringsgrond waarbij wij subsidies weigeren waarbij het aangevraagde subsidiebedrag minder bedraagt dan € 1000 (artikel 8, eerste lid onder a, van de Asv).

Artikel 8 Weigeringsgronden

1. Onverminderd de artikelen 4:25 en 4:35 van de Awb wordt subsidie in ieder geval geweigerd indien:

a. het aangevraagde subsidiebedrag minder bedraagt dan € 1.000;

Deze weigeringsgrond heeft ons inziens ook niets te maken met het doel van de onderliggende subsidieregelingen, maar heeft als doel lastenvermindering voor de provincie.

Vraag 2

Achtergrondinformatie

Als provincie volgen wij in onze Asv het rijkssubsidiekader. In de artikelen 21 en 22 van de Asv is opgenomen wanneer wij overgaan tot het vaststellen van de subsidie. Bij projectsubsidies en incidentele subsidies is dat bijvoorbeeld binnen 35 weken (binnen 13 weken na het verricht zijn van de activiteiten moet het subsidievaststellingsverzoek zijn ingediend + binnen 22 weken na ontvangst van de aanvraag tot subsidievaststelling stellen wij de subsidie vast) na het verricht zijn van de activiteiten. Wij verstrekken op grond van artikel 7, tweede lid onder b en c, van de Asv ook subsidies in de vorm van geldleningen en garantstellingen. De uitwerking (o.a. het regime van rente en aflossing) van subsidies in de vorm van een geldlening leggen wij vast in een uitvoeringsovereenkomst als bedoeld in artikel 4:36 van de Awb. De looptijd van deze geldleningen kan echter veel langer zijn dan het realiseren van de subsidiabele activiteit.

Vraag

Wanneer kunnen wij overgaan tot het vaststellen van de subsidie in de vorm van een geldlening? Is dat bijvoorbeeld bij een projectsubsidie binnen 35 weken na realisatie van de subsidiabele activiteit (denk aan realisatie gebouw) of is dat binnen 35 weken nadat de laatste aflossing van de lening heeft plaatsgevonden?

Met andere woorden: Kan de (privaatrechtelijke) uitvoeringsovereenkomst ingevolge artikel 4:36 van de Awb in stand blijven als de subsidie is vastgesteld binnen 35 weken na realisatie van de subsidiabele activiteit? En zo ja, biedt deze uitvoeringsovereenkomst ook zonder de bestuursrechtelijke subsidierelatie voldoende afdwingbaarheid om de geldlening terug te krijgen?

Bij garantstellingen gebruiken wij een dergelijke uitvoeringsovereenkomst niet, maar daar rijst de vraag op welk bedrag de vaststelling van de garantie dient plaats te vinden. Gaan wij uit van het bedrag van de garantstelling of van het uitgekeerde bedrag?

Bijvoorbeeld er wordt een garantstelling verleend van € 1.000.000,-. Gedurende de looptijd van de garantstelling wordt een bedrag opgevraagd van € 60.000,- en bevoorschot. Op welk bedrag moeten wij uiteindelijk de subsidie vaststellen? Is dat op de totale waarde van de garantstelling, want die blijft immers gedurende de hele looptijd € 1.000.000,-, of is dat op het uitgekeerde bedrag van € 60.000,-. En wat als de garantstelling niet wordt ingeroepen? Blijft dan de subsidie vaststelling € 1.000.000,- of wordt de subsidie vaststelling dan € 0,-?

Met vriendelijke groet,

[Redacted] Juridisch adviseur
[Redacted] Bedrijfsvoering | Afdeling Subsidies
www.brabant.nl | Twitter @brabant
| p/a provincie Noord-Brabant
| Postbus 90151
| 5200 MC 's-Hertogenbosch

 PNR

Brabantlaan 1 | Postbus 90151 | 5200 MC 's-Hertogenbosch | Telefoon 073 6812812 | Fax 073 6141115 |
[contact](#) | Twitter: @brabant | www.brabant.nl

Waar is Brabant mee bezig? Lees het online Brabant Magazine.

Abonneer gratis op: www.brabant.nl/magazine

Begeleidingsformulier Mandaatstuk

Uiterste verzenddatum:
17 juli 2015

Case/documentnummer:
C2174767 / 3839688

Portefeuillehouder:

[REDACTED]

Programma:

Bedrijfsvoering

Cluster/afdeling:

Bedrijfsvoering/Subsidies

Productgroep:

.

Auteur:

[REDACTED]

Telefoon:

[REDACTED]

Onderwerp:

Marktorientatie evaluatie Algemene subsidieverordening Noord-Brabant

Voorstel + beslispunten:

Verzenden van uitnodigingen aan [REDACTED] voor het voeren van gesprekken aangaande 'Marktorientatie evaluatie Algemene subsidieverordening Noord-Brabant'.

Advisering andere organisatieonderdelen

Inkoop ([REDACTED]) en Kennis en Onderzoek ([REDACTED]) zijn akkoord met inhoud en opzet van de uitnodigingen.

Toelichting

Personele en organisatorische aspecten en risico's

Informatiserings- en automatiseringsaspecten

Financiële aspecten en risico's

Zo spoedig mogelijk zal reservering worden aangemaakt.

Communicatie-aspecten

Bestuurlijk juridische /Europeesrechtelijke aspecten en risico's

Financiële consequenties

Bedrag verplichting/toek. vordering:	€ (excl. BTW)	BTW-bedrag €
Bedrag uitgave(n)/inkomst(en):	€ (excl. BTW)	BTW-bedrag €
Dienstjaar:		
Subsidie*:		
Product:		
Begrotingspost:		WBS element:
Grootboekrekening/kostensoort:		
Corsa documentnummer i.v.m. banknummer:		

- Bij een projectsubsidie drukt de gehele last op het betreffende dienstjaar waarin de verplichting wordt aangegaan. De prognose voor de volgende jaren is hierbij niet van toepassing.
- Bij een prestatiesubsidie is de uiteindelijke subsidie per jaar een resultante van $p \times q$, waarbij de q een tastbaar en meetbaar product vormt en bij de toekenning een duidelijke prijs is bepaald. Voorbeeld hiervan is een subsidie die afhankelijk is van bijvoorbeeld het verstrekken van een leerbon of een lespakket. De last wordt vooralsnog genomen op basis van de begrote prestatie.
- Bij een exploitatiesubsidie is er een duidelijke koppeling van het bedrag aan de verschillende jaren. Verschuiving over de jaren heen, is geen automatisme. De verplichting dient gesplitst te worden naar de begrotingsjaren.

(Herziene) prognose uitgaven/inkomsten dienstjaar		(Herziene) prognose volgend jaar(en)	
Weeknummer	Bedrag exclusief BTW	Jaar	Bedrag exclusief BTW

Begeleidingsformulier Mandaatstuk

Uiterste verzenddatum:
4 september 2015

Case/documentnummer:
C2174767 / 3858250

Portefeuillehouder:
de heer C.A. van der Maat

Programma:
Bedrijfsvoering

Cluster/afdeling:
Bedrijfsvoering/Subsidies

Productgroep:
.

Auteur:

Telefoon:
(073) 681 27 51

Onderwerp:

Enkelvoudige offerte-uitvraag Algemene subsidieverordening Noord-Brabant

Voorstel + beslispunten:

Verzenden van enkelvoudige offerte-uitvraag aan

Advisering andere organisatieonderdelen

Inkoop () en Kennis en Onderzoek zijn akkoord met de inhoud en opzet van de brief.

Toelichting

Personele en organisatorische aspecten en risico's

Informatiserings- en automatiseringsaspecten

Financiële aspecten en risico's

Communicatie-aspecten

Bestuurlijk juridische /Europeesrechtelijke aspecten en risico's

Financiële consequenties

Bedrag verplichting/toek. vordering:	€ (excl. BTW)	BTW-bedrag €
Bedrag uitgave(n)/inkomst(en):	€ (excl. BTW)	BTW-bedrag €
Dienstjaar:		
Subsidie*:		
Product:		
Begrotingspost:		WBS element:
Grootboekrekening/kostensoort:		
Corsa documentnummer i.v.m. banknummer:		

- Bij een projectsubsidie drukt de gehele last op het betreffende dienstjaar waarin de verplichting wordt aangegaan. De prognose voor de volgende jaren is hierbij niet van toepassing.
- Bij een prestatiesubsidie is de uiteindelijke subsidie per jaar een resultante van $p \times q$, waarbij de q een tastbaar en meetbaar product vormt en bij de toekenning een duidelijke prijs is bepaald. Voorbeeld hiervan is een subsidie die afhankelijk is van bijvoorbeeld het verstrekken van een leerbon of een lespakket. De last wordt vooralsnog genomen op basis van de begrote prestatie.
- Bij een exploitatiesubsidie is er een duidelijke koppeling van het bedrag aan de verschillende jaren. Verschuiving over de jaren heen, is geen automatisme. De verplichting dient gesplitst te worden naar de begrotingsjaren.

(Herziene) prognose uitgaven/inkomsten dienstjaar		(Herziene) prognose volgend jaar(en)	
Weeknummer	Bedrag exclusief BTW	Jaar	Bedrag exclusief BTW

Begeleidingsformulier Mandaatstuk

Uiterste verzenddatum:
28 september 2015

Case/documentnummer:
C2177387 / 3866997

Portefeuillehouder:
de heer C.A. van der Maat

Programma:
Bedrijfsvoering

Cluster/afdeling:
Bedrijfsvoering/Subsidies

Productgroep:
.

Auteur:

Telefoon:

Onderwerp:

Opdrachtverlening "Evaluatie van de Algemene subsidieverordening Noord-Brabant"

Voorstel + beslispunten:

Opdracht te verlenen aan [REDACTED] voor het uitvoeren van de "Evaluatie van de Algemene subsidieverordening Noord-Brabant"

Advisering andere organisatieonderdelen

[REDACTED] (Kennis en Onderzoek) is inhoudelijk akkoord met de uitgebrachte offerte. [REDACTED]
[REDACTED] is akkoord met de opdrachtverlening.

Toelichting

Personele en organisatorische aspecten en risico's

Informatiserings- en automatiseringsaspecten

Financiële aspecten en risico's

Communicatie-aspecten

Bestuurlijk juridische /Europeesrechtelijke aspecten en risico's

Financiële consequenties

Bedrag verplichting/toek. vordering:	€ (excl. BTW)	BTW-bedrag €
Bedrag uitgave(n)/inkomst(en):	€ [REDACTED] (excl. BTW)	BTW-bedrag €
Dienstjaar:	2015	
Subsidie*:		
Product:		
Begrotingspost:	4000202	WBS element: 4000202.010
Grootboekrekening/kostensoort:	5026	
Corsa documentnummer i.v.m. banknummer:		

(Herziene) prognose uitgaven/inkomsten dienstjaar		(Herziene) prognose volgend jaar(en)	
Weeknummer	Bedrag exclusief BTW	Jaar	Bedrag exclusief BTW

Brabantlaan 1
Postbus 90151
5200 MC 's-Hertogenbosch
Telefoon (073) 681 28 12
Fax (073) 614 11 15
info@brabant.nl
www.brabant.nl
IBAN NL86INGB0674560043

Onderwerp

Marktoriëntatie evaluatie Algemene subsidieverordening Noord-Brabant

Datum

20 juli 2015

Ons kenmerk

C2174767/3839454

Uw kenmerk

Geachte heer, mevrouw,

Op 1 april 2013 is de Algemene subsidieverordening Noord-Brabant (hierna: Asv) in werking getreden. U kunt de Asv raadplegen via http://www.brabant.nl/applicaties/regelingen/975_algemene_subsidieverordening_noord_brabant.aspx. In artikel 26 van de Asv is bepaald dat Gedeputeerde Staten binnen twee jaar na de inwerkingtreding van deze verordening aan Provinciale Staten een verslag zenden over de doeltreffendheid en de effecten van deze verordening in de praktijk.

In het laatste kwartaal van 2015 starten wij met de evaluatie van de Asv. De opdracht tot het uitvoeren van deze evaluatie zal gegund worden aan een externe partij.

Onderhavige brief betreft geen offerte uitvraag. Het betreft een verkennend gesprek ter voorbereiding op de opzet van een offerte uitvraag. Middels deze brief benaderen wij 4 externe partijen voor 'het meedenken' bij de opzet van de offerte uitvraag om te komen tot een goede uitvraag bij beleidsevaluaties.

Wat is onze behoefte?

Uit de toelichting van de Asv en het Statenvoorstel 57/12 A volgt dat voor evaluatie in aanmerking komen zowel de mate van verwezenlijking van de doelstellingen van deze verordening en de neveneffecten, als de evenredigheid, subsidiariteit, uitvoerbaarheid, handhaafbaarheid, afstemming op andere regelingen, eenvoud, duidelijkheid en toegankelijkheid.

Doelstelling van de evaluatie

Het doel van de evaluatie is weergeven wat tot nu toe de ervaringen, intern en extern, met de Asv en de daaraan verwante beleidsregels en regelingen zijn in de praktijk. Mogelijke hieruit voortkomende aandachtspunten en discussiepunten dienen als input voor Provinciale Staten van Noord-Brabant tot aanpassing van de Asv.

Contactpersoon

[Redacted]

Telefoon

[Redacted]

Email

[Redacted]

Bijlage(n)

2

Bereikbaarheid met
openbaarvervoer: zie
www.brabant.nl/busentaxi

Onderzoeksvragen

Op basis van de doelstelling zijn wij voornemens de volgende onderzoeksvragen te formuleren:

1. Is de Asv toegankelijk, duidelijk en eenvoudig voor zowel externen als internen? Indien nee, wat zijn de redenen hiervan? Indien ja, wat zijn de redenen hiervan?
2. Heeft de Asv tot lastenvermindering geleid? Hoe ervaren subsidieaanvragers en beleidsafdelingen de Asv ten opzichte van de 'oude' Algemene subsidieverordening provincie Noord-Brabant? Ervaren subsidieaanvragers bijvoorbeeld een vermindering van de indieningsvereisten? Wij willen in de toekomst steeds meer netwerkend gaan werken, leent de huidige Asv zich hiervoor? Waarom wel en/of waarom niet?
3. Welke artikelen die opgenomen zijn in de Asv leiden in de praktijk tot problemen binnen de afdeling subsidies dan wel de betreffende beleidsafdelingen en bij externe partijen? Wat is de reden daarvan?
4. Hoe worden de:
 - a) Beleidsregel begrotingssubsidies Noord-Brabant;
 - b) Regeling uniforme kostenbegrippen en berekeningswijzen subsidies Noord-Brabant;
 - c) Regeling accountantsprotocol subsidies Noord-Brabant; en
 - d) Beleidsregel misbruik en oneigenlijk gebruik subsidies Noord-Brabant,in de praktijk, zowel intern als extern, ervaren? Zijn deze beleidsregels en regelingen duidelijk, toegankelijk en eenvoudig of leiden deze in de praktijk tot problemen binnen de afdeling subsidies dan wel de betreffende beleidsafdelingen? Indien tegen problemen wordt aangelopen, wat zijn deze problemen dan?
5. Wat zijn de mogelijke aandachtspunten, die uit de interne en externe ervaringen met de Asv naar voren zijn gekomen, en op welke punten dient de Asv aangepast te worden?
6. Hoe tonen wij aan dat de onder de Asv verstrekte subsidies bijdragen aan het realiseren van provinciale doelen/dat provinciale subsidieverstreking werkt? Hoe doen wij dat eenvoudig, transparant en inzichtelijk voor Provinciale Staten en de Brabantse burgers?
7. Uitgaan van het huidige wettelijke instrumentarium (inkoop of subsidie), wordt dit instrumentarium als toereikend ervaren? Waarom wel en/of waarom niet? Wat vraagt ons externe netwerk van ons instrumentarium? In het licht van het nieuwe bestuursakkoord en de werkwijze daarbij (o.a. samenwerken, werken in netwerken, co-creatie), past het subsidie instrument daarbij of werkt het tegen? Waarom wel en/of waarom niet? Indien noodzakelijk, op welke wijze is het mogelijk om de Asv aan te passen aan de geest van netwerkend samenwerken?

Datum

20 juli 2015

Ons kenmerk

C2174767/3839454

8. Is het ten aanzien van subsidiabele kosten mogelijk om te gaan werken met normbedragen? Wat kunnen mogelijke onbedoelde nadelige effecten daarvan zijn?

Datum

20 juli 2015

Ons kenmerk

C2174767/3839454

Onze vragen aan u

1. Gelet op de hierboven geschetste behoefte en doelstelling; hoe ziet u het onderzoek/de evaluatie dan voor zich (onderzoeksmethode)? Hoe ziet u de vergelijking oude/nieuwe subsidieverordening voor zich?
2. Hoe zouden wij de offerte uitvraag kunnen verscherpen? Missen er essentiële onderzoeksvragen/invallshoeken? Zo ja, welke?
3. Hoe kunnen recente inzichten van bijvoorbeeld het NSOB (zie bijgevoegde documentatie) over netwerkend samenwerken verwerkt worden in evaluatie van de Asv? Zijn er andere recente inzichten over subsidieverstrekking waar wij rekening mee moeten houden?
4. Wat is uw verwachting ten aanzien van het tijdsbestek waarin het onderzoek kan worden uitgevoerd?
5. Wat zijn kostenbepalende factoren in het uit te voeren onderzoek?
6. Heeft u overige suggesties/ideeën?

Naar aanleiding van de bovenstaande vragen willen wij u graag uitnodigen voor een verkennend gesprek als marktoriëntatie. Kunt u **vóór 3 augustus 2015** aangeven of u openstaat voor een dergelijk gesprek en wie wij hiervoor kunnen benaderen? U kunt deze gegevens mailen naar [REDACTED]. Het gesprek zal naar verwachting in week 33/34/35 plaatsvinden. Na de gesprekken zullen wij bezien hoe wij deze, en/of, andere vergelijkbare opdrachten in de markt gaan zetten.

Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant,
namens deze,

[REDACTED],
hoofd Subsidies

In verband met geautomatiseerd verwerken is dit document digitaal ondertekend.

Brabantlaan 1
Postbus 90151
5200 MC 's-Hertogenbosch
Telefoon (073) 681 28 12
Fax (073) 614 11 15
info@brabant.nl
www.brabant.nl
IBAN NL86INGB0674560043

Onderwerp

Marktoriëntatie evaluatie Algemene subsidieverordening Noord-Brabant

Datum

20 juli 2015

Ons kenmerk

C2174767/3839550

Uw kenmerk

Geachte heer, mevrouw,

Op 1 april 2013 is de Algemene subsidieverordening Noord-Brabant (hierna: Asv) in werking getreden. U kunt de Asv raadplegen via http://www.brabant.nl/applicaties/regelingen/975_algemene_subsidieverordening_noord_brabant.aspx. In artikel 26 van de Asv is bepaald dat Gedeputeerde Staten binnen twee jaar na de inwerkingtreding van deze verordening aan Provinciale Staten een verslag zenden over de doeltreffendheid en de effecten van deze verordening in de praktijk.

Contactpersoon

[Redacted]

Telefoon

[Redacted]

Email

[Redacted]

Bijlage(n)

2

In het laatste kwartaal van 2015 starten wij met de evaluatie van de Asv. De opdracht tot het uitvoeren van deze evaluatie zal gegund worden aan een externe partij.

Onderhavige brief betreft geen offerte uitvraag. Het betreft een verkennend gesprek ter voorbereiding op de opzet van een offerte uitvraag. Middels deze brief benaderen wij 4 externe partijen voor 'het meedenken' bij de opzet van de offerte uitvraag om te komen tot een goede uitvraag bij beleidsevaluaties.

Wat is onze behoefte?

Uit de toelichting van de Asv en het Statenvoorstel 57/12 A volgt dat voor evaluatie in aanmerking komen zowel de mate van verwezenlijking van de doelstellingen van deze verordening en de neveneffecten, als de evenredigheid, subsidiariteit, uitvoerbaarheid, handhaafbaarheid, afstemming op andere regelingen, eenvoud, duidelijkheid en toegankelijkheid.

Doelstelling van de evaluatie

Het doel van de evaluatie is weergeven wat tot nu toe de ervaringen, intern en extern, met de Asv en de daaraan verwante beleidsregels en regelingen zijn in de praktijk. Mogelijke hieruit voortkomende aandachtspunten en discussiepunten dienen als input voor Provinciale Staten van Noord-Brabant tot aanpassing van de Asv.

Bereikbaarheid met
openbaarvervoer: zie
www.brabant.nl/busentaxi

Onderzoeksvragen

Op basis van de doelstelling zijn wij voornemens de volgende onderzoeksvragen te formuleren:

1. Is de Asv toegankelijk, duidelijk en eenvoudig voor zowel externen als internen? Indien nee, wat zijn de redenen hiervan? Indien ja, wat zijn de redenen hiervan?
2. Heeft de Asv tot lastenvermindering geleid? Hoe ervaren subsidieaanvragers en beleidsafdelingen de Asv ten opzichte van de 'oude' Algemene subsidieverordening provincie Noord-Brabant? Ervaren subsidieaanvragers bijvoorbeeld een vermindering van de indieningsvereisten? Wij willen in de toekomst steeds meer netwerkend gaan werken, leent de huidige Asv zich hiervoor? Waarom wel en/of waarom niet?
3. Welke artikelen die opgenomen zijn in de Asv leiden in de praktijk tot problemen binnen de afdeling subsidies dan wel de betreffende beleidsafdelingen en bij externe partijen? Wat is de reden daarvan?
4. Hoe worden de:
 - a) Beleidsregel begrotingssubsidies Noord-Brabant;
 - b) Regeling uniforme kostenbegrippen en berekeningswijzen subsidies Noord-Brabant;
 - c) Regeling accountantsprotocol subsidies Noord-Brabant; en
 - d) Beleidsregel misbruik en oneigenlijk gebruik subsidies Noord-Brabant,in de praktijk, zowel intern als extern, ervaren? Zijn deze beleidsregels en regelingen duidelijk, toegankelijk en eenvoudig of leiden deze in de praktijk tot problemen binnen de afdeling subsidies dan wel de betreffende beleidsafdelingen? Indien tegen problemen wordt aangelopen, wat zijn deze problemen dan?
5. Wat zijn de mogelijke aandachtspunten, die uit de interne en externe ervaringen met de Asv naar voren zijn gekomen, en op welke punten dient de Asv aangepast te worden?
6. Hoe tonen wij aan dat de onder de Asv verstrekte subsidies bijdragen aan het realiseren van provinciale doelen/dat provinciale subsidieverstreking werkt? Hoe doen wij dat eenvoudig, transparant en inzichtelijk voor Provinciale Staten en de Brabantse burgers?
7. Uitgaan van het huidige wettelijke instrumentarium (inkoop of subsidie), wordt dit instrumentarium als toereikend ervaren? Waarom wel en/of waarom niet? Wat vraagt ons externe netwerk van ons instrumentarium? In het licht van het nieuwe bestuursakkoord en de werkwijze daarbij (o.a. samenwerken, werken in netwerken, co-creatie), past het subsidie instrument daarbij of werkt het tegen? Waarom wel en/of waarom niet? Indien noodzakelijk, op welke wijze is het mogelijk om de Asv aan te passen aan de geest van netwerkend samenwerken?

Datum

20 juli 2015

Ons kenmerk

C2174767/3839550

8. Is het ten aanzien van subsidiabele kosten mogelijk om te gaan werken met normbedragen? Wat kunnen mogelijke onbedoelde nadelige effecten daarvan zijn?

Datum

20 juli 2015

Ons kenmerk

C2174767/3839550

Onze vragen aan u

1. Gelet op de hierboven geschetste behoefte en doelstelling; hoe ziet u het onderzoek/de evaluatie dan voor zich (onderzoeksmethode)? Hoe ziet u de vergelijking oude/nieuwe subsidieverordening voor zich?
2. Hoe zouden wij de offerte uitvraag kunnen verscherpen? Missen er essentiële onderzoeksvragen/invalshoeken? Zo ja, welke?
3. Hoe kunnen recente inzichten van bijvoorbeeld het NSOB (zie bijgevoegde documentatie) over netwerkend samenwerken verwerkt worden in evaluatie van de Asv? Zijn er andere recente inzichten over subsidieverstrekking waar wij rekening mee moeten houden?
4. Wat is uw verwachting ten aanzien van het tijdsbestek waarin het onderzoek kan worden uitgevoerd?
5. Wat zijn kostenbepalende factoren in het uit te voeren onderzoek?
6. Heeft u overige suggesties/ideeën?

Naar aanleiding van de bovenstaande vragen willen wij u graag uitnodigen voor een verkennend gesprek als marktoriëntatie. Kunt u **vóór 3 augustus 2015** aangeven of u openstaat voor een dergelijk gesprek en wie wij hiervoor kunnen benaderen? U kunt deze gegevens mailen naar [REDACTED]. Het gesprek zal naar verwachting in week 33/34/35 plaatsvinden. Na de gesprekken zullen wij bezien hoe wij deze, en/of, andere vergelijkbare opdrachten in de markt gaan zetten.

Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant,
namens deze,

[REDACTED],
hoofd Subsidies

In verband met geautomatiseerd verwerken is dit document digitaal ondertekend.

Brabantlaan 1
Postbus 90151
5200 MC 's-Hertogenbosch
Telefoon (073) 681 28 12
Fax (073) 614 11 15
info@brabant.nl
www.brabant.nl
IBAN NL86INGB0674560043

Onderwerp

Marktoriëntatie evaluatie Algemene subsidieverordening Noord-Brabant

Datum

20 juli 2015

Ons kenmerk

C2174767/3839612

Uw kenmerk

Geachte heer, mevrouw,

Contactpersoon

Telefoon

Email

Bijlage(n)

2

Op 1 april 2013 is de Algemene subsidieverordening Noord-Brabant (hierna: Asv) in werking getreden. U kunt de Asv raadplegen via http://www.brabant.nl/applicaties/regelingen/975_algemene_subsidieverordening_noord_brabant.aspx. In artikel 26 van de Asv is bepaald dat Gedeputeerde Staten binnen twee jaar na de inwerkingtreding van deze verordening aan Provinciale Staten een verslag zenden over de doeltreffendheid en de effecten van deze verordening in de praktijk.

In het laatste kwartaal van 2015 starten wij met de evaluatie van de Asv. De opdracht tot het uitvoeren van deze evaluatie zal gegund worden aan een externe partij.

Onderhavige brief betreft geen offerte uitvraag. Het betreft een verkennend gesprek ter voorbereiding op de opzet van een offerte uitvraag. Middels deze brief benaderen wij 4 externe partijen voor 'het meedenken' bij de opzet van de offerte uitvraag om te komen tot een goede uitvraag bij beleidsevaluaties.

Wat is onze behoefte?

Uit de toelichting van de Asv en het Statenvoorstel 57/12 A volgt dat voor evaluatie in aanmerking komen zowel de mate van verwezenlijking van de doelstellingen van deze verordening en de neveneffecten, als de evenredigheid, subsidiariteit, uitvoerbaarheid, handhaafbaarheid, afstemming op andere regelingen, eenvoud, duidelijkheid en toegankelijkheid.

Doelstelling van de evaluatie

Het doel van de evaluatie is weergeven wat tot nu toe de ervaringen, intern en extern, met de Asv en de daaraan verwante beleidsregels en regelingen zijn in de praktijk. Mogelijke hieruit voortkomende aandachtspunten en discussiepunten dienen als input voor Provinciale Staten van Noord-Brabant tot aanpassing van de Asv.

Bereikbaarheid met
openbaarvervoer: zie
www.brabant.nl/busentaxi

Onderzoeksvragen

Op basis van de doelstelling zijn wij voornemens de volgende onderzoeksvragen te formuleren:

1. Is de Asv toegankelijk, duidelijk en eenvoudig voor zowel externen als internen? Indien nee, wat zijn de redenen hiervan? Indien ja, wat zijn de redenen hiervan?
2. Heeft de Asv tot lastenvermindering geleid? Hoe ervaren subsidieaanvragers en beleidsafdelingen de Asv ten opzichte van de 'oude' Algemene subsidieverordening provincie Noord-Brabant? Ervaren subsidieaanvragers bijvoorbeeld een vermindering van de indieningsvereisten? Wij willen in de toekomst steeds meer netwerkend gaan werken, leent de huidige Asv zich hiervoor? Waarom wel en/of waarom niet?
3. Welke artikelen die opgenomen zijn in de Asv leiden in de praktijk tot problemen binnen de afdeling subsidies dan wel de betreffende beleidsafdelingen en bij externe partijen? Wat is de reden daarvan?
4. Hoe worden de:
 - a) Beleidsregel begrotingssubsidies Noord-Brabant;
 - b) Regeling uniforme kostenbegrippen en berekeningswijzen subsidies Noord-Brabant;
 - c) Regeling accountantsprotocol subsidies Noord-Brabant; en
 - d) Beleidsregel misbruik en oneigenlijk gebruik subsidies Noord-Brabant,in de praktijk, zowel intern als extern, ervaren? Zijn deze beleidsregels en regelingen duidelijk, toegankelijk en eenvoudig of leiden deze in de praktijk tot problemen binnen de afdeling subsidies dan wel de betreffende beleidsafdelingen? Indien tegen problemen wordt aangelopen, wat zijn deze problemen dan?
5. Wat zijn de mogelijke aandachtspunten, die uit de interne en externe ervaringen met de Asv naar voren zijn gekomen, en op welke punten dient de Asv aangepast te worden?
6. Hoe tonen wij aan dat de onder de Asv verstrekte subsidies bijdragen aan het realiseren van provinciale doelen/dat provinciale subsidieverstreking werkt? Hoe doen wij dat eenvoudig, transparant en inzichtelijk voor Provinciale Staten en de Brabantse burgers?
7. Uitgaan van het huidige wettelijke instrumentarium (inkoop of subsidie), wordt dit instrumentarium als toereikend ervaren? Waarom wel en/of waarom niet? Wat vraagt ons externe netwerk van ons instrumentarium? In het licht van het nieuwe bestuursakkoord en de werkwijze daarbij (o.a. samenwerken, werken in netwerken, co-creatie), past het subsidie instrument daarbij of werkt het tegen? Waarom wel en/of waarom niet? Indien noodzakelijk, op welke wijze is het mogelijk om de Asv aan te passen aan de geest van netwerkend samenwerken?

Datum

20 juli 2015

Ons kenmerk

C2174767/3839612

8. Is het ten aanzien van subsidiabele kosten mogelijk om te gaan werken met normbedragen? Wat kunnen mogelijke onbedoelde nadelige effecten daarvan zijn?

Datum

20 juli 2015

Ons kenmerk

C2174767/3839612

Onze vragen aan u

1. Gelet op de hierboven geschetste behoefte en doelstelling; hoe ziet u het onderzoek/de evaluatie dan voor zich (onderzoeksmethode)? Hoe ziet u de vergelijking oude/nieuwe subsidieverordening voor zich?
2. Hoe zouden wij de offerte uitvraag kunnen verscherpen? Missen er essentiële onderzoeksvragen/invallshoeken? Zo ja, welke?
3. Hoe kunnen recente inzichten van bijvoorbeeld het NSOB (zie bijgevoegde documentatie) over netwerkend samenwerken verwerkt worden in evaluatie van de Asv? Zijn er andere recente inzichten over subsidieverstrekking waar wij rekening mee moeten houden?
4. Wat is uw verwachting ten aanzien van het tijdsbestek waarin het onderzoek kan worden uitgevoerd?
5. Wat zijn kostenbepalende factoren in het uit te voeren onderzoek?
6. Heeft u overige suggesties/ideeën?

Naar aanleiding van de bovenstaande vragen willen wij u graag uitnodigen voor een verkennend gesprek als marktorientatie. Kunt u **vóór 3 augustus 2015** aangeven of u openstaat voor een dergelijk gesprek en wie wij hiervoor kunnen benaderen? U kunt deze gegevens mailen naar [REDACTED]. Het gesprek zal naar verwachting in week 33/34/35 plaatsvinden. Na de gesprekken zullen wij bezien hoe wij deze, en/of, andere vergelijkbare opdrachten in de markt gaan zetten.

Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant,
namens deze,

[REDACTED],
hoofd Subsidies

In verband met geautomatiseerd verwerken is dit document digitaal ondertekend.

Brabantlaan 1
Postbus 90151
5200 MC 's-Hertogenbosch
Telefoon (073) 681 28 12
Fax (073) 614 11 15
info@brabant.nl
www.brabant.nl
IBAN NL86INGB0674560043

Onderwerp

Marktoriëntatie evaluatie Algemene subsidieverordening Noord-Brabant

Datum

20 juli 2015

Ons kenmerk

C2174767/3839682

Uw kenmerk

Geachte heer, mevrouw ,

Op 1 april 2013 is de Algemene subsidieverordening Noord-Brabant (hierna: Asv) in werking getreden. U kunt de Asv raadplegen via http://www.brabant.nl/applicaties/regelingen/975_algemene_subsidieverordening_noord_brabant.aspx. In artikel 26 van de Asv is bepaald dat Gedeputeerde Staten binnen twee jaar na de inwerkingtreding van deze verordening aan Provinciale Staten een verslag zenden over de doeltreffendheid en de effecten van deze verordening in de praktijk.

In het laatste kwartaal van 2015 starten wij met de evaluatie van de Asv. De opdracht tot het uitvoeren van deze evaluatie zal gegund worden aan een externe partij.

Onderhavige brief betreft geen offerte uitvraag. Het betreft een verkennend gesprek ter voorbereiding op de opzet van een offerte uitvraag. Middels deze brief benaderen wij 4 externe partijen voor 'het meedenken' bij de opzet van de offerte uitvraag om te komen tot een goede uitvraag bij beleidsevaluaties.

Wat is onze behoefte?

Uit de toelichting van de Asv en het Statenvoorstel 57/12 A volgt dat voor evaluatie in aanmerking komen zowel de mate van verwezenlijking van de doelstellingen van deze verordening en de neveneffecten, als de evenredigheid, subsidiariteit, uitvoerbaarheid, handhaafbaarheid, afstemming op andere regelingen, eenvoud, duidelijkheid en toegankelijkheid.

Doelstelling van de evaluatie

Het doel van de evaluatie is weergeven wat tot nu toe de ervaringen, intern en extern, met de Asv en de daaraan verwante beleidsregels en regelingen zijn in de praktijk. Mogelijke hieruit voortkomende aandachtspunten en discussiepunten dienen als input voor Provinciale Staten van Noord-Brabant tot aanpassing van de Asv.

Contactpersoon

[Redacted]

Telefoon

[Redacted]

Email

[Redacted]

Bijlage(n)

2

Bereikbaarheid met
openbaarvervoer: zie
www.brabant.nl/busentaxi

Onderzoeksvragen

Op basis van de doelstelling zijn wij voornemens de volgende onderzoeksvragen te formuleren:

1. Is de Asv toegankelijk, duidelijk en eenvoudig voor zowel externen als internen? Indien nee, wat zijn de redenen hiervan? Indien ja, wat zijn de redenen hiervan?
2. Heeft de Asv tot lastenvermindering geleid? Hoe ervaren subsidieaanvragers en beleidsafdelingen de Asv ten opzichte van de 'oude' Algemene subsidieverordening provincie Noord-Brabant? Ervaren subsidieaanvragers bijvoorbeeld een vermindering van de indieningsvereisten? Wij willen in de toekomst steeds meer netwerkend gaan werken, leent de huidige Asv zich hiervoor? Waarom wel en/of waarom niet?
3. Welke artikelen die opgenomen zijn in de Asv leiden in de praktijk tot problemen binnen de afdeling subsidies dan wel de betreffende beleidsafdelingen en bij externe partijen? Wat is de reden daarvan?
4. Hoe worden de:
 - a) Beleidsregel begrotingssubsidies Noord-Brabant;
 - b) Regeling uniforme kostenbegrippen en berekeningswijzen subsidies Noord-Brabant;
 - c) Regeling accountantsprotocol subsidies Noord-Brabant; en
 - d) Beleidsregel misbruik en oneigenlijk gebruik subsidies Noord-Brabant,in de praktijk, zowel intern als extern, ervaren? Zijn deze beleidsregels en regelingen duidelijk, toegankelijk en eenvoudig of leiden deze in de praktijk tot problemen binnen de afdeling subsidies dan wel de betreffende beleidsafdelingen? Indien tegen problemen wordt aangelopen, wat zijn deze problemen dan?
5. Wat zijn de mogelijke aandachtspunten, die uit de interne en externe ervaringen met de Asv naar voren zijn gekomen, en op welke punten dient de Asv aangepast te worden?
6. Hoe tonen wij aan dat de onder de Asv verstrekte subsidies bijdragen aan het realiseren van provinciale doelen/dat provinciale subsidieverstreking werkt? Hoe doen wij dat eenvoudig, transparant en inzichtelijk voor Provinciale Staten en de Brabantse burgers?
7. Uitgaan van het huidige wettelijke instrumentarium (inkoop of subsidie), wordt dit instrumentarium als toereikend ervaren? Waarom wel en/of waarom niet? Wat vraagt ons externe netwerk van ons instrumentarium? In het licht van het nieuwe bestuursakkoord en de werkwijze daarbij (o.a. samenwerken, werken in netwerken, co-creatie), past het subsidie instrument daarbij of werkt het tegen? Waarom wel en/of waarom niet? Indien noodzakelijk, op welke wijze is het mogelijk om de Asv aan te passen aan de geest van netwerkend samenwerken?

Datum

20 juli 2015

Ons kenmerk

C2174767/3839682

8. Is het ten aanzien van subsidiabele kosten mogelijk om te gaan werken met normbedragen? Wat kunnen mogelijke onbedoelde nadelige effecten daarvan zijn?

Datum

20 juli 2015

Ons kenmerk

C2174767/3839682

Onze vragen aan u

1. Gelet op de hierboven geschetste behoefte en doelstelling; hoe ziet u het onderzoek/de evaluatie dan voor zich (onderzoeksmethode)? Hoe ziet u de vergelijking oude/nieuwe subsidieverordening voor zich?
2. Hoe zouden wij de offerte uitvraag kunnen verscherpen? Missen er essentiële onderzoeksvragen/invallshoeken? Zo ja, welke?
3. Hoe kunnen recente inzichten van bijvoorbeeld het NSOB (zie bijgevoegde documentatie) over netwerkend samenwerken verwerkt worden in evaluatie van de Asv? Zijn er andere recente inzichten over subsidieverstrekking waar wij rekening mee moeten houden?
4. Wat is uw verwachting ten aanzien van het tijdsbestek waarin het onderzoek kan worden uitgevoerd?
5. Wat zijn kostenbepalende factoren in het uit te voeren onderzoek?
6. Heeft u overige suggesties/ideeën?

Naar aanleiding van de bovenstaande vragen willen wij u graag uitnodigen voor een verkennend gesprek als marktoriëntatie. Kunt u **vóór 3 augustus 2015** aangeven of u openstaat voor een dergelijk gesprek en wie wij hiervoor kunnen benaderen? U kunt deze gegevens mailen naar [REDACTED]. Het gesprek zal naar verwachting in week 33/34/35 plaatsvinden. Na de gesprekken zullen wij bezien hoe wij deze, en/of, andere vergelijkbare opdrachten in de markt gaan zetten.

Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant,
namens deze,

[REDACTED],
hoofd Subsidies

In verband met geautomatiseerd verwerken is dit document digitaal ondertekend.

Ingekomen
16 SEP 2015
Provincie Noord-Brabant

juridisch en bestuurskundig
onderzoek / advies / onderwijs

AAN

Provincie Noord-Brabant
Bedrijfsvoering / afdeling subsidies
Postbus 90151
5200 MC 's-Hertogenbosch

DATUM

15 september 2015

ONDERWERP

offerte evaluatie Asv

3862129
DIV_STAN

BU

SWB

Geachte

Bijgaand stuur ik u onze offerte voor de evaluatie van de Algemene
subsidieverordening Noord-Brabant. Ik heb deze op 15 september ook per
mail aan u toegestuurd. Ik zie uw reactie met belangstelling tegemoet!

ADRES

TELEFOON

FAX

EMAIL

INTERNET

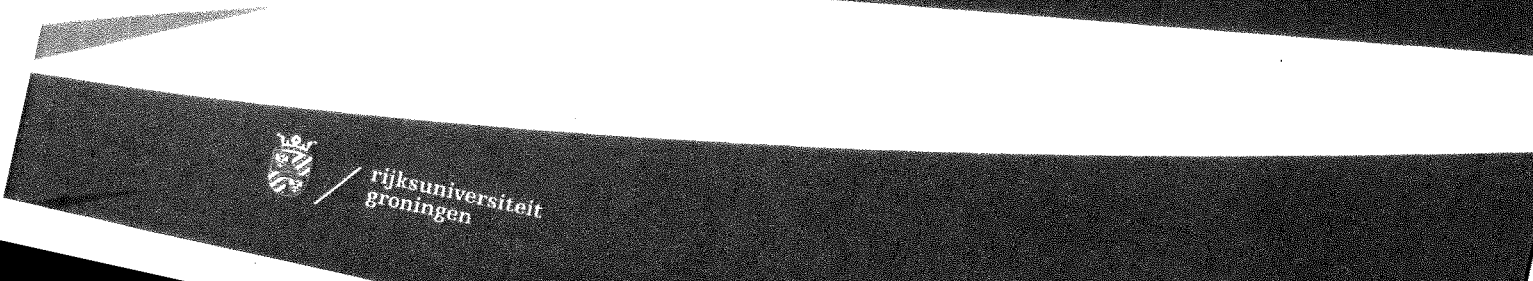
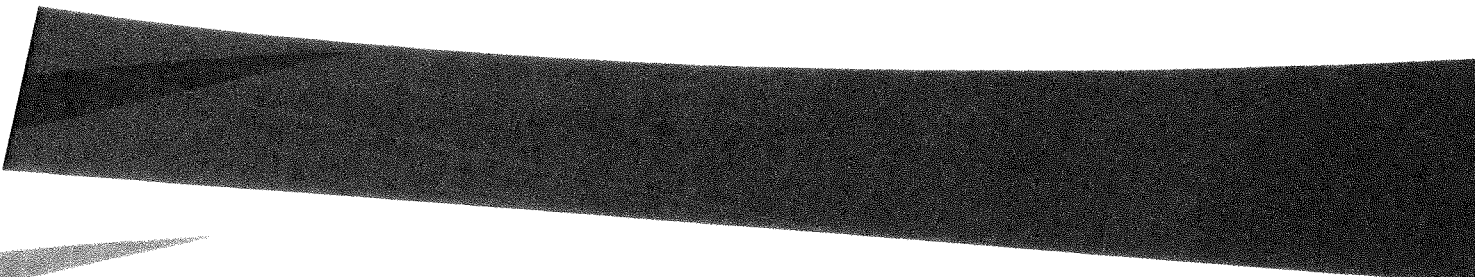
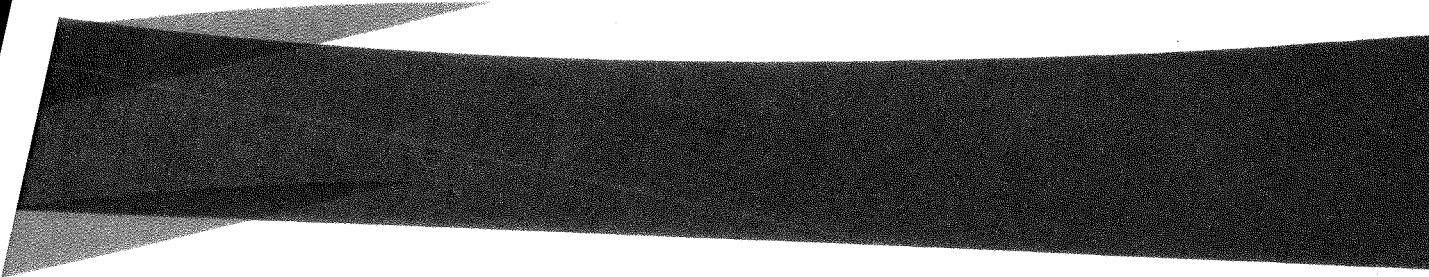
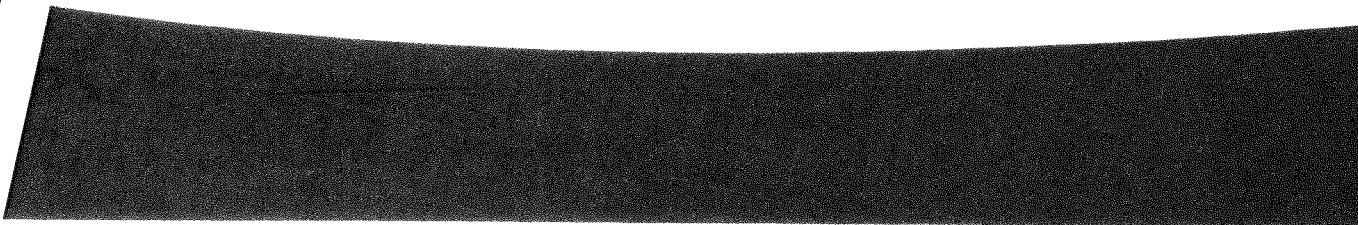
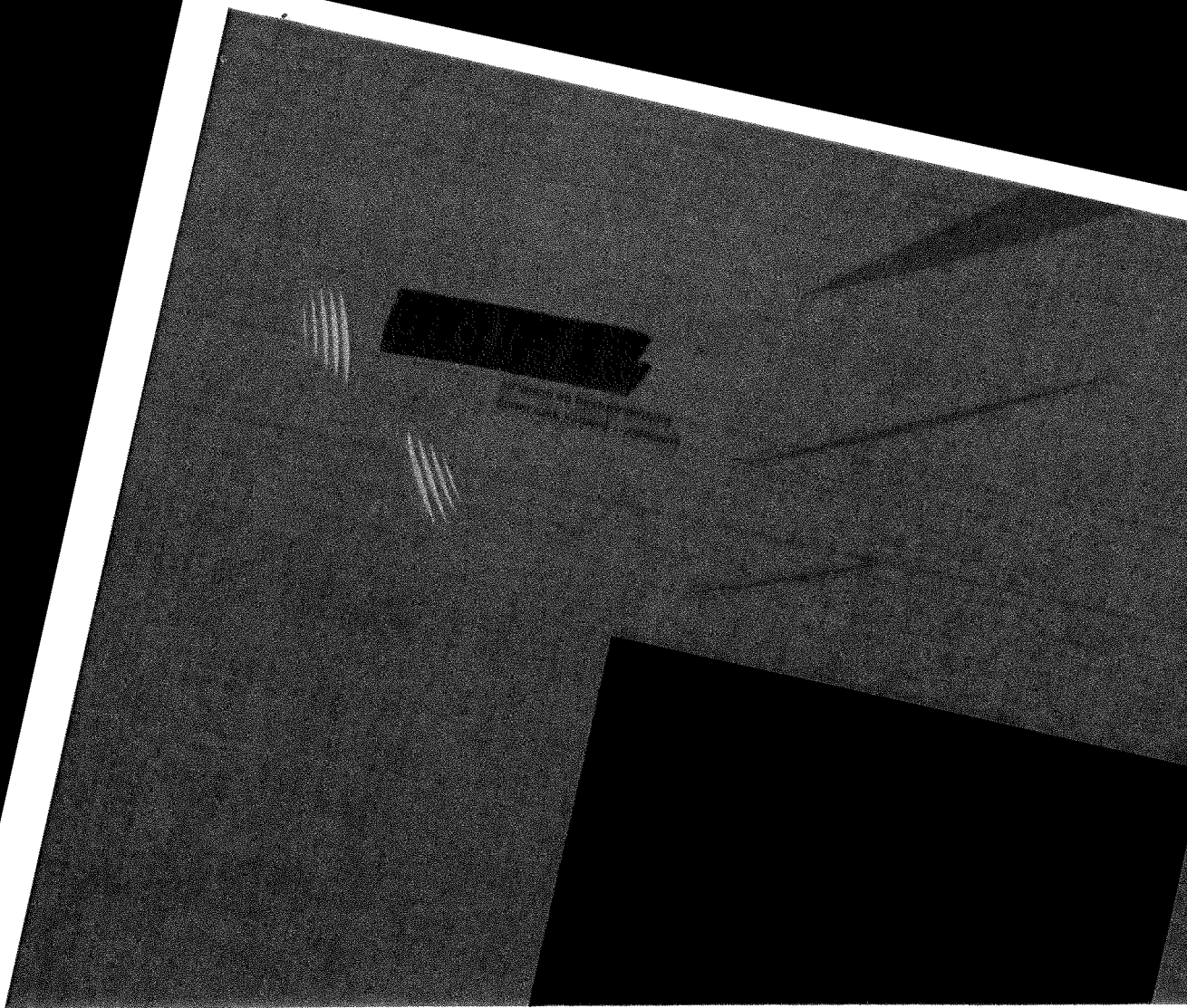
KAMER VAN KOOPHANDEL

BTW NUMMER

bijlage(n): 1 (offerte)

rijksuniversiteit
groningen

[REDACTED]
juridisch en bestuurskundig
onderzoek / advies / onderwijs

Offerte voor de provincie Noord-Brabant

Evaluatie van de Algemene
subsidieverordening

Groningen, september 2015

ADRES

[REDACTED]

EMAIL

[REDACTED]

INTERNET

[REDACTED]

rijksuniversiteit
groningen

Inleiding

Op 1 april 2013 is de Algemene subsidieverordening Noord-Brabant (Asv) in werking getreden. Na een jaar is de Asv naar aanleiding van de eerste ervaringen aangepast. Op grond van artikel 26 van de Asv dienen Gedeputeerde Staten (GS) twee jaar na de inwerkingtreding (en vervolgens om de vier jaar) verslag uit te brengen aan Provinciale Staten (PS) over de doeltreffendheid en effecten van de verordening. Omdat de verordening in 2014 is aangepast is de toezending van het verslag door GS aan PS verschoven naar het eerste kwartaal van 2016. De evaluatie wordt door de provincie extern uitbesteed.

De provincie heeft in voorbereiding op de uitbesteding vier externe bureaus benaderd om een verkennend gesprek mee te voeren en om mee te denken over de opzet van een offerte-uitvraag. Met [REDACTED] directeur van [REDACTED], is op 27 augustus 2015 een dergelijk gesprek gevoerd. Dit heeft geresulteerd in een enkelvoudige uitnodiging om offerte in te dienen voor de evaluatie. Met dit voorstel voldoen we graag aan de uitnodiging.

In het gesprek op 27 augustus heeft [REDACTED] zijn visie over de inhoud en aanpak van de evaluatie geschetst. Deze offerte is een weergave op hoofdlijnen daarvan. In deze offerte zijn de door u geformuleerde onderzoeksvragen gecategoriseerd binnen drie thema's, te weten juridische knelpunten, doelmatigheid en effectiviteit. Dat gebeurt in hoofdstuk 2, waarbij het thema steeds kort wordt toegelicht, de onderzoeksvragen worden geformuleerd en de daarbij passende onderzoekaankpak. In hoofdstuk 3 wordt ingegaan op de begroting en planning, waarna in hoofdstuk 4 het onderzoeksteam wordt gepresenteerd.

Onderzoeksvragen en –aanpak

2.1 Juridische knelpunten

2.1.1. Toelichting en onderzoeksvragen

Het eerste onderdeel van de evaluatie betreft de Asv en aanverwante beleidsregels. Bij de aanverwante beleidsregels gaat het om:

- regeling accountantsprotocol
- regeling uniforme kostenbegrippen en berekeningswijzen subsidies Noord-Brabant
- beleidsregel Begrotingssubsidies Noord-Brabant
- beleidsregel misbruik en oneigenlijk gebruik subsidies Noord-Brabant

De provincie Noord-Brabant kent naast de Asv dertien subsidieregelingen die betrekking hebben op specifieke beleidsterreinen.

In de Asv wordt onderscheid gemaakt tussen verschillende soorten subsidies (projectsubsidies, begrotingssubsidies (exploitatie, project) en incidentele subsidies), verschillende arrangementen (< € 25.000, 25.000-125.000 en > € 125.000) en verschillende subsidiewijzen (geld, lening, garantstelling). Bij dit eerste onderzoeksthema gaat het in algemene zin om de vraag hoe de Asv en aanverwante regelingen in juridische opzicht ervaren en beoordeeld kunnen worden. Dan gaat het bijvoorbeeld om duidelijkheid, onderlinge consistentie, juridische juistheid, etc.

2.1.2. Deelvragen

We onderscheiden de volgende onderzoeksvragen:

1. Zijn de Asv en aanverwante beleidsregels en subsidieregelingen volgens subsidieverstrekken ambtenaren, subsidie-aanvragers en de onderzoekers duidelijk, rechtmatig, intern en onderling consistent? Zo nee, waarom niet?
2. Hoe verhoudt de Asv zich tot haar voorganger en is er sprake van verbeteringen op deze punten?
3. Hoe worden de verschillende subsidievormen, arrangementen, subsidiewijzen, bezoldigingsnormen en de hardheidsclausule in juridisch opzicht ervaren door subsidieaanvragers en –verstrekkers?

4. Welke artikelen van de Asv en aanverwante beleidsregels en regelingen leiden volgens subsidieverstrekkende ambtenaren en/of subsidieontvangers in de praktijk tot juridische knelpunten en waarom?
5. Hebben bezwaar- en beroepsprocedures in subsidiezaken van de provincie juridische knelpunten aan het licht gebracht?

2.1.3. Aanpak

De juridische beoordeling van de Asv en de eventuele bij de toepassing en in de praktijk ervaren juridische knelpunten vindt plaats volgens een (zoveel mogelijk ook chronologische) drieslag:

1. juridische analyse door Pro Facto
2. meningen/ervaringen subsidieverstrekkende ambtenaren
3. meningen/ervaringen subsidieaanvragers

Ad 1: juridische analyse (desk research)

De Asv en aanverwante beleidsregels en subsidieregelingen worden juridisch geanalyseerd door Pro Facto. We hebben veel juridische kennis en vergelijkingsmateriaal op dit punt. Daarnaast worden de recente jaarverslagen van de commissie beroep en bezwaar bestudeerd om te achterhalen of de commissie knelpunten heeft gesignaleerd op het gebied van subsidies, bijvoorbeeld voortvloeiend uit onduidelijke regelgeving.

Ad 2: interviews subsidieverstrekkende ambtenaren

De provincie heeft een afdeling Subsidies. We gaan ervan uit dat deze afdeling vooral faciliterend is en dat de daadwerkelijke subsidieverstrekking door beleidsambtenaren binnen de vakdirecties gebeurt. Uiteraard wordt gesproken met een of meerdere medewerkers van deze afdeling. Met ambtenaren van de vakdirecties die subsidies verstrekken worden ook interviews gehouden. Daarnaast gaan we de secretaris van de commissie interviewen en vragen we hem/haar om tien recente bezwaardossiers over subsidies aan ons te verstrekken die inzicht bieden in eventuele knelpunten. We gaan daarbij uit van in totaal tien face-to-face interviews, teneinde de verschillende beleidsterreinen en onderwerpen van subsidieregelingen zoveel mogelijk in het onderzoek te betrekken.

Ad 3a: digitale enquête aanvragers

Om de meningen en ervaringen van de subsidieaanvragers over de inhoud van de Asv en de regelingen te inventariseren, voeren we een digitale enquête uit onder alle organisaties en instellingen die in 2014 een subsidie hebben aangevraagd. Dit is het meest recente jaartal waarbij het hele subsidietraject (van aanvraag tot vaststelling) is afgerond. De digitale vragenlijst voor de subsidieaanvragers zal beperkt in omvang zijn, omdat onze ervaring leert dat de respons op enquêtes waarvan het invullen meer dan 10 minuten vergt, laag is. Het is niet te verwachten dat aanvragers op de hoogte zijn van alle juridische ins en outs van de Asv en aanverwante regelingen. Er zal daarom vooral in algemene zin worden gevraagd naar hun ervaringen met betrekking tot de juridische procedures in de aanvraag, verlening, verantwoording en vaststelling van de subsidie. Daarbij leggen we, mede op basis van de ervaringen van onze juridische analyse en de oordelen van de subsidieverstrekkende ambtenaren accenten in de vragenlijst. Het is aannemelijk dat een substantieel deel van de subsidieaanvragers ook ervaring heeft met de oude Asv. We vragen daarom ook naar ontwikkelingen ten opzichte van het verleden. In de enquête vragen we ten slotte ook naar ontwikkelingen in de laatste jaren. Met nadruk vermelden we dat in de enquête geen zaken als de klantgerichtheid van de ambtenaren aan de orde komen. De enquête zal uiteraard eerst in concept ter bespreking aan de opdrachtgever worden voorgelegd voordat hij wordt uitgezet.

Voor de enquête hebben we de mailadressen nodig van instellingen en organisaties die in 2014 een subsidie bij de provincie Noord-Brabant hebben aangevraagd. Aanvragers van wie geen mailadres beschikbaar is, ontvangen een schriftelijke versie van de digitale vragenlijst. De meerkosten hiervan (briefpapier, enveloppen, porto, inzet uren administratie) zijn voor rekening van de provincie Noord-Brabant. Uiteraard zal alles binnen de kaders van de privacywetgeving gebeuren.

Ad 3b: telefonische interviews aanvragers

Om de informatie uit de enquête te kunnen verdiepen, worden tien telefonische interviews met aanvragen gehouden. In de enquête gaan we na of de respondent bereid is tot een telefonisch interview en of men relevante aanvullende informatie heeft die niet in de enquête aan de orde is gekomen.

2.2 Doelmatigheid

2.2.1. Toelichting en onderzoeksvragen

Bij doelmatigheid gaat het erom dat subsidieprocedures zo efficiënt mogelijk verlopen, zowel voor de subsidieaanvrager als –verstrekker. Bij de Asv heeft de provincie Noord-Brabant aangesloten bij het zogenaamde Uniforme Subsidiekader (USK), waaraan alle rijkssubsidies moeten voldoen en die ook door veel provincies is overgenomen. Doelstellingen van het USK zijn onder meer ‘eenvoudig, kort en gestroomlijnd’. Dat zijn typische doelmatigheidsaspecten. Dat manifesteert zich bijvoorbeeld door beperktere verantwoordingseisen door subsidieontvangers en door doelgericht te controleren (via steekproeven) door de subsidieverstrekker. De beleidsregel ‘Misbruik en oneigenlijk gebruik van subsidies’ is vastgesteld om misbruik te voorkomen.

Een aantal subsidieregelingen dat onder de Asv hangt moet elke twee jaar geëvalueerd worden. Dit is een hoge frequentie, zeker in vergelijking met de Algemene wet bestuursrecht die op grond van art. 4:24 evaluatie elke vijf jaar voorschrijft.

In het kader van het onderzoeksthema ‘doelmatigheid’ onderscheiden we de volgende onderzoeksvragen:

2.2.2. Onderzoeksvragen

1. Zijn de Asv en aanverwante beleidsregels en subsidieregelingen volgens subsidieverstrekken ambtenaren en subsidie-aanvragers eenvoudig toe te passen? Zo nee, waarom niet?
2. Heeft de huidige Asv (inclusief de wijziging in 2014) in vergelijking met de oude Asv geleid tot lastenvermindering voor subsidieaanvragers en –verstrekkers, bijvoorbeeld met betrekking tot de indiening, controle en verantwoording?
3. Hoe worden de verschillende subsidievormen, arrangementen, subsidiewijzen, bezoldigingsnormen en de hardheidsclausule door subsidieaanvragers en -verstrekkers ervaren vanuit het oogpunt van doelmatigheid?
4. Is het ten aanzien van subsidiabele kosten mogelijk om te gaan werken met normbedragen? Wat kunnen daarbij ongewenste neveneffecten zijn voor subsidieaanvragers en –verstrekkers?
5. Hoe kan de periodieke evaluatie van de Asv en aanverwante subsidieregelingen op een doelmatige wijze ingebed en geborgd worden?

De eerder genoemde centrale subsidieafdeling heeft de afgelopen jaren, zo blijkt uit het Statenvoorstel over de wijziging van de Asv in 2014, onder meer gezorgd voor een integraal proces en uniforme handelwijzen. De interne werkprocessen binnen de provincie blijven echter buiten beschouwing in dit onderzoek. Het gaat puur om de juridische kaders van de Asv en aanverwante juridische regelingen.

2.2.3. Aanpak

De eerder genoemde onderzoeksmethoden om de juridische knelpunten te onderzoeken worden ook toegepast om de doelmatigheid te onderzoeken. In de interviews met subsidie-aanvragers en provincieambtenaren en in de digitale enquête besteden we dus ook aandacht aan doelmatigheid. Om een beeld te krijgen van de subsidiepraktijk in Noord-Brabant gaan we daarnaast een tiental subsidiedossiers bestuderen. De ervaring leert dat daarmee de gesprekken beter toegespitst verlopen. In de dossiers zal niet worden gekeken of de regels goed worden toegepast (rechtmatigheid). In de te bestuderen dossiers, die we bij voorkeur digitaal aangeleverd krijgen, zou variatie aanwezig moeten zijn tussen beleidsterrein, type subsidie en omvang van de subsidie.

2.3 Effectiviteit

2.3.1. Toelichting en onderzoeksvragen

Een van de belangrijkste ontwikkelingen van de laatste jaren op het gebied van subsidies is de sterk toegenomen aandacht voor de effectiviteit ervan. Bij de effectiviteit van een subsidie gaat het om de mate waarin de prestaties van een gesubsidieerde organisatie bijdragen aan de verwezenlijking van de doeleinden van de subsidieverstrekker. Het begrip 'effectiviteit' legt een koppeling tussen de effecten en de beoogde doelstellingen van activiteiten.

Het meten van de effectiviteit van subsidies is niet eenvoudig. Uit eerdere onderzoeken van Pro Facto over dit thema is gebleken dat subsidies over het algemeen gebrekkig op effectiviteit (kunnen) worden geëvalueerd, onder meer omdat er geen toetsbare maatschappelijke of beleidsdoelen zijn afgesproken. In welk licht de verstrekte subsidie op effectiviteit moet worden beoordeeld is dan onbekend. Daarnaast zijn er ook diverse andere factoren die effectmeting lastig maken, zoals het feit dat er vaak geen nulmeting is, dat de causaliteit tussen subsidie en de effecten niet altijd duidelijk is en dat er vaak meerdere activiteiten op een beleidsterrein worden ondernomen ter realisatie van dezelfde doelstelling, waardoor het effect van een individuele subsidie moeilijk te herleiden is.

De mate waarin het mogelijk is uitspraken te doen over de effectiviteit van subsidies is onder andere afhankelijk van het type subsidieverstrekking. Grofweg zijn drie typen subsidies te onderscheiden, te weten input-, output- en outcomesubsidies. De verschillende typen hebben een verschillende focus, zoals in de figuur is weergegeven.

Van inputsubsidies is de effectiviteit niet te bepalen, bij outputsubsidies kan hoogstens worden vastgesteld of de afgesproken activiteiten zijn verricht. Indirect zou dat iets kunnen zeggen over de effectiviteit, mits aan die activiteiten (en daarmee aan de subsidie) een goede beleidstheorie, dat is een algemene verwachting over oorzaak-gevolg relaties tussen middelen en doelen van het beleid, ten grondslag ligt. Alleen bij outcomesubsidies is de effectiviteit te bepalen. Dan is er nog een aantal andere randvoorwaarden waaraan voldaan moet worden om (op termijn) het effect van subsidies te kunnen meten. Van belang is de situatie bij start van de regeling te kennen (nulmeting) en te weten welke indicatoren gebruikt worden voor de effectevaluatie. Ten slotte is het belangrijk dat er een goede verantwoording plaatsvindt door de subsidieontvangende organisatie. Dit laatste kan overigens weer strijdig zijn met de doelmatigheid, omdat er van een subsidieontvangende organisatie (en ook van de subsidieverstrekker) meer gevraagd wordt. Overigens valt op dat in de Asv en de aanverwante regelingen niet verplichten tot vermelding in de aanvragen van de (maatschappelijke) doelen waarop de subsidie zich richt en dat een eis over de verantwoording van de doelbereiking (effectiviteit) ook ontbreekt. De subsidies zijn gericht op prestaties (output) en niet op doelen (outcome).

Andere ontwikkelingen op het gebied van subsidies die ook te maken met het zo effectief en doeltreffend mogelijk besteden van subsidiegelden zijn onder meer dat subsidies meer in samenhang met subsidies van andere bestuursorganen zouden moeten worden gezien. Dit is bijvoorbeeld verwoord door NSOB onder de noemer netwerkend werken (waarvan u enkele documenten hebt meegestuurd in het kader van de marktoriëntatie) in co-creatie met publieke en private actoren. Het in samenhang zien van de subsidie voor verschillende organisaties binnen hetzelfde werkveld of met dezelfde doelen heeft ook als uitgangspunt dat de effectiviteit van een subsidie in een breder verband moet worden gezien. Een en ander vergt echter wel een andere manier van werken bij de subsidieverstrekende organisaties, meer in coproductie, en soms ook andere procedures.

Ten slotte is een vraag of andere instrumenten, zoals inkoop of aanbesteding, niet effectiever (kunnen) zijn dan subsidies om publieke doelen te realiseren met activiteiten van private organisaties.

2.3.2. Onderzoeksvragen

Als het gaat om effectiviteit onderscheiden we de volgende onderzoeksvragen:

1. Heeft de provincie Noord-Brabant zicht op de effecten van subsidies en de mate waarin ze bijdragen aan de provinciale doelen? Zo ja, wat zijn de effecten en bijdrage?
2. Hoe vindt verantwoording plaats? Wordt daarbij naar voorwaarden toegeschreven? Zijn deze voorwaarden flexibel?
3. Voldoen de Asv en aanverwante subsidieregelingen aan de randvoorwaarden voor het kunnen bepalen van de effecten van subsidies?
4. Zo nee, hoe kan dat verbeterd worden?
5. Wordt het bestaande instrumentarium (subsidie, inkoop) door provincieambtenaren als toereikend ervaren om datgene te bereiken wat beoogd wordt?
6. Wat is de mening van subsidieaanvragers en –verstrekkers over relevante andere vormen van subsidieverlening (binnen netwerken van bestuursorganen of van subsidieontvangers) en in hoeverre is dat daarvoor aanpassing van de Asv en/of aanverwante regelingen nodig?

2.3.3. Aanpak

De bij de vorige onderzoeksthema's gepresenteerde onderzoeksmethoden (interviews, dossierstudie, enquête) worden ook gebruikt voor de beantwoording van de onderzoeksvragen over het thema 'effectiviteit'.

Een aantal onderzoeksvragen gaat over vormen en inhoud van subsidiëring die nu nog niet lijken te worden toegepast door de provincie Noord-Brabant. Daarbij gaat het bijvoorbeeld om netwerkend werken en het zodanig inrichten van subsidierelaties dat (uiteindelijk) de effectiviteit ervan bepaald kan worden. Om het draagvlak, de animo, kansen, inhoud en eventuele knelpunten voor het voetlicht te brengen, organiseren we een interactieve werksessie van 1,5 à 2 uur met vijf à (maximaal) subsidieverstrekkers waarin een aantal concrete subsidiedossiers als casus zullen worden behandeld.

2.4 Rapportage

Het onderzoek mondt uit in een compact en toegankelijk rapport, waarbij weer de volgende opzet voor ogen hebben:

1. Inleiding en vraagstelling
2. Juridische knelpunten
 - a. Beschrijving oordelen en ervaringen ambtenaren
 - b. Beschrijving oordelen en ervaringen subsidieaanvragende organisaties
 - c. Analyse en beoordeling juridische kaders
3. Doelmatigheid
 - a. Beschrijving oordelen en ervaringen ambtenaren
 - b. Beschrijving oordelen en ervaringen subsidieaanvragende organisaties
 - c. Analyse en beoordeling juridische kaders
4. Effectiviteit
 - a. Ontwikkelingen, kansen en mogelijkheden
 - b. Consequenties in regelgeving
5. Conclusies en aanbevelingen

De rapportage zal dus thematisch worden opgezet, waarbij in principe alle onderzoeksvragen uit de offerte aan de orde komen. We streven naar een maximale omvang van de rapportage van 25 pagina's.

Begroting en planning

We zetten voor deze evaluatie een onderzoeksteam van drie personen in. Hun profielen treft u aan in het volgende hoofdstuk. In onderstaande tabel is hun inzet in dagen weergegeven.

	PROJECTLEIDER	ONDERZOEKER	JURIDISCH ADVISEUR
deskresearch	2	2	16
interviews ambtenaren (10x)	15	15	
interviews subsidie-aanvragers (10x)		20	
opzet, uitvoering en analyse digitale enquête	4	32	
dossierstudie (10x)	2	5	5
werksessie	4	4	
Rapportage	8	24	16
overleg met opdrachtgever (3x)	4,5	4,5	
totaal aantal uren	39,5	106,5	37
uurtarief	140	100	100
kosten in euro's	5.530	10.650	3.700

De totale kosten bedragen daarmee [REDACTED]. Dit is een 'fixed price'. Voor de reiskosten rekenen we € 0,36 per kilometer. De Algemene Inkoopvoorwaarden Provincies 2013 zullen van kracht zijn op de af te sluiten overeenkomst. Facturering vindt plaats volgens het volgende ritme: 40% van de totale opdrachtsom bij opdrachtverlening, 30% halverwege het onderzoek (volgens planning medio november 2015) en 30% na oplevering van het definitieve, door de opdrachtgever geaccepteerde eindrapport.

De planning is weergegeven in de volgende tabel. Daarbij gaan we uit van een start van het onderzoek per 1 oktober 2015 en uiterlijke oplevering van het eindrapport per 1 januari 2016.

Weeknummer →	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52
deskresearch													
aanleveren (digitale) dossiers aan Pro Facto													
dossierstudie													
interviews ambtenaren													
interviews subsidie-aanvragers													
aanlevering mailadressen subsidieaanvragers door provincie aan Pro Facto													
opstellen enquête													
programmeren digitale enquête													
Invulperiode enquête (incl. herinnering)													
Analyse enquêteresultaten													
werksessie													
rapportage													
overleg met opdrachtgever													

De planning is krap maar realistisch. Voor de realisatie van een aantal onderdelen van de planning zijn we afhankelijk van de provincie. Dat betreft:

- de aanlevering van tien (digitale) dossier in uiterlijk week 42
- de aanlevering van de mailadressen van subsidieaanvragers in uiterlijk week 44

Daarnaast is het van belang dat de tien interviews met provincieambtenaren tijdig en efficiënt kunnen worden ingepland. We gaan ervan dat de provincie het feitelijke planning van de gesprekken van zijn rekening neemt, omdat medewerkers van de provincie inzicht hebben in elkaars elektronische agenda. Uit oogpunt van efficiency zouden de gesprekken op twee of maximaal drie dagen ingepland moeten worden.

Projectleider is

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

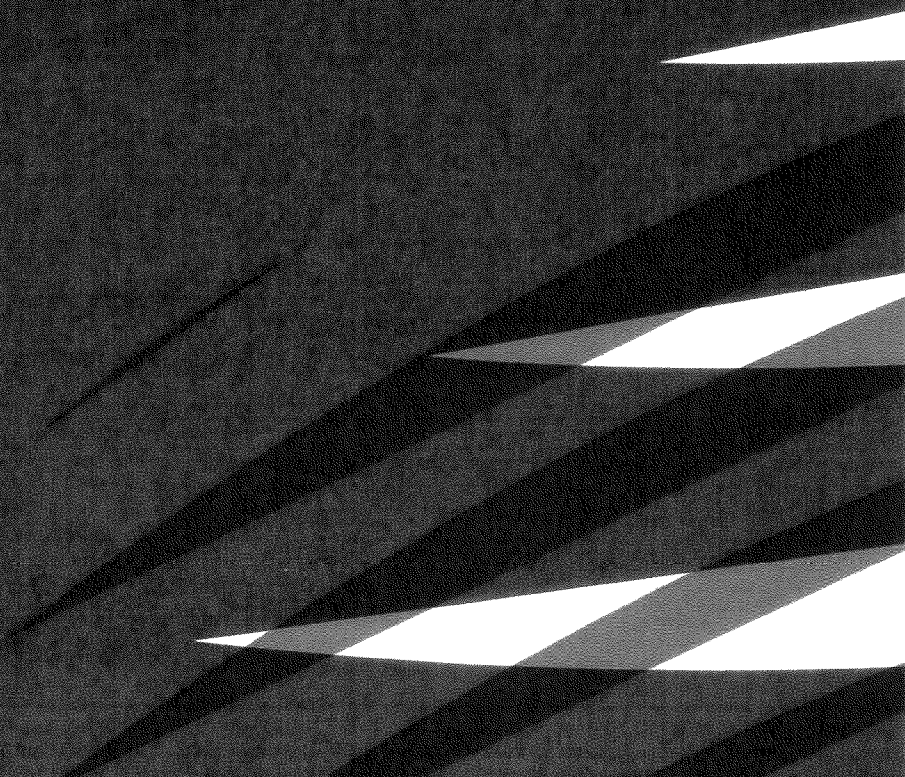
[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

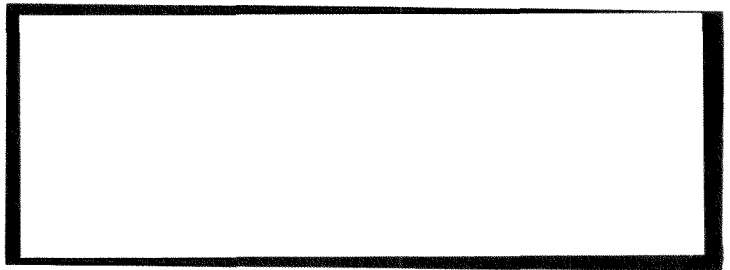
[REDACTED]

[REDACTED]

Ingekomen
16 SEP 2015
Provincie Noord-Brabant

Nieuw: FA 901423
15.09.15

NEDERLAND

€2,44

Aff. 9712 NZ 5

PostNL

PostNL.nl

Brabantlaan 1
Postbus 90151
5200 MC 's-Hertogenbosch
Telefoon (073) 681 28 12
Fax (073) 614 11 15
info@brabant.nl
www.brabant.nl
IBAN NL86INGB0674560043

Onderwerp

Enkelvoudige uitnodiging offerte-uitvraag Asv

Datum

4 september 2015

Ons kenmerk

C2174767/3858241

Uw kenmerk

Geachte ,

Hierbij vragen wij u een aanbieding te doen voor het uitvoeren van de evaluatie van de Algemene subsidieverordening Noord-Brabant en het leveren van een evaluatierapportage aangaande voornoemd onderwerp.

Contactpersoon

Telefoon

Email

Bijlage(n)

1

Probleem

Op 1 april 2013 is de Algemene subsidieverordening Noord-Brabant (hierna: Asv) in werking getreden. U kunt de Asv raadplegen via http://www.brabant.nl/applicaties/regelingen/975_algemene_subsidieverordening_noord_brabant.aspx. In artikel 26 van de Asv is bepaald dat Gedeputeerde Staten binnen twee jaar na de inwerkingtreding van deze verordening aan Provinciale Staten een verslag zenden over de doeltreffendheid en de effecten van deze verordening in de praktijk. Gezien het feit dat de Asv op 3 juli 2014 is gewijzigd, in werking getreden op 8 juli 2014, zie <http://www.brabant.nl/politiek-en-bestuur/provinciale-staten/vergaderstukken-en-besluiten-ps-en-commissies/ps.aspx?qvd=20140704> onder 5.A.2, is het moment van oplevering van de evaluatierapportage verschoven naar het 1^e kwartaal van 2016.

Doel

Uit de toelichting van de Asv en het Statenvoorstel 57/12 A volgt dat voor evaluatie in aanmerking komen zowel de mate van verwezenlijking van de doelstellingen van deze verordening en de neveneffecten, als de evenredigheid, subsidiariteit, uitvoerbaarheid, handhaafbaarheid, afstemming op andere regelingen, eenvoud, duidelijkheid en toegankelijkheid. Het doel van de evaluatie is weergeven wat tot nu toe de ervaringen, intern en extern, met de Asv en de daaraan verwante beleidsregels en regelingen zijn in de praktijk. Daarnaast willen wij nader bezien in hoeverre de huidige Asv passend is bij de filosofie van het nieuwe bestuursakkoord, waar wordt uitgegaan van de netwerkende organisatie.

Bereikbaarheid met
openbaarvervoer: zie
www.brabant.nl/busentaxi

Op basis van de doelstelling hebben wij de volgende onderzoeksvragen geformuleerd:

Datum

4 september 2015

Ons kenmerk

C2174767/3858241

1. Is de Asv naar proces en inhoud toegankelijk, duidelijk en eenvoudig voor zowel externen als internen? In beide gevallen met nadere aanduiding van de redenen.
2. Heeft de Asv tot lastenvermindering geleid in de aanvraag- en behandelzijde? Ervaren subsidieaanvragers bijvoorbeeld een vermindering van de indieningsvereisten?
3. Hoe ervaren subsidieaanvragers en beleidsafdelingen de Asv na de wijziging van 3 juli 2014? Is met doorvoering van deze wijziging de gewenste situatie bereikt?
4. Welke artikelen die opgenomen zijn in de Asv leiden in de praktijk tot problemen binnen de afdeling subsidies, dan wel de betreffende beleidsafdelingen en bij externe partijen? Wat is de reden daarvan?
5. Wat zijn relevante ervaringen t.a.v. de effecten van de Asv? Wordt er bijvoorbeeld naar voorwaarden toegeschreven? Hoe flexibel zijn de voorwaarden?
6. Hoe worden de:
 - a) Verschillende subsidievormen (projectsubsidies, exploitatiesubsidies, begrotingssubsidies (exploitatie / project) en incidentele subsidies);
 - b) Verschillende arrangementen (0 tot 25.000, 25.000 tot 125.000 en 125.000 en hoger)
 - c) Verschillende subsidiewijzen (geldbedrag, geldlening en garantstelling);
 - d) Bezoldigingsnorm/Brabantnorm (artikel 8, tweede en derde lid, van de Asv);
 - e) Hardheidsclausule,in de praktijk, zowel intern als extern, ervaren? Is er sprake van significante verschillen tussen interne en externe ervaringen? Zo ja, graag nader duiden van deze verschillen? Leiden de voornoemde onderdelen in de praktijk tot problemen? Indien tegen problemen wordt aangelopen, wat zijn deze problemen dan?
7. Hoe worden de:
 - a) Beleidsregel begrotingssubsidies Noord-Brabant;
 - b) Regeling uniforme kostenbegrippen en berekeningswijzen subsidies Noord-Brabant;
 - c) Regeling accountantsprotocol subsidies Noord-Brabant; en
 - d) Beleidsregel misbruik en oneigenlijk gebruik subsidies Noord-Brabant,in de praktijk, zowel intern als extern, ervaren? Zijn deze beleidsregels en regelingen duidelijk, toegankelijk en eenvoudig of leiden deze in de praktijk tot problemen binnen de afdeling subsidies dan wel bij de

- betreffende beleidsafdelingen? Indien tegen problemen wordt aangelopen, wat zijn deze problemen dan?
8. Is het ten aanzien van subsidiabele kosten mogelijk om te gaan werken met normbedragen? Wat kunnen mogelijke onbedoelde nadelige effecten daarvan zijn voor aanvragers en voor ons als organisatie?
 9. Wat zijn leerpunten uit bezwaar- en beroepszaken aangaande de Asv?
 10. Hoe tonen wij aan dat de onder de Asv verstrekte subsidies bijdragen aan het realiseren van provinciale doelen? Hoe doen wij dat eenvoudig, transparant en inzichtelijk voor Provinciale Staten en de Brabantse burgers? Indien provinciale doelen onduidelijk zijn, op welke wijze kunnen wij daar verbetering in aanbrengen?
 11. Uitgaande van het huidige wettelijke instrumentarium (inkoop of subsidie en onze huidige subsidievormen), wordt dit instrumentarium als toereikend ervaren? Waarom wel en/of waarom niet? Wat vraagt ons externe netwerk van ons instrumentarium? In het licht van het nieuwe bestuursakkoord en de werkwijze daarbij (o.a. samenwerken, werken in netwerken, co-creatie), past het subsidie instrument, de Asv, onze subsidievormen en onze subsidiewijzen daarbij of werken deze tegen? Waarom wel en/of waarom niet? Indien noodzakelijk, op welke wijze is het mogelijk om de Asv aan te passen aan de geest van netwerkend samenwerken?
 12. Zijn er recente inzichten over subsidieverstrekking, anders dan netwerkend samenwerken, waar wij rekening mee moeten houden. Indien ja, welke?
 13. Wat is uw advies ten aanzien van de systematiek, frequentie en inhoud van het evalueren van subsidieregelingen die hangen onder de Asv? Op dit moment is een aantal subsidieregelingen de volgende bepaling opgenomen: "Gedeputeerde Staten zenden binnen twee jaar na de inwerkingtreding van deze regeling aan Provinciale Staten een verslag over de doeltreffendheid en de effecten van deze regeling in de praktijk." Deze bepaling streeft wellicht het doel en het effectief en doelmatig verlenen van subsidie voorbij. Hoe kijkt u hier tegenaan? Kan dat anders? Hoe kunnen wij bijvoorbeeld de aanpak van de evaluatie van subsidieregelingen aanscherpen?

Datum

4 september 2015

Ons kenmerk

C2174767/3858241

Het staat u vrij om in de offerte de vragen te clusteren op hoofdthema's en andere thema's uit de Asv aan te snijden.

Resultaat

De evaluatierapportage is het eindproduct. In de evaluatierapportage wordt ingegaan op:

1. Bevindingen; de beantwoording van de onderzoeksvragen;

2. Conclusies en aanbevelingen per rubriek/onderwerp en uitgewerkt per subvraag indien relevant; de conclusies van de monitoring, waaruit enkele aanbevelingen, discussie- en actiepunten volgen.

Datum

4 september 2015

Ons kenmerk

C2174767/3858241

Beoogd effect

Mogelijke voortkomende aandachts- en discussiepunten dienen als input voor Provinciale Staten van Noord-Brabant tot aanpassing van de Asv.

Duur van de opdracht in waarde / uren / tijd

1 oktober 2015 dient de evaluatie te worden gestart. 1 januari 2016 dient de eindversie van de evaluatierapportage te worden opgeleverd.

Spelregels voor het doen van een aanbieding

Indien u van mening bent dat u een geschikt product kunt aanbieden, dan willen wij uw aanbieding uiterlijk 16 september 2015 in bezit hebben.

Kunt u in de offerte aangeven wat uw voorgenomen onderzoeksanpak is (interne en externe gesprekken, doorlichten van onze administratie etc) en aangeven wat u verwacht van ons nodig te hebben?

Wij behouden ons het recht voor om voor ons moverende redenen af te zien van het honoreren van de door u uitgebrachte offerte.

Algemene Voorwaarden

Op deze aanbieding zijn van toepassing de Algemene Inkoopvoorwaarden Provincies 2013. Deze zijn als bijlage toegevoegd en maken integraal deel uit van deze offerteaanvraag.

Wij verzoeken u in uw aanbieding expliciet op te nemen dat de Algemene Inkoopvoorwaarden Provincies 2013 zoals hier bovengenoemd van kracht zullen zijn op een eventueel met u te sluiten overeenkomst.

Informatie

Voor vragen met betrekking tot de door u uit te brengen aanbieding kunt u tot 15 september 2015 contact opnemen met de contactpersoon. Wij willen u verzoeken om uw vragen zoveel mogelijk per e-mail te stellen zodat wij u optimaal van een antwoord kunnen voorzien.

De aanbieding kunt u richten aan:
Provincie Noord-Brabant
Bedrijfsvoering / afdeling subsidies
[REDACTED]

Postbus 90151
5200 MC 's-Hertogenbosch

Aan het eind van de opdracht zal een evaluatie plaatsvinden van het doorlopen aanbestedingstraject en op de uitvoering van de opdracht. Wij vragen u hier rekening mee te houden.

Indien u als aanbiedende partij uiteindelijk besluit geen aanbieding in te dienen verzoeken wij u om dit, met redenen, aan de contactpersoon genoemd in deze brief kenbaar te maken.

Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant,
namens deze,

hoofd Subsidies

In verband met geautomatiseerd verwerken is dit document digitaal ondertekend.

Datum

4 september 2015

Ons kenmerk

C2174767/3858241

Brabantlaan 1
Postbus 90151
5200 MC 's-Hertogenbosch
Telefoon (073) 681 28 12
Fax (073) 614 11 15
info@brabant.nl
www.brabant.nl
IBAN NL86INGB0674560043

Onderwerp

Opdrachtverlening voor "Evaluatie van de Algemene subsidieverordening Noord-Brabant"

Geachte [REDACTED],

Wij hebben u bij brief van 4 september 2015 uitgenodigd tot het uitbrengen van een aanbieding. Bij brief van 16 september 2015, aangepast op 28 september 2015, hebben wij uw aanbieding voor dit project ontvangen.

Wij gunnen u de opdracht voor het uitvoeren van de evaluatie van de Algemene subsidieverordening Noord-Brabant conform de door u uitgebrachte offerte van 28 september 2015 voor het bedrag van [REDACTED] exclusief BTW.

Algemene Inkoopvoorwaarden

De toepasselijkheid van de dienstverlenings-, betalings- en algemene voorwaarden van [REDACTED] wijzen wij nadrukkelijk van de hand.

Op deze opdracht zijn van toepassing de Algemene Inkoopvoorwaarden Provincies 2013. Deze zijn als bijlage bij de onderhavige opdrachtverlening gevoegd. De in artikel 9 bedoelde aansprakelijkheid van de Opdrachtnemer wordt per afzonderlijke opdracht tot het verrichten van diensten beperkt tot een bedrag van € 150.000,-.

In het kader van deze opdracht is de volgende hiërarchie van toepassing is:

1. Nadere afspraken die opdrachtgever en opdrachtnemer (schriftelijk) overeenkomen;
2. Algemene Inkoopvoorwaarden Provincies 2013;
3. Onze uitnodiging van 4 september 2015 met kenmerk C2174767/3858241;
4. Uw aanbieding van 28 september 2015.

Datum

29 september 2015

Ons kenmerk

C2177387/3866982

Uw kenmerk

Contactpersoon

Telefoon

Email

Bijlage(n)

1

Facturering vindt plaats volgens het volgende ritme: 50 % medio november 2015 en 50 % na oplevering van het definitieve, en door ons geaccepteerde, eindrapport.

Datum

29 september 2015

Ons kenmerk

C2177387/3866982

De uit deze opdracht voortvloeiende factuur kunt u zenden naar facturen@brabant.nl of per post naar:

Provincie Noord-Brabant
t.a.v. Bureau Financieel Beheer
Postbus 90151
5200 MC 's-Hertogenbosch

Onder vermelding van:

- Ons kenmerk van deze brief;
- De naam van onze contactpersoon;
- Het bestelnummer dat u apart van ons zult ontvangen;
- Urenstaat, werkelijk bestede uren per persoon.

Vragen met betrekking tot de betaling van de factuur kunt u richten aan de afdeling Financiën.

Wij verzoeken u de bijlage "Acceptatie Algemene Inkoopvoorwaarden Provincies" te ondertekenen en aan ons te retourneren.

Indien u vragen heeft over de inhoud van de opdracht, kunt u contact opnemen met [REDACTED]. Zij is bereikbaar via [REDACTED] of via [REDACTED].

Wij danken u alvast hartelijk voor de inspanningen die uw organisatie betreffende deze aanbesteding tot nog toe heeft gedaan. Wij hopen op een prettige en succesvolle samenwerking.

Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant,
namens deze,

[REDACTED]
hoofd Subsidies

In verband met geautomatiseerd verwerken is dit document digitaal ondertekend.

**Bijlage: Acceptatie Algemene Inkoopvoorwaarden
Provincies**

Datum

29 september 2015

Ons kenmerk

C2177387/3866982

Hierbij verklaart inschrijver, *zonder voorbehoud met inachtneming van hetgeen in de opdracht t.a.v. aansprakelijkheid is opgenomen*, akkoord te gaan met de Algemene Inkoopvoorwaarden Provincies 2013.

Naam:	
Functie:	
Bedrijf:	
Handtekening:	

Statenmededeling

Onderwerp

Evaluatie Algemene subsidieverordening Noord-Brabant

Aan Provinciale Staten van Noord-Brabant,

Datum

1 maart 2016

Documentnummer

3925125

Kennisnemen van

De Evaluatie van de Algemene subsidieverordening Noord-Brabant.

Aanleiding

Om de uitdagingen in Brabant de komende jaren aan te gaan is een modern middenbestuur nodig dat een vernieuwende impuls kan geven aan de voor Brabant zo kenmerkende samenwerking tussen burgers, maatschappelijke organisaties, overheden, bedrijfsleven en kennisinstellingen. Dat vraagt meer dan voorheen om een provinciebestuur dat flexibel en dynamisch opereert. Dat slim en constructief kan meebewegen met initiatieven en energie uit de samenleving zelf. Er is ruimte nodig om te experimenteren en maatwerk te kunnen leveren.

"Beleid ontstaat steeds meer in co-creatie. Meer horizontale verhoudingen tussen overheid en samenleving vragen om nieuwe (net)werkvormen en competenties. Het gaat minder om strak managen van beleidsvorming en -uitvoering en steeds meer om veerkracht, aanpassingsvermogen en improvisatie. ... door de veelbelovende maatschappelijke initiatieven er snel uit te lichten en te versterken, ..." (Bestuursakkoord Beweging in Brabant, mei 2015).

Financiële ondersteuning blijft één van de belangrijkste manieren om initiatieven te versterken. Om de uitdagingen aan te gaan is het nodig dat we onze financiële instrumenten (subsidie, opdrachten en/of participaties) ontdoen van hun oude jasjes en zó inzetten dat ze maximaal bijdragen aan de vernieuwing die we willen ondersteunen en versnellen. Subsidies moeten meerdere vormen kunnen aannemen, passend bij de opgave en de eigen kracht in de samenleving (denk aan prijsvragen, leningen of garantstellingen) maar ook in de uitvoering kunnen variëren (denk aan duur van verlening, ritme van bevoorschotting etc). In de veranderende maatschappelijke dynamiek is het belang van flexibiliteit en maatwerk toegenomen, naast de traditionele waarde dat overheidsmiddelen rechtmatig, transparant en doelmatig worden besteed.

De Algemene subsidieverordening Noord-Brabant (verder: Asv) is op 1 april 2013 in werking getreden. De Asv volgt het Rijkssubsidiekader (Rsk/USK) dat een vereenvoudiging en uniformering van het subsidiebeleid beoogt. De Asv bevat de algemene kaders voor een rechtmatig, doelmatig en doeltreffend subsidiebeleid. Na de eerste ervaringen is de Asv in juli 2014 aangepast en zijn de mogelijkheden om aan te sluiten bij de behoefte aan flexibiliteit en maatwerk vergroot.

Datum

1 maart 2016

Documentnummer

3925125

Na 2 jaar is nu een evaluatie uitgevoerd door Pro Facto van de Asv en aanverwante beleidsregels. Tevens is gekeken in hoeverre de Asv in voldoende mate wensen en behoeften ondersteunt. De evaluatie gaat niet over de specifieke subsidieregelingen die op basis van de Asv voor verschillende beleidsterreinen zijn vastgesteld, noch over de uitvoering.

Bevoegdheid

Provinciale Staten leggen in de Asv de algemene kaders voor het subsidiebeleid en de procedureregels vast. In specifieke subsidieregelingen en subsidies stemmen Gedeputeerde Staten de inhoudelijke en beleidsmatige invulling af op de actuele opgaven, maatschappelijke context en behoefte. Op grond van artikel 26 van de Asv brengen Gedeputeerde Staten binnen twee jaar verslag uit over de doeltreffendheid en effecten van de verordening. Omdat de Asv in 2014 is aangepast, is de evaluatie door geschoven naar het eerste kwartaal van 2016.

Kernboodschap

1. *De Asv voldoet en is juridisch robuust en adequaat, maar er zijn wel enkele aandachtspunten:*
 - a. De manier waarop de definities en de mogelijkheden voor het gebruik van de verschillende subsidievormen (projectsubsidie, exploitatiesubsidie, begrotingssubsidie en incidentele subsidie) in hun onderlinge samenhang zijn geregeld en afgebakend is juist, maar roept in de praktijk vragen en onduidelijkheden op die tot gevolg kunnen hebben dat de subsidiemogelijkheden niet optimaal gebruikt worden (paragraaf 2.3 in het rapport). Die onduidelijkheid moet – via aanpassing van de Asv en/of toelichting - worden opgeheven.
 - b. De Asv wordt soms te beperkt geïnterpreteerd ten aanzien van de verlening van incidentele subsidies. Het is wenselijk de onduidelijkheid in de Asv ook op dit punt aan te passen.
 - c. De Brabantnorm is opgenomen als weigeringsgrond. De consequentie van overschrijding is daardoor ingrijpend: bij overschrijding van de norm wordt de subsidie geheel geweigerd, in plaats van (bijvoorbeeld) naar rato gekort. Daarnaast zijn er lacunes in de formulering: de hoogte van de bezoldiging is niet gekoppeld aan een tijdvak en het is onvoldoende helder in hoeverre de norm ook voor externen geldt.

2. *Voor subsidies tot € 125.000,- een betere balans tussen vertrouwen en controle creëren door het beleid om misbruik en oneigenlijk gebruik tegen te gaan beter in te zetten in plaats van de verantwoordingseisen op te schroeven.*

Datum

1 maart 2016

Documentnummer

3925125

De Asv gaat in navolging van het USK uit van vertrouwen. Bij subsidies lager dan € 25.000,- hoeft daarom achteraf geen verantwoording te worden afgelegd. In de categorie subsidies tussen € 25.000,- en € 125.000,- moet achteraf in beginsel alleen over de prestaties verantwoording worden afgelegd. De onderzoekers signaleren dat provinciale medewerkers het in de toepassing vaak moeilijk vinden om grip op de financiële verantwoording los te laten, en toch hogere verantwoordingseisen willen vragen. Dat staat op gespannen voet met het uitgangspunt van vertrouwen en lastenverlichting. Voorgesteld wordt om alternatieve mogelijkheden om misbruik of oneigenlijk gebruik tegen te gaan - zoals risico-analyses, steekproeven en sancties - beter te benutten.

3. *De manier waarop subsidiabele uurtarieven worden berekend kan eenvoudiger.*

Om de berekening van subsidiabele kosten en uurtarieven te uniformeren hebben GS de "Regeling uniforme kostenbegrippen en berekeningswijzen subsidies Noord-Brabant" vastgesteld. Deze regeling is gebaseerd op het USK en maakt onderscheid in 3 soorten berekeningswijzen, namelijk op basis van:

- a) integrale kosten,
- b) kosten per kostendrager vermeerderd met een opslag voor indirecte kosten,
- c) een forfaitair vastgesteld uurtarief.

In de praktijk is de berekening op basis van integrale kosten en kosten per kostendrager niet werkbaar. De onderzoekers pleiten ervoor om zoveel mogelijk te werken met forfaitaire uurtarieven.

4. *Lastenvermindering blijft een aandachtspunt.*

De geënquêteerde aanvragers zijn kritisch over de (toegenomen) bureaucratisering van aanvragen en de tijd die gemoeid is met subsidieverantwoordingen. Hierbij moet de nuancering worden gemaakt dat de enquête alleen is uitgezet onder organisaties die een aanvraag voor een incidentele of een begrotingssubsidie hebben ingediend. Subsidies op basis van specifieke subsidieregelingen, waarbij de eisen aan aanvragen 'op maat' worden vastgesteld, zijn niet in het onderzoek betrokken. Bovendien is de enquête vooral ingevuld door respondenten met een subsidie van € 125.000,- of hoger. Dat is de categorie waarvoor de Asv (en het USK) ook het minst in petto had als het gaat om lastenvermindering. Hoewel de respons niet representatief is voor alle subsidie-aanvragers en ontvangers, nemen wij het signaal serieus en zullen wij blijven zoeken naar mogelijkheden om overbodige administratieve verplichtingen te schrappen.

5. De evaluatie van de effectiviteit kan slimmer worden ingericht.

Wij zijn van mening dat de evaluatie van de effectiviteit van de subsidies onderdeel zou moeten zijn van de inhoudelijke evaluatie van het onderliggende beleid.

Daarvoor zouden we de huidige systematiek – waarbij alle regelingen iedere twee jaar moeten worden geëvalueerd – los moeten laten. Verder mist de Asv de mogelijkheid om ontvangers (in specifieke gevallen) te laten onderbouwen en verantwoorden welke maatschappelijke doelen met de subsidie worden bereikt. De specifieke subsidieregelingen gaan wel in op de onderliggende doelen.

Datum

1 maart 2016

Documentnummer

3925125

6. Het bestaande instrumentarium biedt voldoende mogelijkheden voor netwerkend werken en co-creatie, maar kan beter worden benut.

In de praktijk ervaart men belemmeringen om subsidies snel en effectief in te zetten. De belemmeringen komen deels voort uit juridische kaders. De Algemene wet bestuursrecht (Awb) brengt in een subsidierelatie bepaalde eisen en verplichtingen mee die onvermijdelijk zijn. De materiële kenmerken van de verstrekking bepalen welke kaders van toepassing zijn: Awb/Asv (bij subsidies) of aanbestedings-/privaatrecht (bij inkoop/opdracht). De conclusie van de onderzoekers is dat er meer mogelijk is binnen de juridische kaders dan vaak gedacht wordt. Het zijn vooral de werkprocessen die belemmerend zijn en waar verbetermogelijkheden liggen.

Consequenties

1. Wij zien geen aanleiding om de subsidiesystematiek en de algemene kaders voor het subsidiebeleid in de Asv te herzien.

Voor de aandachtspunten onder kernboodschap 1 zijn er aanpassingen wenselijk die meer juridisch-technisch van aard zijn. Concreet gaat het om de regeling van de verschillende subsidievormen, de verwijzing naar de wet Bibob en de onvolkomenheden in de Brabantnorm. Wij zullen hiervoor een wijziging van de Asv voorbereiden. De Brabantnorm is een bewuste keuze waar wij niet van af willen stappen. Indien landelijke ontwikkelingen rondom de normering van topinkomens daar aanleiding toe geven, zullen wij dit alsnog aan u voorleggen.

2. Wij zullen wijzigingen en verbeteringen doorvoeren in onderliggende regelingen en processen om een doelmatige uitvoering van het subsidiebeleid te vergroten:

- a. bij de vaststelling en berekening van de grondslag voor bekostiging zullen wij zoveel mogelijk gebruik maken van forfaitaire uurtarieven;
- b. wij zullen (de toepassing van) het beleid om misbruik en oneigenlijk gebruik tegen te gaan verbeteren;
- c. wij zullen blijvend inzetten op verlaging van lastendruk voor aanvragers en ontvangers.

3. *Wij zetten met gerichte acties in om de sturing op de effectiviteit van het subsidiebeleid te verbeteren:*

- a. wij betrekken de evaluatie van specifieke subsidieregelingen of subsidies in de evaluatie van het onderliggende beleid;
- b. in het kader van netwerkend werken en co-creatie bevorderen wij dat de mogelijkheden van het subsidie-instrument (naast en in combinatie met andere financiële instrumenten) maximaal worden benut en belemmeringen in procedures en organisatie worden opgeheven. Inmiddels is dit één van de speerpunten bij de organisatie-ontwikkeling.

Wij nemen de maatregelen op in een actieplan.

Datum

1 maart 2016

Documentnummer

3925125

Europese en internationale zaken

Niet van toepassing.

Communicatie

Het onderzoek is uitgevoerd op basis van interviews en op basis van een enquête onder 133 organisaties die sinds de inwerkingtreding van de Asv een aanvraag voor incidentele of begrotingssubsidie hebben ingediend. Het onderzoeksrapport is openbaar.

Vervolg

In het laatste kwartaal van 2016 komen wij met een voorstel tot aanpassing van de Asv op basis van de conclusies in het rapport. Tevens informeren wij u dan over de voortgang op de maatregelen in het kader van doelmatigheid en effectiviteit.

Bijlagen

1. Onderzoeksrapport 'Evaluatie van de Algemene subsidieverordening Noord-Brabant', Pro Facto, Groningen, januari 2016.

Gedeputeerde Staten van Noord Brabant,

de voorzitter,

de secretaris,

prof. dr. W.B.H.J. van de Donk

mw. ir. A.M. Burger

Opdrachtgever:

Cluster Bedrijfsvoering en Afdeling Subsidies

Opdrachtnemer: [REDACTED]
Cluster Bedrijfsvoering en Afdeling Subsidies

Datum

1 maart 2016

Documentnummer

3925125